

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

I N F O R M A C I J A
O BANKOVNOM SUSTAVU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
31. 3. 2013.

Sarajevo, svibanj 2013.

Agencija za bankarstvo Federacije BiH, kao regulatorna institucija koja obavlja superviziju (nadzor) banaka, sačinila je Informaciju o bankovnom sustavu Federacije BiH (stanje 31. 3. 2013.) na temelju izvješća banaka, te ostalih informacija i podataka koje su banke dostavile. Obuhvaćeni su i rezultati i podaci do kojih se došlo kontrolama na licu mjesta (on site) i analizama u Agenciji (off site financijske analize).

I. UVOD 1

II. POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH 2

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA	
1.1. Status, broj i poslovna mreža	2
1.2. Struktura vlasništva	3
1.3. Kadrovi	5
2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	
2.1. Bilanca stanja	7
2.1.1. Obveze	11
2.1.2. Kapital – snaga i adekvatnost	16
2.1.3. Aktiva i kvaliteta aktive	21
2.2. Profitabilnost	31
2.3. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope	34
2.4. Likvidnost	37
2.5. Devizni rizik	45

III. ZAKLJUČCI I PREPORUKE 47

P R I L O Z I

I. UVOD

Utjecaj financijske i ekonomske krize prisutan je već četiri godine, a negativni efekti vidljivi su i u većini poslovnih segmenata banaka. Karakteristike poslovanja bankarskog sektora, koje su obilježile 2012. godinu: stagniranje, pad bilančne sume, usporene kreditne aktivnosti, rast nekvalitetnih kredita, smanjenje stranih izvora financiranja, nastavljene su i u prvom kvartalu 2013. godine. I pored svih negativnih utjecaja, bankarski sektor je i dalje ostao stabilan, adekvatno kapitaliziran, štednja stanovništva je zadržala trend rasta, likvidnost je i dalje zadovoljavajuća, a profitabilnost je poboljšana.

Sa 31. 3. 2013. u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 18 banaka, od čega je jedna banka pod privremenom upravom (Poštanska banka BH d.d. Sarajevo). U bankarskom sektoru F BiH sa 31. 3. 2013. bilo je zaposleno 7.175 radnika, te je zabilježen blagi porast zaposlenih za 1 % ili 45 zaposlenika više nego sa 31. 12. 2012.

Bilančna suma bankarskog sektora sa 31. 3. 2013. iznosila je 14,8 milijardi KM i manja je za 1,2% ili 183 milijuna KM u odnosu na kraj 2012. godine. Pad bilančne sume najvećim dijelom rezultat je smanjenja depozita i kreditnih obveza, a posljedično time i novčanih sredstava.

Utjecaj ekonomske krize na ukupnu ekonomiju i gospodarstvo u BiH se značajno odrazio na ključnu djelatnost banaka, odnosno segment kreditiranja. Poslije minimalnog rasta kredita u 2012. godini, u prvom kvartalu zabilježen je neznatan rast od 0,2% ili 22 milijuna KM. Krediti su na kraju prvog kvartala iznosili 10,7 milijardi KM i njihov udjel u aktivima je povećan za 1,1% postotni bod i iznosi 72,2%. Nekvalitetni krediti su u prvom kvartalu 2013. godine također zabilježili blagi rast i udjel ukupnih nekvalitetnih kredita u odnosu na ukupne kredite iznosio je 13,3%, a na kraju 2012. godine 13,2%.

Novčana sredstava su u prvom kvartalu zabilježila pad od 5,9% ili 233 milijuna KM i sa 31. 3. 2013. iznosila su 3,73 milijarde KM, a njihov udjel u aktivima je smanjen sa 26,4% na 25,2%. Ostvareni pad rezultat je navedenog odljeva depozita i plaćanja kreditnih obveza, te manjim dijelom, povećanja ulaganja u vrijednosne papire od 10,7% ili 59 milijuna KM, koji na kraju prvog kvartala 2013. godine iznose 607 milijuna KM, što je udjel od svega 4,1% u aktivima.

U strukturi izvora financiranja banaka depoziti, iako su zabilježili pad u prvom kvartalu 2013. godini u iznosu od 162 milijuna KM ili 1,5% i dalje su najznačajniji izvor financiranja banaka u F BiH, s udjelom od 72,9% u ukupnoj pasivi banaka i iznose 10,8 milijardi KM sa 31. 3. 2013. U istom razdoblju štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i financijskog potencijala banaka, zadržali su pozitivan trend rasta kao i u prethodnim godinama i na kraju prvog kvartala 2013. godine, iznosili su 5,89 milijardi KM, što je za 2,3% ili 135 milijuna KM više nego na kraju 2012. godine

Kreditne obveze banaka sa 31. 3. 2013. iznosile su 1,07 milijardi KM ili 7,2% od ukupnih izvora financiranja i manje su u odnosu na kraj 2012. godine za 74 milijuna KM ili 6,5%. I u prvom kvartalu 2013. godini nastavljen je trend smanjenja zaduživanja banaka iz F BiH u inozemstvu, posebno od matičnih grupacija. Sredstva dobivena od grupacija (depoziti, uzeti krediti i subordinirani dug) iznose 1,23 milijarde KM i manja su za 163 milijuna KM ili 11,7% u odnosu na kraj 2012. godine.

Na razini sustava, ukupan kapital imao je rast od 1,8% ili 39 milijuna KM i to po osnovi tekućeg financijskog rezultata-dobiti i sa 31. 3. 2013. iznosio je 2,26 milijardi KM.

Regulatorni kapital sa 31. 3. 2013. iznosio je 2,2 milijarde KM i povećan je za 2% ili 50 milijuna KM u odnosu na kraj 2012. godine, uz manje promjene u njegovoj strukturi.

Stopa adekvatnosti kapitala bankovnog sustava sa 31. 3. 2013. iznosi 17,6%, što je za 0,2 postotna

boda više nego na kraju 2012. godine (17,4%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sustava za postojeću razinu izloženosti rizicima i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

Na razini bankovnog sustava u F BiH u prvom kvartalu 2013. godine ostvaren je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 42,3 milijuna KM. Pozitivan finansijski rezultat od 44,7 milijuna KM ostvarilo je 14 banaka, a gubitak u poslovanju u iznosu od 2,4 milijuna KM iskazan je kod 4 banke.

Najveći utjecaj na poboljšanje profitabilnosti većine banaka prvenstveno je rezultat primijenjenog novog metodološkog pristupa (implementacija MRS 37/39 od 31. 12. 2011. godine), što posljedično ima utjecaj na manju razinu troškova ispravaka vrijednosti. Značajno smanjenje nekamatnih rashoda u odnosu na ukupan prihod koji je skoro na istoj razini kao i prošle godine, utjecalo je na ostvarenje veće dobiti u odnosu na isto razdoblje prošle godine.

II. POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BiH

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA

1.1. Status, broj i poslovna mreža

Na dan 31. 3. 2013. godine u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 18 banaka. Broj banaka je isti kao i 31. 12. 2012. godine. Posebnim zakonom regulirano je osnivanje i rad Razvojne banke Federacije BiH, Sarajevo, koja je pravni sljednik Investicijske banke Federacije BiH d.d. Sarajevo, od 1. 7. 2008.

Privremenu upravu sa 31. 3. 2013. imala je jedna banka (Poštanska banka BH d.d. Sarajevo).

U prvom kvartalu 2013. godine nije bilo važnijeg širenja mreže organizacijskih dijelova banaka. Trend širenja je nastavljen, ali u znatno manjem opsegu nego prethodnih godina, čemu je osnovni uzrok finansijska kriza. Banke su vršile reorganizaciju svoje mreže poslovnih jedinica tako što su u većoj mjeri vršile promjene organizacijskog oblika, organizacijske pripadnosti ili adrese u sjedištu postojećih organizacijskih dijelova, ali i spajanje i ukidanje nekih organizacijskih dijelova, a sve u cilju racionalizacije poslovanja i smanjenja troškova poslovanja. Ovakvih promjena kod banaka iz Federacije BiH bilo je ukupno pet (sve promjene na teritoriju Federacije BiH): osnovan je jedan novi organizacijski dio, jedan je ukinut, a kod tri su bile promjene.

S navedenim promjenama, banke iz Federacije BiH su sa 31. 3. 2013. imale ukupno 589 organizacijskih dijelova, što je u odnosu na 31. 12. 2012. više za 0,7%.

Broj organizacijskih dijelova banaka iz Republike Srpske u Federaciji BiH (24) neznatno je promijenjen u odnosu na 31. 12. 2012., kada je bilo 25 organizacijskih dijelova, što je smanjenje od 4%.

Sa 31. 3. 2013. sedam banaka iz Federacije BiH imale su 50 organizacijskih dijelova u Republici Srpskoj, a osam banaka je imalo 11 organizacijskih dijelova u Brčko Distriktu. Pet banaka iz Republike Srpske imale su 24 organizacijska dijela u Federaciji BiH.

Dozvolu za obavljanje međubankarskih transakcija u unutarnjem platnom prometu 31. 12. 2012 imale su sve banke, a osigurane depozite imalo je 16 banaka.

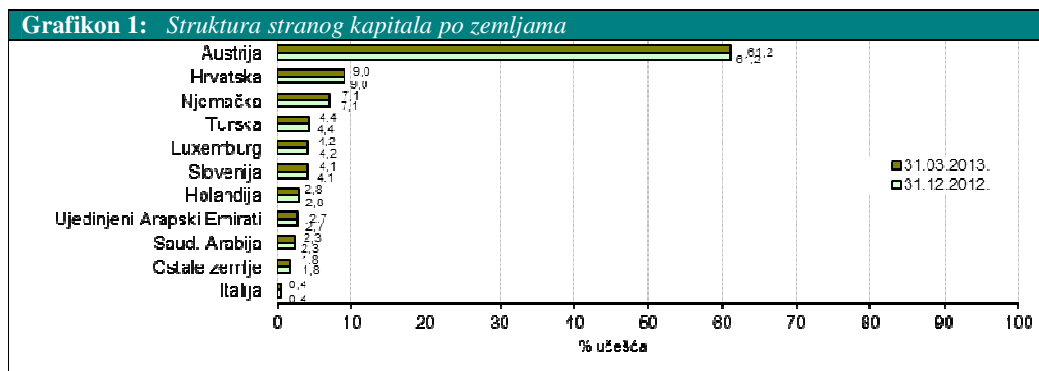
1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva nad bankama¹ sa 31. 3. 2013., ocijenjena na temelju raspoloživih informacija i uvida u samim bankama, je sljedeća:

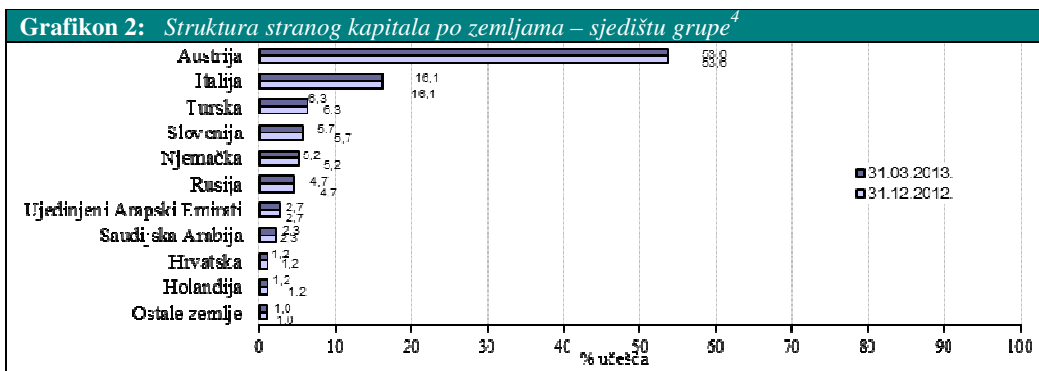
- U privatnom i pretežno privatnom vlasništvu 17 banaka (94,4%)
- U državnom i pretežno državnom vlasništvu² 1 banka (5,6%)

Od 17 banaka u pretežno privatnom vlasništvu, šest banaka je u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih osoba (rezidenata), dok je 11 banaka u većinskom stranom vlasništvu.

Ako se analizira samo strani kapital, po kriteriju zemlje porijekla dioničara, sa 31. 3. 2013. stanje je nepromijenjeno u odnosu na kraj 2012. godine: najveći udjel stranog kapitala od 61,2% imaju dioničari iz Austrije, slijedi udjel dioničara iz Hrvatske od 9%, te Njemačke od 7,1%. Ostale zemlje imale su pojedinačni udjel manje od 7%.

Međutim, ako se uzmu u obzir kapitalne veze, struktura stranog kapitala može se promatrati i po kriteriju zemlje sjedišta majke-matrice, odnosno grupe u čijem su većinskom vlasništvu (izravno ili neizravno preko članica iz grupe) banke u Federaciji BiH. Prema ovom kriteriju stanje je također nepromijenjeno u odnosu na kraj 2012. godine: udjel bankarskih grupa i banka iz Austrije iznosi 53,6%, slijede talijanske banke s udjelom od 16,1%, ostale zemlje su imale pojedinačni udjel manji od 6,3%, a od 2012. godine pojavljuje se udjel Rusije³ od 4,7%.

¹ Kriterij podjele banaka je vlasništvo na dioničkom kapitalu banaka.

² Državno vlasništvo se odnosi na domaći državni kapital BiH.

³ Ruska banka Sberbank kupila je u 2012. godini Volksbank International iz Austrije, u čijem je vlasništvu Volksbank BH d.d. Sarajevo.

⁴ Pored zemalja sjedišta matice-grupacije čije su članice banke iz F BiH, uključene su i zemlje iz kojih su svi ostali strani dioničari banaka iz F BiH.

Struktura vlasništva može se promatrati i s aspekta finansijskih pokazatelja, odnosno prema vrijednosti ukupnog kapitala⁵.

-u 000 KM-

Tablica 1: Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu								
BANKE	31.12.2011.		31.12.2012.		31.03.2013.		INDEKS	
	1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)		
Državne banke	50.499	2%	51.114	2%	51.451	2%	101	101
Privatne banke	2.029.566	98%	2.166.672	98%	2.205.819	98%	107	102
U K U P N O	2.080.065	100%	2.217.786	100%	2.257.270	100%	104	102

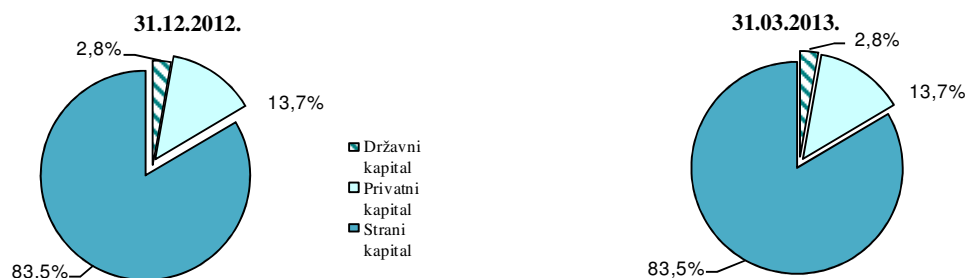
U prvom kvartalu 2013. godine ukupan kapital povećan je za 2% ili 39 milijuna KM, iz osnove tekućeg finansijskog rezultata-dobiti.

Promatrano kroz udjel državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljnija slika o strukturi vlasništva kapitala banaka u Federaciji BiH.

- u 000 KM-

Tablica 2: Struktura vlasništva prema udjelu državnog, privatnog i stranog kapitala									
DIONIČKI KAPITAL	31.12.2011.		31.12.2012.		31.03.2013.		INDEKS		
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	4/2	6/4	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Državni kapital	38.072	3,2	33.096	2,8	33.096	2,8	87	100	
Privatni kapital (rezidenti)	174.088	14,6	164.603	13,7	165.045	13,7	95	100	
Strani kapital (nerezidenti)	981.412	82,2	1.003.907	83,5	1.003.465	83,5	102	100	
U K U P N O	1.193.572	100,0	1.201.606	100,0	1.201.606	100,0	101	100	

Grafikon 3: Struktura vlasništva (dionički kapital)

Dionički kapital banaka u Federaciji BiH u prvom kvartalu 2013. godine je isti kao i 31. 12. 2012. Struktura dioničkog kapitala se također nije mijenjala.

Analiza vlasničke strukture banaka s aspekta dioničkog kapitala detaljnije pokazuje promjene i trendove u bankovnom sustavu FBiH, i to u promjeni strukture vlasništva.

Udjel državnog u ukupnom dioničkom kapitalu sa 31. 3. 2013. iznosi 2,8 % i isti je kao 31. 12. 2012.

Udjel privatnog kapitala (rezidenata) u ukupnom dioničkom kapitalu iznosi 13,7% i isti je kao 31. 12. 2012.

⁵ Iz bilance stanja po shemi FBA: počevši od 31.12.2011., pored dioničkog kapitala, emisijom ažia, neraspoređene dobiti i rezervi, i ostalog kapitala (financijski rezultat tekućeg razdoblja), u ukupan kapital se uključuju i rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti.

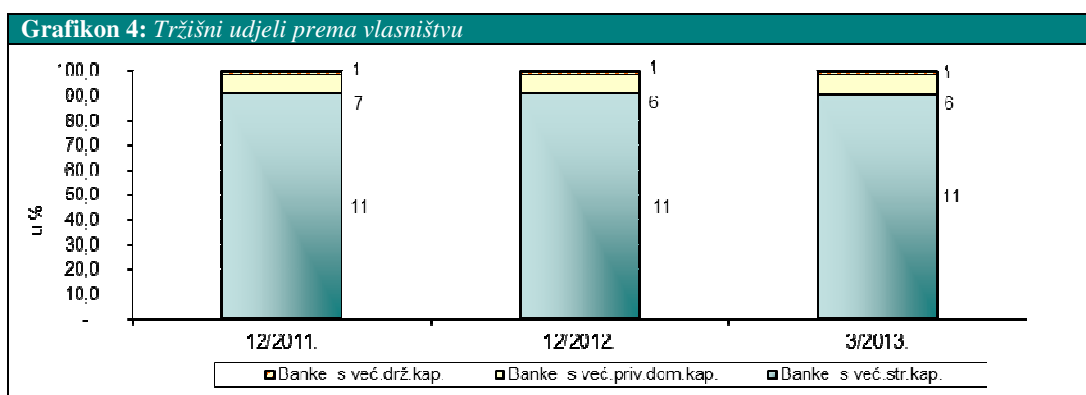
Udjel privatnog kapitala (nerezidenti) u ukupnom dioničkom kapitalu je također nepromijenjen i iznosi 83,5%.

Tržišni udjel banaka u većinskom stranom vlasništvu sa 31. 3. 2013. iznosio je visokih 90,6%, banaka s većinskim domaćim privatnim kapitalom 8,0%, a udjel banaka s većinskim državnim kapitalom 1,4%.

- u %-

Tablica 3: Tržišni udjeli banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu)

BANKE	31.12.2011.			31.12.2012.			31.03.2013.		
	Broj banaka	Udjel u ukup. kapit.	Udjel u ukup. aktivi	Broj banaka	Udjel u ukup. kapit.	Udjel u ukup. aktivi	Broj banaka	Udjel u ukup. kapit.	Udjel u ukup. aktivi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Banke s većinskim državnim kapitalom	1	2,4	1,3	1	2,3	1,4	1	2,3	1,4
Banke s većinskim privatnim domaćim kap.	7	10,3	7,7	6	10,6	7,6	6	10,2	8,0
Banke s većinskim stranim kapitalom	11	87,3	91,0	11	87,1	91,0	11	87,5	90,6
U K U P N O	19	100,0	100,0	18	100,0	100,0	18	100,0	100,0

1.3. Kadrovi

U bankama u F BiH na dan 31.3. 2013. bilo je ukupno zaposleno 7.175 radnika, od toga u bankama s većinskim državnim kapitalom 3%, a u privatnim bankama 97%.

Tablica 4: Zaposleni u bankama FBiH

BANKA	BROJ ZAPOSLENIH			INDEKS	
	31.12.2011.	31.12.2012.	31.03.2013.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Državne banke	177	2%	183	3%	103
Privatne banke	7.192	98%	6.947	97%	97
U K U P N O	7.369	100%	7.130	100%	97
Broj banaka	19		18		100

Tablica 5: Kvalifikacijska struktura zaposlenih

STUPANJ STRUČNE SPREME	BROJ ZAPOSLENIH					INDEKS		
	31.12.2011.	31.12.2012.	31.03.2013.	4/2	6/4			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Visoka stručna sprema	3.401	46,1%	3.479	48,8%	3.556	49,5%	102	102
Viša stručna sprema	706	9,6%	667	9,3%	664	9,3%	94	100
Srednja stručna sprema	3.218	43,7%	2.949	41,4%	2.922	40,7%	92	99
Ostali	44	0,6%	35	0,5%	33	0,5%	80	94
U K U P N O	7.369	100,0%	7.130	100,0%	7.175	100,0%	97	101

U prvom kvartalu 2013. godine zabilježen je blagi porast broja zaposlenih za 45 ili 1%, što se odrazilo i na promjenu kvalifikacijske strukture.

Trend poboljšanja kvalifikacijske strukture zaposlenih kroz povećanje udjela zaposlenih s visokom stručnom spremom nastavljen je i u 2013. godini, s jedne strane kao rezultat rasta ove kategorije za 2% ili 77 radnika, a s druge strane, smanjenja broja zaposlenih sa srednjom stručnom spremom za 1% ili 27 radnika.

Jedan od pokazatelja koji utječe na ocjenu performansi pojedinačne banke i bankovnog sustava je efikasnost zaposlenih, iskazan kao omjer aktive i broja zaposlenih, odnosno iznos aktive po zaposlenom. Veći omjer je pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja i banke i ukupnog sustava.

Tablica 6: Aktiva po zaposlenom									
BANKE	31.12.2011.			31.12.2012.			31.03.2013.		
	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.
Državne	177	191.881	1.084	183	209.971	1.147	186	212.727	1.144
Privatne	7.192	15.071.438	2.096	6.947	14.781.079	2.128	6.989	14.594.851	2.088
UKUPNO	7.369	15.263.319	2.071	7.130	14.991.050	2.103	7.175	14.807.578	2.064

Na kraju prvog kvartala 2013. godine na razini bankovnog sustava na svakog zaposlenog je dolazilo 2,1 milijun KM aktive, što je isto kao i na kraju 2012. godine.

Tablica 7: Aktiva po zaposlenom po grupama						
Aktiva (000 KM)	31.12.2011.		31.12.2012.		31.03.2013.	
	Broj banaka		Broj banaka		Broj banaka	
Do 500	0		0		0	
500 do 1.000	4		3		3	
1.000 do 2.000	9		10		9	
2.000 do 3.000	5		4		5	
Preko 3.000	1		1		1	
UKUPNO	19		18		18	

Analitički pokazatelji za pojedinačne banke kreću se u rasponu od 597 tisuća KM do 4,8 milijuna KM aktive po zaposlenom. Šest banaka ima ovaj pokazatelj bolji od istog za bankarski sektor, a kod tri najveće banke u sustavu prelazi iznos od 2,3 milijuna KM.

2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA BANAKA

Kontrola banaka putem izvješća obavlja se korištenjem izvješća propisanih od strane FBA i izvješća drugih institucija, koji čine bazu podataka utemeljenu na tri izvora:

- 1) Informacije o bilanci stanja za sve banke koji se dostavlja mjesečno, s dodatnim priložima tromjesečno, koji sadrže detaljnije informacije o novčanim sredstvima, kreditima, depozitima i izvanbilančnim stavkama, te osnovne statističke podatke,
- 2) Informacije o solventnosti banaka, podaci o kapitalu i adekvatnosti kapitala, klasifikaciji aktive, koncentracijama određenih vrsta rizika, poziciji likvidnosti, izloženosti deviznom riziku, kamatnim stopama na kredite i depozite, a na temelju izvješća propisanih od strane FBA,
- 3) Informacije o rezultatima poslovanja banaka (račun dobiti i gubitka po shemi FBA) i izvješća o novčanim tokovima, koji se dostavljaju FBA tromjesečno.

Osim navedenih standardiziranih izvješća, bazu podataka čine i informacije dobivene na temelju dodatnih izvještajnih zahtjeva postavljenih od strane FBA, u cilju što kvalitetnijeg praćenja i analize poslovanja banaka, zatim izvješća o reviziji financijskih izvješća banaka urađeni od strane vanjskog neovisnog revizora, kao i svi ostali podaci relevantni za ocjenu performansi svake pojedinačne banke i bankovnog sustava u cjelini.

Sukladno odredbama Zakona o početnoj bilanci stanja banaka, banke s većinskim državnim kapitalom

obvezne su izvješćivati FBA na bazi “pune” bilance stanja raščlanjenu na: pasivnu, neutralnu i aktivnu podbilancu. U cilju dobivanja realnih pokazatelja poslovanja banaka u Federaciji BiH u nastavku će se analiza bankovnog sustava temeljiti na pokazateljima iz aktivne podbilance banaka s većinskim državnim kapitalom⁶.

2.1. Bilanca stanja

Bilančna suma bankarskog sektora na kraju prvog kvartala 2013. godine iznosila je 14,8 milijardi KM, što je manje za 1,2% ili 183 milijuna KM nego na kraju 2012. godine. Utjecaj financijske i ekonomske krize je i dalje evidentan, što se vidi kroz pad bilančne sume, depozitna baza i kreditni izvori se smanjuju, nenaplativa potraživanja (loši krediti) su u porastu, a rast kreditnih plasmana je neznatan.

- 000 KM-

Tablica 8: Bilanca stanja								
O P I S	31.12.2011.		31.12.2012.		31.03.2013.		INDEKS	
	IZNOS	Udjel %	IZNOS	Udjel %	IZNOS	Udjel %	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
A K T I V A (IMOVINA):								
Novčana sredstva	4.378.076	28,8	3.962.581	26,4	3.729.782	25,2	91	94
Vrijednosni papiri ⁷	458.465	3,0	548.467	3,7	607.350	4,1	120	111
Plasmani drugim bankama	79.940	0,5	78.522	0,5	72.287	0,5	98	92
Kreditni	10.487.671	68,7	10.666.124	71,1	10.687.848	72,2	102	100
Ispravka vrijed.	931.946	6,1	1.007.196	6,7	1.023.220	6,9	108	102
Kreditni- neto (kreditni minus isp.vrijed.)	9.555.725	62,6	9.658.928	64,4	9.664.628	65,3	101	100
Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	540.749	3,5	522.030	3,5	519.597	3,5	96	99
Ostala aktiva	250.364	1,6	220.522	1,5	213.934	1,4	88	97
UKUPNA AKTIVA	15.263.319	100,0	14.991.050	100,0	14.807.578	100,0	98	99
P A S I V A :								
OBVEZE								
Depoziti	11.124.675	72,9	10.961.001	73,1	10.799.023	72,9	99	99
Uzete pozajmice od drugih banaka	2.000	0,0	2.000	0,0	2.000	0,0	100	100
Obveze po uzetim kreditima	1.319.299	8,6	1.141.561	7,6	1.067.499	7,2	87	94
Ostale obveze	737.280	4,9	668.702	4,5	681.786	4,7	91	102
KAPITAL								
Kapital	2.080.065	13,6	2.217.786	14,8	2.257.270	15,2	107	102
UKUPNO PASIVA (OBVEZE I KAPITAL)	15.263.319	100,0	14.991.050	100,0	14.807.578	100,0	98	99

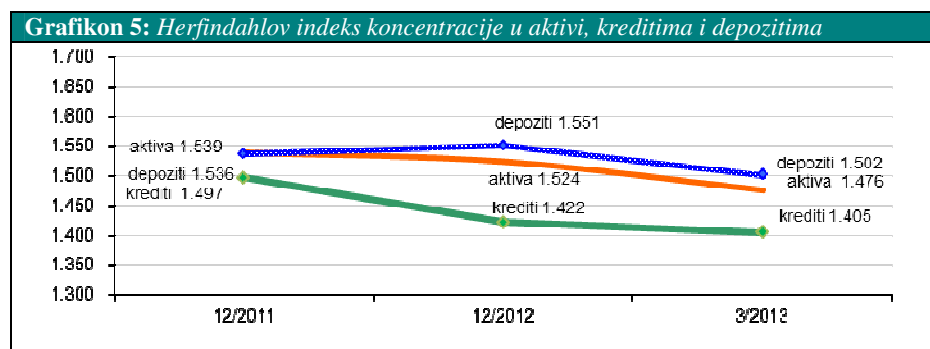
Tablica 9: Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi								
BANKE	31.12.2011.		31.12.2012.		31.03.2013.		INDEKS	
	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	8 (5/3)	9(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8 (5/3)	9(7/5)
Državne	1	191.881	1%	1	209.971	1%	109	101
Privatne	18	15.071.438	99%	17	14.781.079	99%	98	99
UKUPNO	19	15.263.319	100%	18	14.991.050	100%	98	99

Kod 10 banaka aktiva je veća nego na kraju 2012. godine, dok je kod preostalih osam banaka aktiva smanjena, stopa pada se kretala u rasponu od 0,5% do 6%. Kod tri najveće banke u sustavu bilančna suma je također smanjena, a stope su bile u rasponu između 1% i 5,5%.

Pokazatelj koncentracija u tri najznačajnija segmenta bankarskog poslovanja: u aktivi, kreditima i depozitima je vrijednost Herfindahlova indeksa⁸.

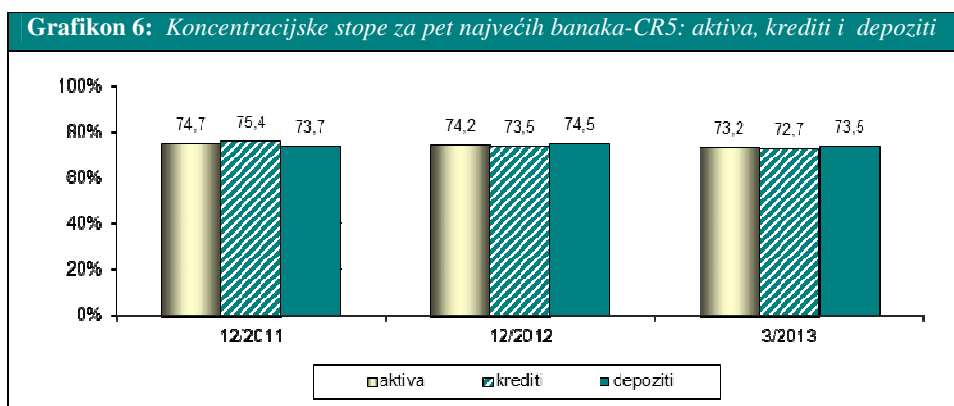
⁶ Državne banke u “punoj bilanci” iskazuju pasivne i neutralne stavke, koje će po izvršenju programa privatizacije preuzeti država. Sa 31.3.2013. kod jedne državne banke ove stavke su iznosile 667 milijuna KM.

⁷ Vrijednosni papiri za trgovanje, raspoloživi za prodaju i v.p. koji se drže do dospelja.

U prvom kvartalu 2013. godine Herfindahlov indeks koncentracije u sve tri relevantne kategorije (aktivi, kreditima i depozitima) je smanjen: za aktivu 48, kredite 17 i depozite 49 jedinica, tako da je sa 31. 3. 2013. za aktivu iznosio 1.476, kredite 1.405 i depozite 1.502 jedinica, što pokazuje umjerenu koncentraciju⁹.

Drugi pokazatelj koncentracije u bankovnom sustavu je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa¹⁰ (dalje CR), koja pokazuje ukupan udjel najvećih institucija u sustavu u odabranim relevantnim kategorijama: u aktivi, kreditima i depozitima. CR5 je smanjen za tržišni udjel sa 74,2% na 73,2%, kod kredita sa 73,5% na 72,7% i kod depozita sa 74,5% na 73,5%. U posljednje dvije godine vrijednost CR5 je blago smanjena u sve tri kategorije, ali je i dalje evidentna dominacija pet najvećih banaka u sustavu koje „drže“ cca 73% tržišta, kredita i depozita.

Bankarski sektor može se analizirati i s aspekta nekoliko grupa, formiranih prema veličini aktive¹¹. Promjene u udjelu u odnosu na kraj 2012. godine zabilježene su skoro u svim grupama, što je rezultat promjene aktive kod nekoliko banaka.

⁸ Naziva se još i Hirschmann-Herfindahlov indeks ili HHI, a izračunava se po formuli $HI = \sum_{j=1}^n (S_j)^2$,

a predstavlja zbroj kvadrata postotnih udjela konkretne veličine (npr. aktive, depozita, kredita) svih tržišnih sudionika u sustavu. Treba napomenuti da indeks ne raste linearno, te da vrijednost od npr. 3000 ne znači da je koncentracija u sustavu 30%. U hipotetičnom slučaju postojanja samo jedne banke u sustavu, HHI bi bio maksimalnih 10000.

⁹ Ako je vrijednost HHI manja od 1000, smatra se da na tržištu nije prisutna koncentracija, za vrijednost indeksa između 1000 i 1800 jedinica na tržištu je prisutna umjerena koncentracija, a ako je vrijednost HHI iznad 1800, to je pokazatelj postojanja visoke koncentracije.

¹⁰ Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju institucija koje se uključuju u izračun.

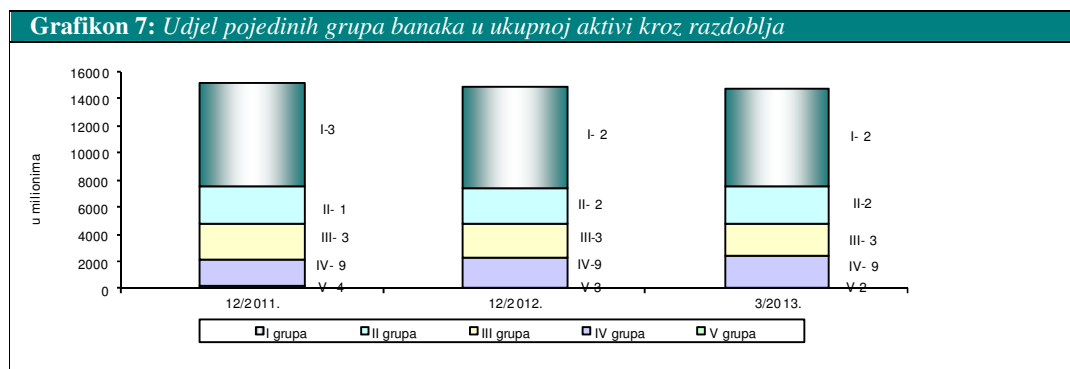
¹¹ Banke su podijeljene u pet grupa ovisno o veličini aktive.

Pad bilančne sume kod četiri najveće banke rezultirao je smanjenjem udjela I. grupe (dvije najveće banke u sustavu, s aktivom preko tri milijarde KM) sa 49,8% na 48,7%, dok je udjel II. grupe (dvije banke s aktivom između jedne i dvije milijarde KM) neznatno smanjeno sa 18,3% na 18,2%. S druge strane, udjel III. grupe (tri banke s aktivom između 500 milijuna KM i jedne milijarde KM) povećano je za 0,7 postotnih bodova, odnosno na 16,6%, a IV. grupe od devet banaka (s aktivom između 100 i 500 milijuna KM banaka) povećano je za 0,5 postotnih bodova i iznosi 15,7%. U posljednjoj V. grupi (banke koje imaju aktivu manju od 100 milijuna KM) udjel od 0,8% je ostao nepromijenjen.

Iako je došlo do manjih promjena u udjelu pojedinih grupa, evidentno je da četiri najveće banke i dalje imaju visok tržišni udjel od 67%.

U sljedećoj tablici daje se pregled iznosa i udjela pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivu kroz razdoblja (iznosi su u milijunima KM).

Tablica 10: Udjel pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivu kroz razdoblja									
IZNOS AKTIVE	31.12.2011.			31.12.2012.			31.03.2013.		
	Iznos	Udjel %	Broj banaka	Iznos	Udjel %	Broj banaka	Iznos	Udjel %	Broj banaka
I- Preko 2.000	7.596	49,7	2	7.476	49,8	2	7.216	48,7	2
II- 1000 do 2000	2.894	19,0	2	2.741	18,3	2	2.693	18,2	2
III- 500 do 1000	2.545	16,7	3	2.379	15,9	3	2.457	16,6	3
IV- 100 do 500	2.030	13,3	9	2.280	15,2	9	2.326	15,7	9
V- Ispod 100	198	1,3	3	115	0,8	2	116	0,8	2
UKUPNO	15.263	100,0	19	14.991	100,0	18	14.808	100,0	18

Pad bilančne sume od 1,2% ili 183 milijuna KM, odnosno na razinu od 14,8 milijardi KM na kraju prvog kvartala 2013. godine, najvećim dijelom rezultat je smanjenja depozita za 1,5% ili 162 milijuna KM, kreditnih obveza za 6,5% ili 74 milijuna KM i ispravaka vrijednosti za 1,6% ili 17 milijuna KM. Na razini sustava jedino je ukupan kapital imao rast od 1,8% ili 39 milijuna KM, po osnovi tekućeg financijskog rezultata-dobiti.

Novčana sredstava, nakon pada od 5,9% ili 233 milijuna KM, sa 31. 3. 2013. iznosila su 3,73 milijarde KM. Ostvareni pad rezultat je navedenog odljeva depozita i plaćanja kreditnih obveza, te manjim dijelom, povećanja ulaganja u vrijednosne papire od 10,7% ili 59 milijuna KM, koji na kraju prvog kvartala 2013. godine iznose 607 milijuna KM, što je udjel od svega 4,1% u aktivu. Nakon neznatnog rasta od samo 0,2% ili 22 milijuna KM, kreditni portfelj u iznosu od 10,69 milijardi ostao je skoro na istoj razini kao i na kraju 2012. godine.

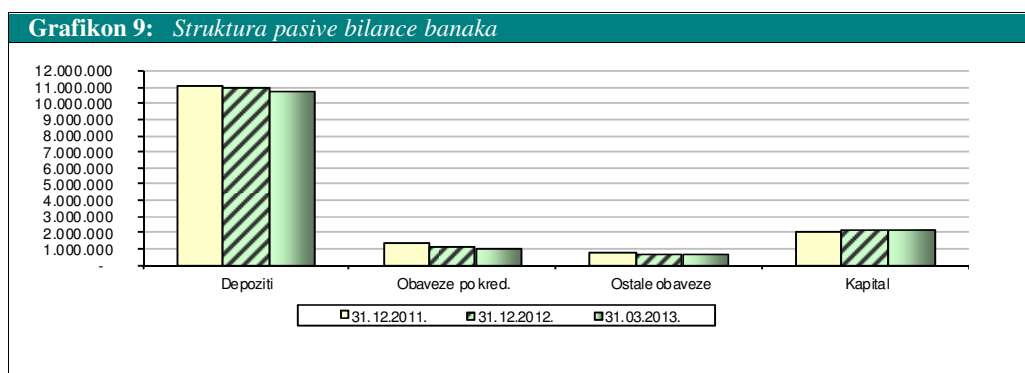
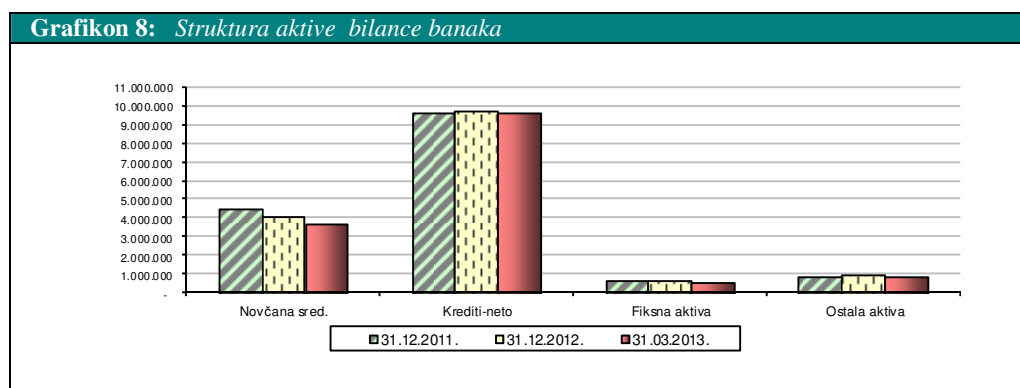
Portfelj vrijednosnih papira raspoloživ za prodaju (mali dio se odnosi na portfelj za trgovanje) povećan je sa 375 milijuna KM na 418 milijuna KM, a vrijednosni papiri koji se drže do dospelosti sa 173 milijuna KM na 189 milijuna KM. U oba portfelja nalaze se i vrijednosni papiri koje je emitirala

Vlada F BiH¹² ukupne vrijednosti sa 31. 3. 2013. od 234 milijuna KM, te vrijednosni papiri emitenta Vlada Republike Srpske u iznosu od 17 milijuna KM. Također, u portfelju za trgovanje nalaze se i dionice čiji su emitenti domaća poduzeća ukupno u iznosu od osam milijuna KM. Preostali dio portfelja vrijednosnih papira u iznosu od cca 348 milijuna KM odnosi se najvećim dijelom na obveznice država iz EU.

U prvom kvartalu 2013. godine Vlada F BiH emitirala je novu tranšu trezorskih zapisa nominalne vrijednosti 30 milijuna KM, sa dospeljećem u rujnu 2013. godine, što ukupno, s prethodne dvije tranše nominalne vrijednosti 60 milijuna KM (dospjeće u svibnju i lipnju 2013. godine), sa 31. 3. 2013. iznosi 90 milijuna KM, odnosno njihova knjigovodstvena vrijednost iznosila je 89,5 milijuna KM. Također, u portfeljima vrijednosnih papira banaka nalaze se i obveznice emitenta Vlade F BiH (emitirane u 2012. godini: prva u svibnju u iznosu od 80 milijuna KM, rok dospeljća tri godine, druga u srpnju i kolovozu, ukupno 30 milijuna KM, rok dospeljća pet godina, te treća u rujnu u iznosu od 20 milijuna KM i s rokom dospeljća dvije godine) ukupne nominalne vrijednosti 123 milijuna KM. Veći dio trezorskih zapisa i obveznica klasificiran je u portfelj raspoloživ za prodaju (180 milijuna KM), a ostatak u portfelj koji se drži do dospeljća.

Ako se ukupan portfelj vrijednosnih papira (607 milijuna KM) analizira prema izloženosti po zemljama, najveći je udjel BiH (42,6%), zatim Rumunjske (14,2%), Austrije (12,2%) Francuske (7,6%), itd.

U sljedećim grafikonima dana je struktura najznačajnijih pozicija bilance banaka.

U strukturi pasive bilance banaka depoziti su s iznosom od 10,8 milijardi KM i udjelom od 72,9% i dalje dominantan izvor financiranja banaka u Federaciji BiH. Nakon pada od 6,5%, udjel kreditnih

¹² Sve vrste vrijednosnih papira emitenta Vlada F BiH.

obveza koje iznose 1,07 milijardi KM, smanjen je sa 7,6% na 7,2%, dok je udjel kapitala, koji je sa 31. 3. 2013. iznosio 2,26 milijardi KM, povećan sa 14,8% na 15,2%.

Struktura aktive, kao i izvora, imala je manje promjene vezane za dvije ključne imovinske stavke: povećanje udjela kredita sa 71,1% na 72,2% i smanjenje novčanih sredstava sa 26,4% na 25,2%.

- u 000 KM-

Tablica 11: Novčana sredstva banaka								
NOVČANA SREDSTVA	31.12.2011.		31.12.2012.		31.03.2013.		INDEKS	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Gotov novac	371.309	8,5	411.726	10,4	336.648	9,0	111	82
RR kod CB BiH	2.351.811	53,7	2.130.626	53,8	2.046.622	54,9	91	96
Računi kod depoz.inst.u BiH	20.618	0,5	1.930	0,0	17.683	0,5	9	916
Računi kod depoz.inst.u inoze.	1.633.479	37,3	1.417.857	35,8	1.328.510	35,6	87	94
Novč. sred. u procesu naplate	859	0,0	442	0,0	319	0,0	51	72
UKUPNO	4.378.076	100,0	3.962.581	100,0	3.729.782	100,0	91	94

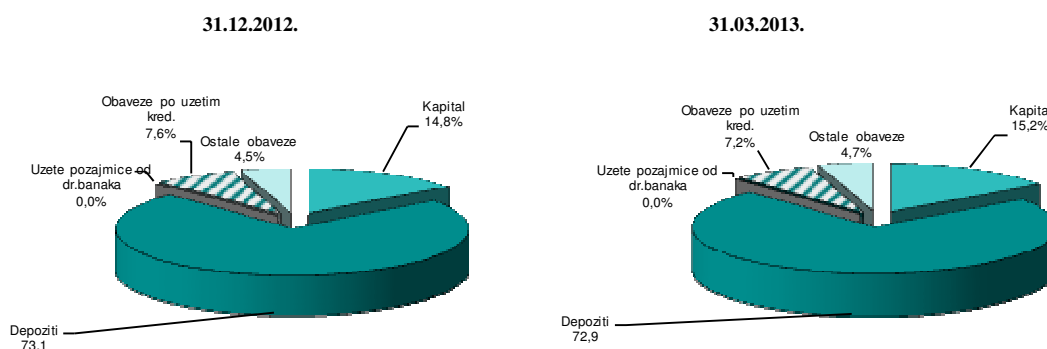
Novčana sredstva banaka na računu rezervi kod CB BH u promatranom razdoblju 2013. godine smanjena su za 4% ili 84 milijuna KM i sa 31. 3. 2013. iznosila su 2,05 milijardi KM ili 54,9% ukupnih novčanih sredstava (na kraju 2012. godine 53,8%). Sredstva banaka na računima kod depozitnih institucija u inozemstvu su imala pad od 6% ili 89 milijuna KM i iznosila su 1,33 milijarde KM ili 35,6% ukupnih novčanih sredstava (na kraju 2012. godine 35,8%). Banke su u trezoru i blagajnama, nakon pada od 18% ili 75 milijuna KM, sa 31. 3. 2013. imale gotovog novca u iznosu od 337 milijuna KM, što je 9% ukupnih novčanih sredstava.

Navedena kretanja imala su utjecaj na promjenu valutne strukture novčanih sredstava: udjel domaće valute u promatranom razdoblju povećan je sa 60,4% na 61,4%, a za istu promjenu je smanjen udjel sredstava u stranoj valuti.

2. 1. 1. Obveze

Struktura pasive (obaveze i kapital) u bilanci stanja banaka sa 31. 3. 2013. daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 10: Struktura pasive banaka

U promatranom razdoblju došlo je do manjih promjena u udjelu dva najznačajnija izvora financiranja banaka: depozita i kreditnih obveza, odnosno smanjenja njihovog udjela: depozita sa 73,1% na 72,9%, a kreditnih obveza sa 7,6% na 7,2%.

Pad depozita u prvom kvartalu 2013. godine od 1,5% ili 162 milijuna KM, rezultirao je i navedenim smanjenjem udjela, tako da su depoziti na kraju prvog kvartala 2013. godine iznosili 10,8 milijardi

KM, te su i dalje najznačajniji izvor financiranja banaka u Federaciji BiH. Drugi po visini izvor su kreditna sredstva u iznosu od 1,07 milijardi KM, koje su banke dobile najvećim dijelom zaduživanjem kod stranih finansijskih institucija. U posljednje tri godine, zbog utjecaja finansijske i ekonomske krize, banke su se znatno manje zaduživale u inozemstvu, a plaćanjem dospjelih obveza ovi izvori su značajno smanjeni (na kraju 2008. godine iznosili su 2,18 milijardi KM). U 2012. godini pad je iznosio 13,5% ili 178 milijuna KM, a u prvom kvartalu 2013. godine 6,5% ili 74 milijuna KM. Ako se kreditnim obvezama dodaju i subordinirani krediti u iznosu od 119 milijuna KM, koje su banke povukle u cilju jačanja kapitalne osnove i adekvatnosti kapitala, ukupna kreditna sredstva u izvorima imaju udjel od 8%.

Banke su sa 31. 3. 2013. imale najveće obveze prema sljedećim kreditorima (sedam od ukupno 35), na koje se odnosi 73% ukupnih kreditnih obveza: European Investment Bank (EIB), European fund for Southeast Europe (EFSE), UniCredit Bank Austria AG, TC ZIRAAT BANKASI A.S. (Turska), EBRD, Council of Europe Development Bank i Central Eastern European Finance Agency (CEEFA).

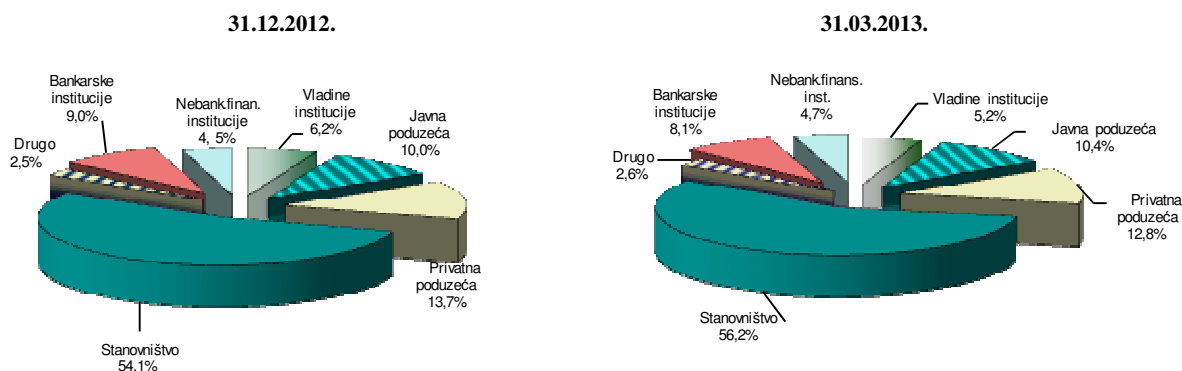
Kapital je sa 31. 3. 2013. iznosio 2,26 milijardi KM, što je za 1,8% ili 39 milijuna KM više nego na kraju 2012. godine, a rast je ostvaren po osnovi tekućeg finansijskog rezultata-dobiti.

Prema dostavljenim podacima banaka, od ukupnog iznosa depozita na kraju promatranog razdoblja 2013. godine samo 7% se odnosi na depozite prikupljene u organizacijskim dijelovima banaka iz Federacije BiH u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu.

- u 000 KM-

Tablica 12: <i>Sektorska struktura depozita</i> ¹³								
SEKTORI	31.12.2011.		31.12.2012.		31.03.2013.		INDEKS	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	705.805	6,3	682.313	6,2	566.287	5,2	97	83
Javna poduzeća	1.413.686	12,7	1.090.870	10,0	1.126.586	10,4	77	103
Privatna poduzeća i druš.	1.462.767	13,1	1.501.232	13,7	1.380.821	12,8	103	92
Bankarske institucije	1.280.463	11,5	981.562	9,0	874.744	8,1	77	89
Nebankarske financ.instit.	483.504	4,3	493.689	4,5	505.718	4,7	102	102
Građani	5.530.461	49,7	5.933.071	54,1	6.067.307	56,2	107	102
Ostalo	247.989	2,4	278.264	2,5	277.560	2,6	112	100
UKUPNO	11.124.675	100,0	10.961.001	100,0	10.799.023	100,0	99	99

Grafikon 11: *Sektorska struktura depozita*

¹³ Podaci iz popratnog obrasca BS-D koji banke dostavljaju kvartalno uz bilancu stanja po shemi FBA.

U promatranom razdoblju 2013. godine došlo je do manjih promjena u sektorskoj strukturi depozita, koje su, s jedne strane, najvećim dijelom rezultat smanjenja sredstava vladinih institucija, privatnih poduzeća i bankarskih institucija, a s druge strane, rasta depozita stanovništva i javnih poduzeća.

Iako je utjecaj ekonomske i financijske krize prisutan već četiri godine, a negativni efekti vidljivi u većini poslovnih segmenata banaka, treba istaći da su u tom razdoblju depoziti stanovništva imali kontinuiran rast, odnosno povećani su sa 4,18 milijardi KM, koliko su iznosili na kraju 2008. godine, na razinu od preko šest milijardi sa 31.3. 2013., što je visok rast od 45% ili 1,88 milijardi KM. U prvom kvartalu 2013. godine stopa rasta iznosila je 2% ili 134 milijuna KM. Depoziti ovog sektora s iznosom od 6,07 milijardi KM, zbog navedenog, ali i zbog pada depozita drugih sektora, povećali su udjel u ukupnim depozitima sa 54,1% na 56,2%, tako da su i dalje najveći izvor financiranja banaka u F BiH.

Drugi po visini i udjelu sektorski izvor su depoziti privatnih poduzeća, koji su tijekom 2012. godine imali veće oscilacije (u prvoj polovici visok pad, u drugoj polovici godine rast), odnosno kumulativno ostvaren je rast od 3% ili 38 milijuna KM. Međutim, u prvom kvartalu 2013. godine kretanja su ponovo negativna, depoziti ovog sektora imali su relativno visok kvartalni pad od 8% ili 120 milijuna KM, što je još jedan pokazatelj utjecaja ekonomske krize na realni sektor.

S druge strane, depoziti javnih poduzeća, nakon visokog pada od 23% ili 323 milijuna KM u 2012. godini, u tri mjeseca 2013. godine zabilježili su blagi rast od 3% ili 36 milijuna KM, tako da su s iznosom od 1,13 milijardi KM i udjelom od 10,4% treći sektorski izvor.

Depoziti bankarskih institucija su od kraja 2007. godine pa sve do III. kvartala 2011. godine bili po visini drugi sektorski izvor u depozitnom potencijalu banaka. Trend rasta bio je prisutan do sredine 2009. godine, kada su dostigli najveći iznos od 2,29 milijardi KM i udjel od 21,4% u ukupnim depozitima. Nakon toga, pod utjecajem krize, smanjenog opsega kreditiranja i viška likvidnosti, dolazi do povlačenja depozitnih sredstava matičnih grupacija, što rezultira i padom udjela. Međutim, nakon pada u IV. kvartalu 2011. godine od 19% ili 294 milijuna KM, došlo je i do pada udjela na 11,5%, što je bio četvrti po visini sektorski udjel na kraju 2011. godine. U 2012. godini nastavljen je trend pada sa stopom od 23% ili 299 milijuna KM, a u prvom kvartalu 2013. godine također je došlo do značajnog smanjenja depozita ovog sektora za 11% ili 107 milijuna KM. Negativna kretanja u razini sredstava ovog sektora najvećim dijelom su rezultat smanjenja zaduženosti, odnosno povrat sredstava grupacijama u čijem su vlasništvu banke u F BiH.

Na kraju prvog kvartala 2013. godine depoziti bankarskih institucija iznosili su 875 milijuna KM, što je 8,1% ukupnih depozita. Ova sredstva su za 192 milijuna KM manja od kreditnih obveza, koje su, nakon depozita, drugi po značaju izvor financiranja banaka u F BiH. Iz navedenih podataka može se zaključiti da je zaduživanje banaka iz F BiH u inozemstvu značajno smanjeno, posebno depozitna sredstva matičnih grupacija. S obzirom da je isti trend smanjenja prisutan i kod kreditnih obveza, banke se ponovo suočavaju s problemom održavanja ročne usklađenosti, što je uzrokovano nepovoljnom ročnošću domaćih depozitnih sredstava, zbog čega moraju u narednom razdoblju osigurati kvalitetnije izvore po ročnosti, kako bi se nastavio trend rasta kreditnih plasmana.

Treba istaknuti da se 91% ili 792 milijuna KM depozita bankarskih institucija odnosi na depozite banaka iz grupacije (uglavnom dioničara). Financijska podrška grupacije prisutna je u šest banaka u F BiH, s napomenom da je ipak koncentrirana u četiri velike banke (95%). Na ovaj način u ranijem razdoblju banke u većinskom stranom vlasništvu imale su financijsku potporu i osiguran priljev novih sredstava za financiranje od strane grupe čije su članice. Ako se ovim sredstvima dodaju i kreditne obveze i subordinirani dugovi (stavke u dopunskom kapitalu), financijska potpora banaka iz grupacije je veća (kod deset banaka), sa 31. 3. 2013. iznosi 1,23 milijarde KM ili 8,3% ukupne pasive bankarskog sektora. U ukupnim depozitima sredstva iz grupacije, kao i na kraju 2012. godine, imaju udjel od 7,3%, a u ukupnim kreditnim obvezama 28,2% su kreditne obveze prema grupaciji (udjel je

manji za 0,8 postotnih bodova). U odnosu na kraj 2012. godine ova sredstva su smanjena za značajnih 11,7% ili 163 milijuna KM (u 2012. godini pad je iznosio 21,7% ili 387 milijuna KM), najvećim dijelom po osnovi redovitih dospjeća (depoziti su smanjeni za 13,9% ili 128 milijuna KM, kreditne obveze za 9,3% ili 31 milijun KM i subordinirani krediti za 3,3% ili pet milijuna KM).

S obzirom da su zbog ekonomske krize kreditne aktivnosti banaka znatno smanjene, što je rezultiralo visokom likvidnošću, te dobrom kapitaliziranošću većine banaka u F BiH koje su u vlasništvu stranih bankarskih grupacija, trend smanjenja izloženosti prema grupaciji iz prethodne dvije godine nastavljen je i u 2013. godini, i to u segmentu depozitnih izvora, dok se kreditni izvori najvećim dijelom smanjuju po osnovi redovitih plaćanja dospjelih obveza. Zbog nepovoljnih dešavanja u ekonomijama zemalja iz kojih su vlasnici banaka iz F BiH i problema s kojima se suočavaju te zemlje, a posljedično i finansijski sustavi i bankarske grupacije, kao i mjere koje država Austrija poduzima u cilju jačanja održivosti poslovnih modela velikih međunarodnih aktivnih austrijskih banaka, a time i očuvanja kreditnog rejtinga zemlje¹⁴, evidentno je da je finansijska podrška matičnih grupacija značajno reducirana, tako da će se kreditni rast u narednom razdoblju u F BiH morati više financirati iz rasta domaćih izvora.

U uvjetima krize i otežanog pristupa tržištu novca i novim sredstvima, rasta likvidnosnog rizika kao rezultata pogoršanja naplativosti kredita i rasta nenaplativih potraživanja, nezadovoljavajuće ročne strukture domaćih depozitnih izvora, očekivanog daljnjeg smanjenja stranih izvora financiranja, problem nepovoljne ročne strukture izvora financiranja, primarno depozita, kao i njihovog rasta, u narednom razdoblju bit će u fokusu kod većine banaka.

Depoziti ostalih sektora su također imali manje promjene u iznosu i udjelu, a najveću promjenu imali su depoziti vladinih institucija, koji su u promatranom razdoblju smanjeni za 17% ili 116 milijuna KM. Depoziti ovog sektora sa 31. 3. 2013. iznose 566 milijuna KM ili 5,2% ukupnih depozita.

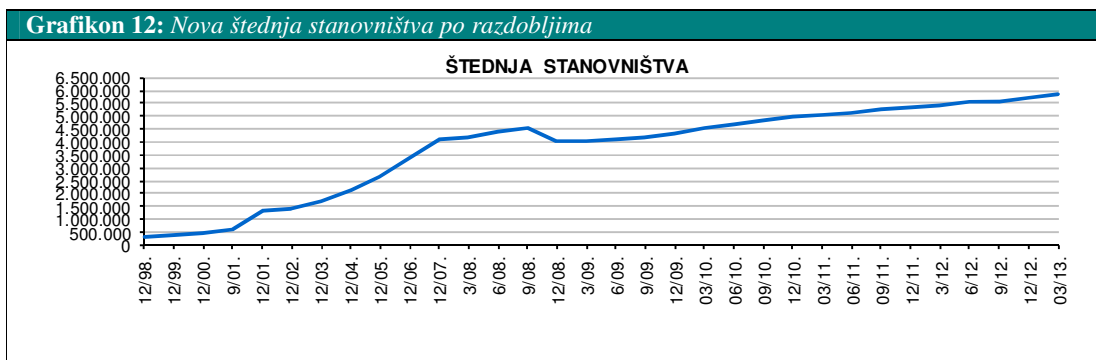
Valutna struktura depozita sa 31. 3. 2013. neznatno je promijenjena: depoziti u stranoj valuti (sa dominantnim udjelom EURO) u iznosu od 5,77 milijardi KM smanjili su udjel sa 54% na 53%, a depoziti u domaćoj valuti iznosili su 5,02 milijardi KM, što je udjel od 47%.

Struktura depozita prema porijeklu deponenata na kraju prvog kvartala 2013. godine bila je sljedeća: sredstva rezidenata imala su udjel 89,7%, a nerezidenata 10,3% (na kraju 2012. godine: 88,7% i 11,3%). Do promjene udjela je došlo zbog pada depozita nerezidenata u prvom kvartalu 2013. godine za 11% ili 137 milijuna KM, odnosno na razinu od 1,1 milijardu KM. Depoziti nerezidenata u posljednje četiri godine imaju kontinuirani pad, što je rezultat povlačenja, odnosno povrata depozita „majke“ ili članica grupacije, na koje se najvećim dijelom i odnose sredstva nerezidenata. Najveći udjel od 22,1% i nominalni iznos od 2,31 milijardu KM depoziti nerezidenata imali su na kraju 2008. godine.

Štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i finansijskog potencijala banaka, u tri mjeseca 2013. godini imali su rast od 2,3% ili 135 milijuna KM i sa 31. 3. 2013. iznosili su 5,89 milijardi KM.

Tablica 13: Nova štednja stanovništva po razdobljima					
BANKE	I Z N O S (u 000 K M)			INDEKS	
	31.12.2011.	31.12.2012.	31.03.2013.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Državne	50.259	58.050	61.038	116	105
Privatne	5.311.178	5.698.300	5.830.517	107	102
UKUPNO	5.361.437	5.756.350	5.891.555	107	102

¹⁴ Suština mjera je da je kreditna aktivnost supsidijara austrijskih banaka u centralnoj, istočnoj i jugoistočnoj Europi (CESEE) uvjetovana pojačanim održivim financiranjem iz domaćih izvora.

U tri najveće banke nalazi se 67% štednje, dok šest banaka ima pojedinačni udjel manji od 1%, što iznosi svega 3,8% ukupne štednje u sustavu.

Od ukupnog iznosa štednje 35% se odnosi na štedne depozite u domaćoj valuti, a 65% u stranoj valuti.

Tablica 14: Ročna struktura štednih depozita stanovništva po razdobljima

BANKE	I Z N O S (u 000 KM)						INDEKS	
	31.12.2011.		31.12.2012.		31.03.2013.		3/2	4/3
	1	2	3	4	5	6		
Kratkoročni štedni depoziti	2.606.732	48,6%	2.656.934	46,2%	2.697.934	45,8%	102	102
Dugoročni štedni depoziti	2.754.705	51,4%	3.099.416	53,8%	3.193.621	54,2%	113	103
UKUPNO	5.361.437	100,0 %	5.756.350	100,0 %	5.891.555	100,0 %	107	102

Positivne promjene u ročnoj strukturi štednih depozita nastavljene su i u prvom kvartalu 2013. godine rastom dugoročnih depozita za 3% ili 94 milijuna KM, dok su kratkoročni ostvarili rast od 2% ili 41 milijun KM, što je rezultiralo povećanjem udjela dugoročnih depozita sa 53,8% na 54,2%.

Dugogodišnji kontinuirani rast i pozitivni trendovi u segmentu štednje u bankama u F BiH, rezultat su, s jedne strane, jačanja sigurnosti i stabilnosti ukupnog bankovnog sustava za što je od ključnog značaja postojanje funkcionalne, efektivne i efikasne bankarske supervizije koju provodi FBA, a s druge strane, postojanje sustava osiguranja depozita, čiji je osnovni cilj povećanje stabilnosti bankarskog, odnosno financijskog sektora i zaštita štediša. U cilju očuvanja i jačanja povjerenja građana u sigurnost i stabilnost bankovnog sustava u BiH, u prosincu 2008. godine iznos osiguranog depozita povećan je na 20.000 KM. Nakon toga pokrenuta je inicijativa za povećanje osiguranog depozita, tako da je od 1. 4. 2010. isti povećan na 35.000 KM, a sve poduzete aktivnosti su usmjerene na smanjenje utjecaja globalne ekonomske krize na bankovni i ukupni ekonomski sustav F BiH i BiH.

Sa 31. 3. 2013. ukupno 16 banaka iz Federacije BiH je uključeno u program osiguranja depozita (imaju licenciju Agencije za osiguranje depozita u BiH), a prema dostavljenim podacima u ovim bankama je deponirano 98% ukupnih depozita i ukupne štednje.

Preostale dvije banke ne mogu aplicirati za prijem zbog neispunjavanja kriterija koje je propisala Agencija za osiguranje depozita BH: jedna zbog postojećeg kompozitnog ranga, a druga jer se nalazi pod privremenom upravom.

2.1.2. Kapital - snaga i adekvatnost

Kapital¹⁵ banaka u F BiH na dan 31. 3. 2013. iznosio je 2,2 milijarde KM.

-u 000 KM-

Tablica 15: Regulatorni kapital						
O P I S	31.12.2011.	31.12.2012.	31.03.2013.	INDEKS		
1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)	
1.a.Temeljni kapital prije umanjnja	2.008.081	1.913.841	1.943.442	95	102	
1.1. Dionički kapital-obične i trajne nekum.dion.	1.190.482	1.198.516	1.198.516	101	100	
1.2. Iznos emisionih ažia	136.485	136.485	136.485	100	100	
1.3.Rezerve i zadržana dobit	681.114	578.840	608.441	85	105	
1.b.Odbitne stavke	353.960	190.893	191.348	54	100	
1.1. Nepokriveni gubici iz ranijih godina	251.187	120.740	138.146	48	114	
1.2. Gubitak iz tekuće godine	45.512	17.407	2.379	36	14	
1.3. Trezorske dionice	81	156	156	193	100	
1.4.. Iznos nematerijalne imovine	57.180	52.590	50.667	92	96	
1. Temeljni kapital (1a-1b)	1.654.121	78% 1.722.948	79% 1.752.094	78% 104	102	
2. Dopunski kapital	466.968	22% 467.092	21% 487.796	22% 100	104	
2.1. Dion.kapital-trajne prior.kumul.dion.	3.090	3.090	3.090	100	100	
2.2. Opće rezerve za kreditne gubitke	212.248	211.425	211.972	100	100	
2.3. Iznos revidirane tekuće dobiti	62.564	67.243	90.984	107	135	
2.4. Iznos subordiniranih dugova najviše do 50% iznosa tem.kap.	139.754	120.264	117.530	86	98	
2.5. Stavke trajnog karaktera	49.312	65.070	64.220	132	99	
3. Kapital (1 + 2)	2.121.089	100% 2.190.040	100% 2.239.890	100% 103	102	
4. Odbitne stavke od kapitala	37.794	98.657	125.212	261	127	
4.1. Ulozi banke u kap.dr.pravnih osoba koji prelazi 5% tem.kap.	18.408	3.043	3.043	17	100	
4.2. Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gub.po regulat.zahtjevu	19.386	95.529	122.169	493	128	
4.3. Ostale odbitne stavke	-	85	0	N/a	N/a	
5. Neto kapital (3- 4)	2.083.295	2.091.383	2.114.678	100	101	

U prvom kvartalu 2013. godine kapital¹⁶ je povećan za 2% ili 50 milijuna KM u odnosu na 2012. godinu, a promjene u temeljnom i dopunskom kapitalu su utjecale na izmjenu strukture regulatornog kapitala. Temeljni kapital je povećan za 2% ili 29 milijuna KM, a udjel je smanjen sa 79% na 78%, dok je rast dopunskog kapitala iznosio 4% ili 21 milijun KM, a udjel je povećan sa 21% na 22%.

Rast osnovnog kapitala je najvećim dijelom po osnovi djelomičnog uključenja ostvarene dobiti za 2012. godinu u iznosu od 36 milijuna KM (14 banaka ostvarilo je dobit za 2012. godinu u iznosu od 128 milijuna KM, dok su četiri banke ostvarile gubitak u iznosu od 17,4 milijuna KM, što je na razini sustava neto dobit od 111 milijuna KM), dok je veći dio dobiti uključen u dopunskom kapitalu do završetka zakonske procedure donošenja odluke o rasporedu dobiti za 2012. godinu od strane skupštine banaka.

Odbitne stavke (koje umanjuju temeljni kapital) su povećane za 455 tisuća KM i to najviše iz osnove povećanja tekućeg gubitka kod četiri banke u iznosu od 2,4 milijuna KM, dok je nematerijalna imovina smanjena za 1,9 milijuna KM.

Zbog navedenog rasta dopunskog kapitala došlo je do većih promjena u strukturi: dobit iz 2012. godine u iznosu od 36 milijuna KM prenesena je u temeljni kapital, a kod četiri banke (u ukupnom iznosu od 91 milijun KM) je iskazana je u dopunskom kapitalu. Subordinirani dugovi smanjeni su za 2,7 milijuna KM, dok su stavke trajnog karaktera smanjene za 850 tisuća KM (kod jedne banke).

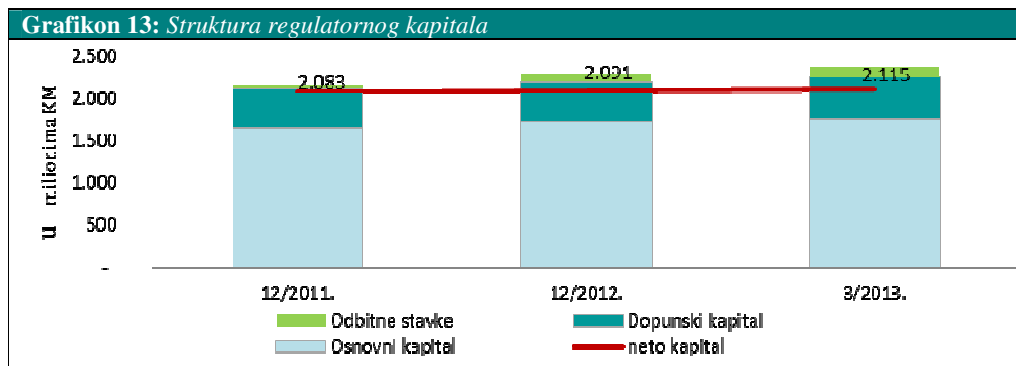
Izmjenom regulative od kraja 2011. godine u odbitne stavke od kapitala uključena je nova obračunska stavka: nedostajuće rezerve za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu (razlika između potrebnih

¹⁵ Regulatorni kapital definiran čl. 8. i 9. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka („Službene novine Federacije BiH”, broj 3/03, 18/03, 53/06, 55/07, 81/07, 6/08, 86/10, 70/11).

¹⁶ Izvor podataka je kvartalno Izvješće o stanju kapitala banaka (Obrazac 1-Tablica A), propisan Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka.

regulatornih rezervi za kreditne gubitke po bilančnim i izvanbilančnim stavkama¹⁷ i rezervi za kreditne gubitke formiranih iz dobiti), koja je sa 31. 3. 2013. iznosila 122 milijuna KM, što je za 28% ili 27 milijuna KM više nego na kraju 2012. godine.

U narednom grafikonu je data struktura regulatornog kapitala.

Neto kapital je, kao rezultat navedenih promjena, a posebno negativnog utjecaja povećanja iznosa nedostajućih RKG, imao rast od neznatnih 1% ili 23 milijuna KM i sa 31. 3. 2013. iznosi 2,11 milijardi KM.

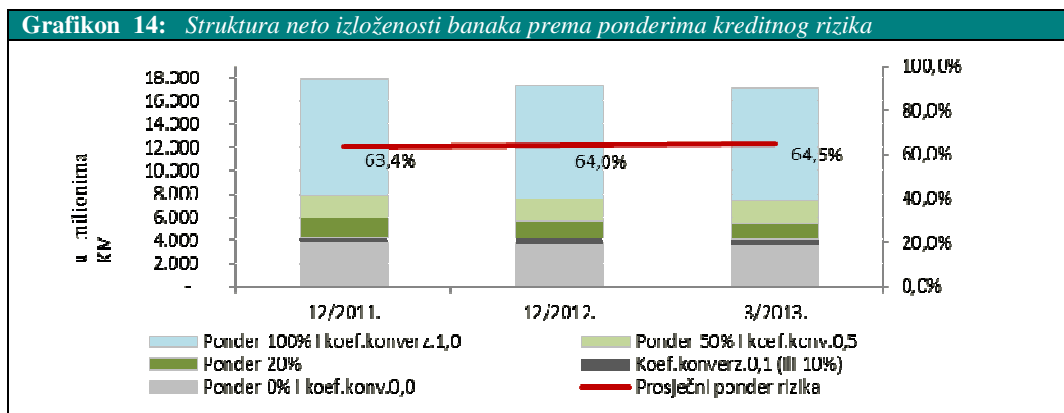
Adekvatnost kapitaliziranosti pojedinačnih banaka, odnosno ukupnog sustava, ovisi, s jedne strane, o razini neto kapitala, a s druge, o ukupnim ponderiranim rizicima (rizikom ponderirane aktive i ponderiranog operativnog rizika).

U narednoj tablici daje se struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika, odnosno koeficijenta konverzije za izvanbilančne stavke.

-u 000 KM-

O P I S	31.12.2011.	31.12.2012.	31.03.2013.	INDEKS	
1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)
UKUPNA IZLOŽENOST (1+2):	17.814.140	17.311.011	17.070.924	97	99
1 Aktiva bilance stanja	14.987.978	14.569.389	14.359.067	97	99
2. Izvanbilančne pozicije	2.826.162	2.741.622	2.711.857	97	99
RASPORED PO PONDERIMA RIZIKA I KOEFICIJENTIMA KONVERZIJE					
Ponder 0%	3.721.678	3.647.306	3.553.652	98	97
Ponder 20%	1.674.585	1.460.689	1.391.944	87	95
Ponder 50%	83.165	53.155	48.696	64	92
Ponder 100%	9.508.550	9.408.239	9.364.775	99	100
Koef.konverzije 0,0	54.529	51.131	41.951	94	82
Koef.konverzije 0,1	445.006	449.627	428.152	101	95
Koef.konverzije 0,5	1.938.361	1.867.703	1.872.082	96	100
Koef.konverzije 1,0	388.266	373.161	369.672	96	99
RIZIK PONDERIRANE AKTIVE I KREDITNIH EKIVALENATA	11.286.997	11.078.930	11.016.040	98	99
Prosječni ponder rizika	63,4%	64,0%	64,5%	101	101

¹⁷ Banka iskazuje potrebne regulatorne rezerve kada je ispravka vrijednosti (po MRS-u) manja od obračunatih regulatornih rezervi, što se utvrđuje na razini pojedinačnog dužnika. Ovu metodologiju banke su počele primjenjivati sa 30.6.2012.

Ukupna neto izloženost banaka koja se ponderira, u prvom kvartalu 2013. godine je smanjena za 1% ili 240 milijuna KM, na što je najviše utjecao pad bilančnih stavki (uglavnom stavke koje se ponderiraju sa 0% i 20%), i djelomično izvanbilančnih stavki (najviše s koeficijentom konverzije 0,1), što je utjecalo da rizik ponderirane aktive i kreditnih ekvivalenata ima isti smjer, odnosno pad od 1% ili 63 milijuna KM (sa 11,08 milijardi KM na 11,02 milijarde KM), dok je prosječni ponder rizika povećan sa 64% na 64,5%.

Suprotno kretanje od rizikom ponderirane aktive i kreditnih ekvivalenata imao je ponderirani operativni rizik (POR), koji je povećan za 1% i iznosi 986 milijuna KM. Sve to je rezultiralo blagim smanjenjem ukupnih ponderiranih rizika.

Sa 31. 3. 2013. udjel ponderirane aktive izložene kreditnom riziku iznosilo je 92%, a operativnom riziku 8%.

Stopa kapitaliziranosti banaka, izražena kao odnos kapitala i aktive, sa 31. 3. 2013. iznosila je 14,1%, što je za 0,5 postotnih boda više nego na kraju 2012. godine.

Jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala¹⁸ banaka jeste koeficijent adekvatnosti kapitala, izračunat kao odnos neto kapitala i rizikom ponderirane aktive. Ovaj koeficijent je na razini bankarskog sektora sa 31. 3. 2013. iznosio 17,6%, što je za 0,2 postotna boda više nego na kraju 2012. godine. Adekvatnost kapitala je bolja u odnosu na kraj 2012. godine zbog povećanja neto kapitala od 1% ili 23 milijuna KM, što je rezultat uključenja revidirane dobiti za 2012. godinu u obračun kapitala i blagom smanjenju ukupnih ponderiranih rizika.

Iako je poslovanje bankarskog sektora već četiri godine pod jakim utjecajem ekonomske krize, odnosno nepovoljnih makroekonomskih i finansijskih kretanja, kako u zemljama eurozone, tako i u zemljama u neposrednom okruženju, kao i zbog slabog ekonomskog oporavka realnog sektora i ukupne ekonomije u BiH, adekvatnost kapitala bankarskog sektora održana je kontinuirano iznad 16%, a posljednje dvije godine iznad 17%. Razlog tome je, s jedne strane, stagnacija kreditnog rasta i pad ukupnih ponderiranih rizika, a s druge strane, banke su zadržale najveći dio ostvarene dobiti u prethodnim godinama u kapitalu, a nekoliko banaka je dodatnim kapitalnim injekcijama poboljšalo razinu kapitaliziranosti. Međutim, problemi vezani za porast nekvalitetnih plasmana i dio koji nije pokriven rezervama za kreditne gubitke (neto nekvalitetna aktiva) može u narednom razdoblju značajno utjecati na slabljenje kapitalne osnove kod nekih banaka, ukoliko se nastave negativni trendovi u kvaliteti aktive i pogoršanje i rast nenaplativih plasmana. To se vidi iz sljedećih podataka: na kraju 2008. godine neto nekvalitetna aktiva je iznosila 197 milijuna KM, a koeficijent (u odnosu na temeljni kapital) 13,2%, da bi na kraju prvog kvartala 2013. godine neto nekvalitetna aktiva dostigla

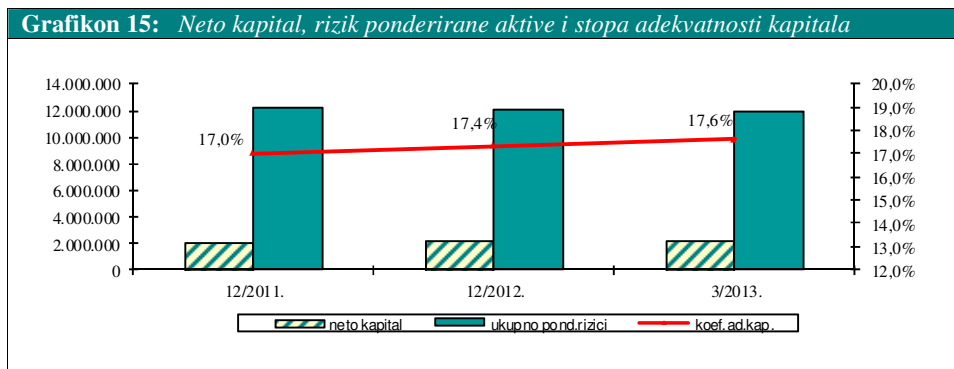
¹⁸ Zakonom propisana minimalna stopa adekvatnosti kapitala iznosi 12%.

iznos od 438 milijuna KM, a koeficijent 25%. Također, prema postojećoj regulativi banke ne izračunavaju kapitalni zahtjev za tržišne rizike, zbog čega je stopa adekvatnosti kapitala veća.

- 000 KM-

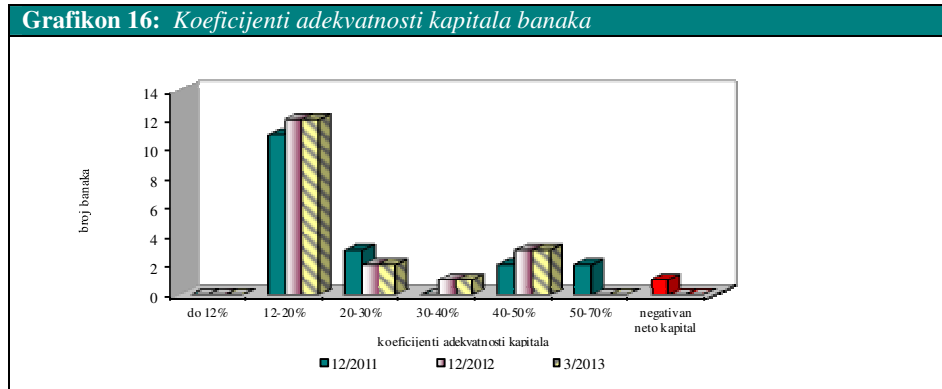
Tablica 17: Neto kapital, ukupni ponderirani rizici i stopa adekvatnosti kapitala					
OPIS	31.12.2011.	31.12.2012.	31.03.2013.	INDEKS	
1	2	3	4	5(3/2)	6(4/3)
1. NETO KAPITAL	2.083.295	2.091.383	2.114.678	100	101
2. RIZIK PONDERIRANE AKTIVE I KRED. EKIVALENATA	11.286.997	11.078.930	11.016.040	98	99
3. POR (PONDERIRANI OPERATIVNI RIZIK)	965.932	974.201	985.616	101	101
4. UKUPNI PONDERIRANI RIZICI (2+3)	12.252.929	12.053.131	12.001.656	98	100
5. STOPA NETO KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (1/4)	17,0%	17,4%	17,6%	102	101

Grafikon 15: Neto kapital, rizik ponderirane aktive i stopa adekvatnosti kapitala

Stopa adekvatnosti kapitala bankovnog sustava sa 31. 3. 2013. od 17,6% je i dalje znatno više od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sustava za postojeću razinu izloženosti rizicima i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

Grafikon 16: Koeficijenti adekvatnosti kapitala banaka

Svih 18 banaka u F BiH sa 31. 3. 2013. imalo je koeficijent adekvatnosti kapitala veći od zakonom propisanog minimuma od 12%. Prema analitičkim podacima na kraju prvog kvartala 2013. godine 13 banaka je imalo stopu adekvatnosti kapitala nižu nego na kraju 2012. godine, u rasponu od 0,1 do 3,5 postotnih bodova, kod tri banke je bolja, a dvije banke imaju istu stopu kao na kraju 2012. godine.

U nastavku se daje pregled stopa adekvatnosti kapitala u odnosu na zakonski minimum od 12%:

- 8 banaka ima stopu između 13,2% i 15,8%,
- 4 banke imaju stopu između 16,8% i 18,7%,
- 2 banke imaju stopu između 20,5% i 22,1% i
- 4 banke imaju adekvatnost između 33,8% i 49,1%.

FBA je, vršeći nadzor poslovanja i financijskog stanja banaka u FBiH, sukladno zakonskim ovlastima, a u cilju jačanja sigurnosti i banaka pojedinačno i sustava u cjelini, nalagala bankama poduzimanje odgovarajućih aktivnosti na jačanju kapitalne osnove i osiguranju kapitala adekvatnog visini i profilu postojeće i potencijalne izloženosti svim rizicima koji su imanentni bankarskom poslovanju. Jedna od mjera koje je FBA poduzela u cilju očuvanja i jačanja kapitalne osnove i sigurnosti i stabilnosti banaka je i donošenje mjere¹⁹ o privremenom ograničenju i minimalnim uvjetima za isplatu dividendi, diskrecijskih bonusa i otkup vlastitih dionica od strane banaka, s primjenom počevši od 31. 12. 2012.

Kao i do sada, prioritetan zadatak većine banaka u sustavu je daljnje jačanje kapitalne osnove, a u fokusu su velike banke u sustavu, posebno zbog promjena u poslovnom i operativnom okruženju u kojem banke u Federaciji BiH posluju, djelovanja i utjecaja svjetske financijske i ekonomske krize i na našu zemlju i negativnih efekata koje ova kriza ima na bankarski sektor i ukupnu ekonomiju BiH. U uvjetima djelovanja ekonomske krize i rasta kreditnog rizika uzrokovanog padom kvalitete kreditnog portfelja kroz rast nenaplativih potraživanja, ovaj zahtjev ima prioritetan značaj i zato je segment kapitala pod kontinuiranim pojačanim supervizorskim nadzorom, kako ne bi došlo do ugrožavanja stabilnosti banaka i erozije kapitalne osnove na razinu koja bi ugrozila ne samo poslovanje banaka, nego i utjecala na stabilnost ukupnog bankovnog sustava.

2.1.3. Aktiva i kvaliteta aktive

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka utvrđeni su kriteriji za procjenu izloženosti banaka kreditnom riziku ocjenom kvalitete njihove aktive i adekvatnosti rezervi za kreditne i druge gubitke prema rizičnosti plasmana i sredstava-stavki bilance i izvanbilančnih stavki.

Stupanjem na snagu Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine, počevši od 31. 12. 2011. banke sačinjavaju i prezentiraju financijska izvješća u skladu s Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) i Međunarodnim standardima financijskog izvješćivanja (MSFI), pri čemu se za priznavanje i mjerenje financijske imovine i obveza primjenjuje MRS 39 - Financijski instrumenti, priznavanje i mjerenje i MRS 37- Rezerviranja, potencijalne obveze i potencijalna sredstva. Dakle, prilikom procjene izloženosti banaka kreditnom riziku, banke su dužne i dalje obračunavati RKG sukladno kriterijima iz Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, uvažavajući već formirane ispravke vrijednosti bilančne aktive i rezerviranja za gubitke po izvanbilančnim stavkama koje se evidentiraju u knjigama banaka, kao i RKG formirane iz dobiti (na računima kapitala).

¹⁹ Odluka o privremenom ograničenju i minimalnim uvjetima za isplatu dividendi, diskrecijskih bonusa i otkup vlastitih dionica od strane banaka („Službene novine F BiH“, broj 15/13).

-u 000 KM-

Tablica 18: Aktiva (bilanca i izvanbilanca), RKG po regulatoru i ispravke vrijednosti po MRS-u					
O P I S	31.12.2011.	31.12.2012.	31.03.2013.	INDEKS	
	1	2	3	4	5(3/2) 6(4/3)
1. Rizična aktiva ²⁰	13.376.110	13.286.139	13.397.781	99	101
2. Obračunate regulatorne rezerve za kreditne gubitke	1.294.757	1.370.342	1.394.851	106	102
3. Ispravka vrijednosti i rezerve za izvanbilančne stavke	1.039.529	1.092.251	1.110.420	105	102
4. Potrebne regulatorne rezerve iz dobiti za procijenjene gubitke	255.228	410.822	423.112	161	103
5. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti za procijenjene gubitke	292.225	315.734	315.734	108	100
6. Nedostajući iznos regulat. rezervi iz dobiti za procijenjene gub.	19.386	111.310	122.169	574	110
7. Nerizične stavke	5.787.457	5.580.448	5.271.841	96	94
8. UKUPNA AKTIVA (1+7)	19.163.567	18.866.587	18.669.622	98	99

Ukupna aktiva s izvanbilančnim stavkama (aktiva)²¹ banaka u F BiH sa 31. 3. 2013. iznosila je 18,7 milijardi KM i u odnosu na kraj 2012. godine manja je za 1% ili 197 milijuna KM. Rizična aktiva iznosi 13,4 milijarde KM i veća je za 1% ili 112 milijuna KM.

Nerizične stavke iznose 5,3 milijarde KM ili 28% ukupne aktive s izvanbilancom i manje su za 6% ili 309 milijuna KM u odnosu na kraj 2012. godine.

Ukupne obračunate RKG po regulatornom zahtjevu iznose 1,4 milijarde KM, a formirane ispravke vrijednosti bilančne aktive i rezerviranja za gubitke po izvanbilančnim stavkama 1,1 milijarda KM. Potrebne regulatorne rezerve²² iznose 423 milijuna KM i veće su za 3% ili 12 milijuna KM. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti iznose 316 milijuna KM i na istoj su razini, što je rezultat izmjene regulative, odnosno nedostajući iznos RKG iskazan na kraju poslovne godine (počevši od 31. 12. 2012.) se ne pokriva na teret dobiti, ali i dalje predstavlja odbitnu stavku od kapitala i utječe na izračun stope adekvatnosti kapitala. Nedostajuće regulatorne rezerve²³ sa 31. 3. 2013. iznose 122 milijuna KM i veće su za 10% ili 11 milijuna KM u odnosu na kraj 2012. godine.

Tablica 19: Ukupna aktiva, bruto bilančna aktiva, rizične i nerizične stavke aktive								
O P I S	IZNOS (u 000 KM)						INDEKS	
	31.12.2011.	Strukt. %	31.12.2012.	Strukt. %	31.03.2013.	Strukt. %	8 (4/2)	9 (6/4)
1.	2	3	4	5	6	7		
Kredit	9.364.121	85,4	9.347.370	85,2	9.322.510 ²⁴	84,1	100	100
Kamate	109.696	1,0	86.650	0,8	89.229	0,8	79	103
Dospjela potraživanja	937.899	8,5	1.049.891	9,5	1.089.631	9,8	111	104
Potraživanja po plać. garancijama	24.808	0,2	24.360	0,2	24.135	0,2	98	99
Ostali plasmani	171.052	1,5	172.479	1,6	213.147	1,9	101	124
Ostala aktiva	371.127	3,4	291.903	2,7	348.680	3,2	79	119
1.RIZIČNA BILANČNA AKTIVA	10.978.703	100,0	10.972.653	100,0	11.087.332	100,0	100	101
2. NERIZIČNA BILANČNA AKTIVA	5.290.275		5.084.537		4.803.677		96	94
3.BRUTO BILANČNA AKTIVA (1+2)	16.268.978		16.057.190		15.891.009		99	99
4.RIZIČNA IZVANBILANCA	2.397.407		2.313.486		2.310.449		96	99
5.NERIZIČNA IZVANBILANCA	497.182		495.911		468.164		100	94
6.UKUPNE IZVANBILANČNE STAVKE (4+5)	2.894.589		2.809.397		2.778.613		97	99
7.RIZIČNA AKTIVA S IZVANBILANCOM (1+4)	13.376.110		13.286.139		13.397.781		99	101
8. NERIZIČNE STAVKE (2+5)	5.787.457		5.580.448		5.271.841		96	94
9. AKTIVA S IZVANBILANCOM (3+6)	19.163.567		18.866.587		18.669.622		98	99

²⁰ Isključen iznos plasmana i potencijalnih obveza od 206.535 tisuće KM osiguranim novčanim depozitom.

²¹ Aktiva definirana člankom 2. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine F BiH“, broj 3/03, 54/04, 68/05, 86/10, 6/11, 70/11, 85/11; 85/11-prečišćeni tekst; 15/13).

²² Potrebne regulatorne rezerve predstavljaju pozitivnu razliku između obračunatih RKG i ispravaka vrijednosti (obračunate RKG su veće od ispravke vrijednosti).

²³ Nedostajući iznos regulatornih rezervi predstavlja pozitivnu razliku između potrebnih i formiranih RKG.

²⁴ Isključen iznos kredita od 166.523 tisuća KM pokriven novčanim depozitom (uključen u nerizičnu bilančnu aktivu).

Bruto bilančna iznosi 11,1 milijarda KM, što je 70% bruto bilančne aktive i veća je 1% ili 115 milijuna KM u odnosu aktiva²⁵ iznosi 15,9 milijardi KM, manja je za 1% ili 166 milijuna KM, a rizična bilančna aktiva na kraj 2012. godine. Nerizična bilančna aktiva iznosi 4,8 milijardi KM i manja je za 6% ili 281 milijun KM. Izvanbilančne rizične stavke iznose 2,3 milijarde KM i manje su za 1% ili 3 milijuna KM, a nerizične stavke 468 milijuna KM i manje su za 6% ili 28 milijuna KM u odnosu na kraj 2012. godine.

Utjecaj ekonomske krize na ukupnu ekonomiju i gospodarstvo u BiH je i dalje izražen, što se značajno odrazilo na ključnu djelatnost banaka, odnosno segment kreditiranja. U 2012. godini ostvaren je minimalni rast kredita od 2% ili 178 milijuna KM, a u prvom kvartalu 2013. godine rast je bio neznatnih 0,2% ili 22 milijuna KM. Sa 31. 3. 2013. krediti su iznosili 10,7 milijardi KM, dok je udjel u aktivni povećan za 1,1 postotni bod i iznosi 72,2%.

U prvom kvartalu 2013. godine plasirano je ukupno 1,5 milijardi KM novih kredita, što je za 27% ili 325 milijuna KM više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Od ukupno plasiranih kredita na gospodarstvo se odnosi 71%, a na stanovništvo 24%. Ročna struktura novoodobrenih kredita je nepromijenjena u odnosu na kraj 2012. godine: dugoročni 41%, kratkoročni 59%.

Tri najveće banke u FBiH s iznosom kredita od šest milijardi KM imaju udjel od 57% u ukupnim kreditima na razini sustava.

Trend i promjena udjela pojedinih sektora u ukupnoj strukturi kredita dani su u sljedećoj tablici.

-u 000 KM-

Tablica 20: Sektorska struktura kredita

SEKTORI	31.12.2011.		31.12.2012.		31.03.2013.		INDEKS	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Vladine institucije	125.827	1,2	132.525	1,2	144.635	1,4	105	109
Javna poduzeća	257.547	2,4	251.233	2,4	277.293	2,6	98	110
Privatna poduzeća i društ.	4.989.796	47,6	5.141.359	48,2	5.124.648	47,9	103	100
Bankarske institucije	16.411	0,2	11.177	0,1	13.044	0,1	68	117
Nebankarske finansijske instit.	40.978	0,4	41.661	0,4	46.401	0,4	102	111
Građani	5.043.634	48,1	5.076.679	47,6	5.067.080	47,4	101	100
Ostalo	13.478	0,1	11.490	0,1	14.747	0,2	85	128
UKUPNO	10.487.671	100,0	10.666.124	100,0	10.687.848	100,0	102	100

U prvom kvartalu 2013. godine sektorska struktura kredita je nepromijenjena u odnosu na kraj 2012. godine. Krediti dani i stanovništvu i privatnim poduzećima su na istoj razini. Krediti stanovništvu iznose 5,1 milijardu KM, što je udjel od 47,4% (na kraju 2012. godine 47,6%), a krediti privatnim poduzećima iznose 5,1 milijardu KM ili 47,9% ukupnih kredita (na kraju 2012. godine 48,2%).

Prema dostavljenim podacima od banaka sa stanjem 31. 3. 2013., s aspekta strukture kredita stanovništvu po namjeni, udjel kredita je nepromijenjen u odnosu kraj 2012. godine, krediti odobreni za financiranje potrošnih dobara²⁶ iznose 74%, dok udjel stambenih kredita iznosi 23%, a sa preostalih 3% kreditirani su mali zanati, mali biznis i poljoprivreda.

Tri najveće banke u sustavu plasirale su stanovništvu 62%, a privatnim poduzećima 51% ukupnih kredita danih ovim sektorima (31.12.2012: stanovništvo 62%, privatna poduzeća 52%).

Valutna struktura kredita: najveći udjel od 65% ili 6,9 milijardi KM imaju krediti odobreni s valutnom klauzulom (EUR: 6,6 milijardi KM ili 96%, CHF: 259 milijuna KM ili 4%), krediti u domaćoj valuti 34% ili 3,7 milijardi KM, a najmanji udjel od samo 1% ili 110 milijuna KM imaju krediti u stranoj valuti (EUR: 86 milijuna KM ili 79%, CHF: 10 milijuna KM ili 9%). Ukupan iznos

²⁵ Izvor podataka: Izvješće o klasifikaciji aktive bilanca i izvanbilančnih stavki banaka.

²⁶ Uključeno kartično poslovanje.

kredita u CHF valuti od 270 milijuna KM iznosi 2,5% ukupnog kreditnog portfelja i skoro cijeli iznos se odnosi na jednu banku u sustavu.

Budući da su plasmani, odnosno krediti najrizičniji dio aktive banaka, njihova kvaliteta predstavlja jednu od najznačajnijih determinanti stabilnosti i uspješnosti poslovanja banaka. Ocjena kvalitete aktive je ustvari ocjena izloženosti kreditnom riziku plasmana banke, odnosno identificiranje potencijalnih kreditnih gubitaka.

Kvaliteta aktive i izvanbilančnih rizičnih stavki, opći kreditni rizik, potencijalni kreditni gubici po kategorijama klasifikacije dani su u sljedećoj tablici

Tablica 21: Klasifikacija aktive, opći kreditni rizik (OKR) i potencijalni kreditni gubici (PKG)											
Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I UDJEL (u%)										
	31.12.2011.			31.12.2012.			31.03.2013.			INDEKS	
	Klasif. aktiva	Udjel %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Udjel %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Udjel %	OKR PKG		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11(5/2)	12(8/5)
A	10.612.528	79,3	212.248	10.571.130	79,6	211.425	10.598.433	79,1	211.972	100	100
B	1.419.030	10,6	118.847	1.227.189	9,2	108.290	1.292.724	9,6	114.365	86	105
C	282.847	2,1	67.999	334.465	2,6	87.917	316.904	2,4	82.533	118	95
D	375.980	2,8	209.936	443.261	3,3	252.631	465.995	3,5	262.273	116	105
E	685.725	5,2	685.727	710.094	5,3	710.079	723.725	5,4	723.708	103	102
Rizična ak. (A-E)	13.376.110	100,0	1.294.757	13.286.139	100,0	1.370.342	13.397.781	100,0	1.394.851	99	101
Klasificirana (B-E)	2.763.582	20,7	1.082.509	2.715.009	20,4	1.158.917	2.799.348	20,9	1.182.879	98	103
Nekvalitetna (C-E)	1.344.552	10,1	963.662	1.487.820	11,2	1.050.627	1.506.624	11,2	1.068.514	111	101
Nerizična akt.²⁷	5.787.457			5.580.448			5.271.841			96	94
UKUPNO (rizična i nerizična)	19.163.567			18.866.587			18.669.622			98	99

Ako se analizira kvaliteta rizične aktive kroz kretanje i promjene ključnih pokazatelja, može se konstatirati da u prvom kvartalu 2013. godine nije bilo značajnih promjena, svi pokazatelji kvalitete aktive su skoro na istoj razini kao na kraju 2012. godine, ali su nastavljeni negativni trendovi iz prethodnog razdoblja, kroz rast, prije svega, B kategorije, kao i nekvalitetne aktive, te pogoršanje same strukture nekvalitetne aktive i migracije stavki u lošije kategorije klasifikacije. Kod nekih banaka pokazatelji su imali blage oscilacije (poboljšanje ili pogoršanje), odnosno sedam banaka ima pokazatelje udjela klasificirane u odnosu na rizičnu aktivu lošije od bankarskog sektora, a šest banaka ima udjel nekvalitetne u odnosu na rizičnu lošije od bankarskog sektora.

Klasificirana aktiva je sa 31. 3. 2013. iznosila 2,8 milijardi KM, a nekvalitetna 1,5 milijardi KM (31. 12. 2012. godine: 2,7 milijardi KM i 1,5 milijardi KM).

Klasificirana aktiva (B-E) je veća za 3% ili 84 milijuna KM: B kategorija je veća za 5% ili 65 milijuna KM, a nekvalitetna aktiva (C-E) je povećana za 1% ili 19 milijuna KM.

Koeficijent iskazan kroz udjel klasificirane u rizičnoj aktivu iznosi 20,9%, što je za 0,5 postotnih bodova više nego na kraju 2012. godine.

Najvažniji pokazatelj kvalitete aktive je odnos nekvalitetne i rizične aktive, i u odnosu na kraj prethodne godine isti je nepromijenjen i iznosi 11,2%, a osnovni razlog je neznatan rast nekvalitetne aktive od 1% ili 19 milijuna KM (u 2012. godini rast nekvalitetne aktive je iznosio 143 milijuna KM ili 11%). Međutim, isti treba uzeti s dozom rezerve, imajući u vidu da udjel B kategorije iznosi 9,6%, te sumnju da dio plasmana koji su iskazani u ovoj kategoriji imaju lošiju kvalitetu i da trebaju biti kategorizirani kao nekvalitetna aktiva.

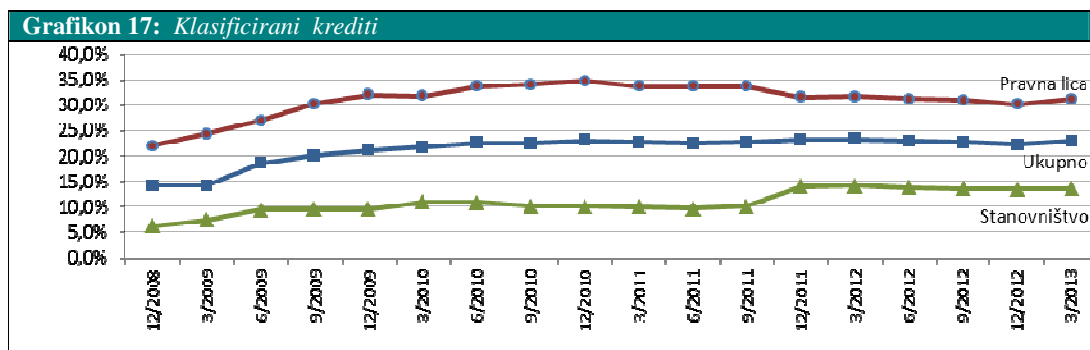
²⁷ Stavke aktive koje se, u skladu s člankom 2. stavak (2) Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, ne klasifikuju i stavke na koje se, u skladu sa čl.22. stavak (8) Odluke, ne obračunavaju rezerve za OKG od 2%.

Sektorska analiza podataka temelji se na pokazateljima kvaliteta kredita danih za dva najznačajnija sektora: pravnim osobama i stanovništvu. Dva navedena pokazatelja za ove sektore se značajno razlikuju i ukazuju na postojanje veće izloženosti kreditnom riziku, a time i potencijalnim kreditnim gubicima, kod kredita plasiranih pravnim osobama.

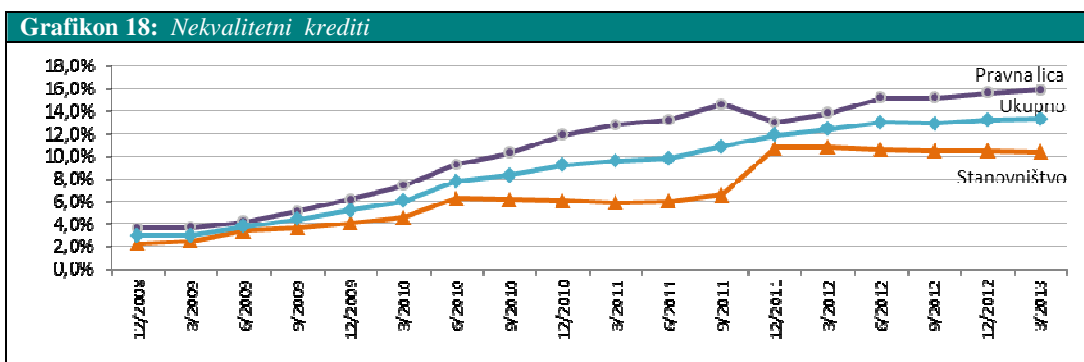
Tablica 22: Klasifikacija kredita danih stanovništvu i pravnim licima

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I UDJEL (u%)												INDEKS 14(12/6)
	31.12.2012.						31.03.2013.						
	Stanovni štvo	Udjel %	Pravne osobe	Udjel %	UKUPNO Iznos	Udjel	Stanovni štvo	Udjel %	Pravne osobe	Udjel %	UKUPNO Iznos	Udjel	
1	2	3	4	5	6 (2+4)	7	8	9	10	11	12 (8+10)	13	14(12/6)
A	4.391.603	86,50	3.905.972	69,88	8.297.575	77,82	4.375.881	86,36	3.867.690	68,81	8.243.571	77,13	99
B	150.247	2,97	811.632	14,52	961.879	8,99	163.298	3,22	858.659	15,28	1.021.957	9,56	106
C	97.021	1,91	225.638	4,04	322.659	3,09	85.009	1,68	218.075	3,88	303.084	2,84	94
D	162.781	3,20	268.430	4,80	431.211	3,98	162.768	3,21	290.666	5,17	453.434	4,24	105
E	275.027	5,42	377.773	6,76	652.800	6,12	280.124	5,53	385.678	6,86	665.802	6,23	102
UKUPNO	5.076.679	100,0	5.589.445	100,0	10.666.124	100,00	5.067.080	100,0	5.620.768	100,0	10.687.848	100,00	100
Klas. kred. B-E	685.076	13,49	1.683.473	30,12	2.368.549	22,21	691.199	13,64	1.753.078	31,19	2.444.277	22,87	103
Nekv. kred C-E	534.829	10,53	871.841	15,60	1.406.670	13,19	527.901	10,42	894.419	15,91	1.422.320	13,31	101
		47,60		52,40		100,00		47,40		52,60		100,00	
Udjel po sektorima u klasificiranim kreditima, nekvalitetnim kreditima i B kategoriji:													
Klasifikacija B-E		28,92		71,08		100,00		28,28		71,72		100,00	
Nekvalitetna C-E		38,02		61,98		100,00		37,11		62,89		100,00	
Kategorija B		15,62		84,38		100,00		15,98		84,02		100,00	

Pokazatelji kvalitete kredita su blago pogoršani u odnosu na kraj prethodne godine, udjel nekvalitetnih kredita je neznatno povećano, kao rezultat rasta ukupnih nekvalitetnih kredita za 1% ili 16 milijuna KM i to pravnih osoba za 2,6% ili 23 milijuna KM, dok su nekvalitetni krediti stanovništva imali pad od 1,3% ili sedam milijuna KM. Udjel klasificiranih kredita je povećan na 22,9%, odnosno za 0,7 postotnih bodova zbog povećanja B kategorije za 6% ili 60 milijuna KM.

Od ukupnih kredita odobrenih pravnim osobama u iznosu od 5,6 milijardi KM, sa 31. 3. 2013. u kategorije B do E klasificirano je visokih 31,2% ili 1,7 milijardi KM, što je povećanje za 1,1 postotni bod u odnosu na kraj 2012. godine, dok je od ukupno odobrenih kredita stanovništvu u iznosu od 5,1 milijardi KM, u navedene kategorije klasificirano 13,6% ili 691 milijun KM (na kraju 2012. godine 13,5% ili 685 milijuna KM).

Najvažniji pokazatelj kvalitete kreditnog portfelja je udjel nekvalitetnih kredita. Od ukupnih nekvalitetnih kredita na pravne osobe se odnosi 63% (na kraju 2012. godine 62%), a na stanovništvo 37%. U prvom kvartalu 2013. godine nastavljen je rast udjela nekvalitetnih kredita kod sektora pravnih osoba, kao rezultat navedenog rasta od 2,6%, dok je kod stanovništva došlo do stagnacije, odnosno neznatnog smanjenja. Od ukupnih kredita plasiranih pravnim osobama na nekvalitetne kredite se odnosi 15,9% ili 894 milijuna KM, što je za 0,3 postotna boda više nego na kraju 2012. godine. Za sektor stanovništva isti iznose 10,4% ili 528 milijuna KM, što je za 0.1 postotni bod manje nego 31. 12. 2012.

Detaljnija i potpunija analiza temelji se na podacima o granskoj koncentraciji kredita unutar sektora pravnih osoba (po sektorima) i stanovništva (po namjeni).

Tablica 23: Granska koncentracija kredita										
OPIS	IZNOS (u 000 KM) I UDJEL (u %)								INDEKS	
	31.12.2012.				31.03.2013.					
	Ukupni krediti		Nekvalitetni krediti		Ukupni krediti		Nekvalitetni krediti			
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %		
1	2	3	4	5 (4/2)	6	7	8	9 (8/6)	10 (6/2)	11 (8/4)
1. Krediti pravnim osobama za:										
Poljoprivredu (AGR)	109.873	1,0	31.431	28,6	110.953	1,0	30.971	27,9	101	99
Proizvodnju (IND)	1.537.147	14,4	244.138	15,9	1.528.449	14,3	254.104	16,6	99	104
Gradevinarstvo (CON)	408.752	3,8	106.552	26,1	407.992	3,8	116.622	28,6	100	109
Trgovinu (TRD)	2.318.167	21,7	309.230	13,3	2.304.121	21,6	313.039	13,6	99	101
Ugostiteljstvo (HTR)	166.485	1,6	23.453	14,1	166.336	1,6	22.737	13,7	100	97
Ostalo ²⁸	1.049.021	9,8	157.037	15,0	1.102.917	10,3	156.946	14,2	105	100
UKUPNO 1.	5.589.445	52,4	871.841	15,6	5.620.768	52,6	894.419	15,9	101	103
2. Krediti stanovništvu za:										
Opću potrošnju	3.738.655	35,1	312.755	8,4	3.738.304	35,0	312.092	8,3	100	100
Stambenu izgradnju	1.186.332	11,1	177.104	14,9	1.178.754	11,0	171.744	14,6	99	97
Obavljanje djelatnosti (obrtnici)	151.692	1,4	44.970	29,6	150.022	1,4	44.065	29,4	99	98
UKUPNO 2.	5.076.679	47,6	534.829	10,5	5.067.080	47,4	527.901	10,4	100	99
UKUPNO (1. +2.)	10.666.124	100,0	1.406.670	13,2	10.687.848	100,0	1.422.320	13,3	100	101

Najveći udjel u ukupnim kreditima od pravnih osoba imaju sektori trgovine (21,6%) i proizvodnje (14,3%), a kod stanovništva najveći udjel imaju krediti za opću potrošnju (35,0%) i stambeni krediti (11,0%), a udjeli su skoro isti kao i na kraju prethodne godine.

²⁸ Uključeni sljedeći sektori: promet, skladištenje i komunikacije (TRC); finansijsko posredovanje (FIN); poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge (RER); javna uprava i obrana, obvezno socijalno osiguranje (GOV) i ostalo.

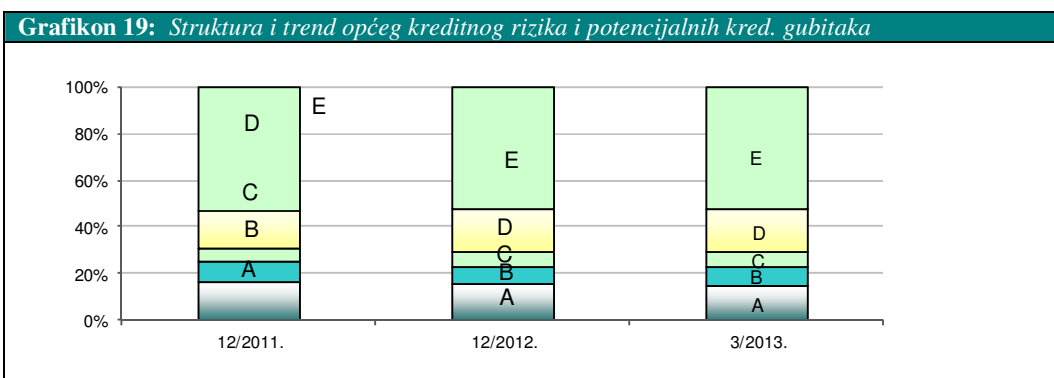
Negativan i jak utjecaj ekonomske krize posebno je izražen u nekoliko ključnih sektora, što se vidi iz pokazatelja udjela nekvalitetnih kredita. Na kraju 2012. godine sektor poljoprivrede, iako s najmanjim udjelom u ukupnim kreditima od 1%, imao je najlošiji pokazatelj od 28,6%, da bi se na kraju prvog kvartala 2013. godine situacija promijenila, tako da najveći udjel nekvalitetnih kredita od 28,6% ima sektor građevinarstva, koji u ukupnim kreditima ima nizak udjel od svega 3,8%. Ovaj sektor imao je u prvom kvartalu najveći rast nekvalitetnih kredita od 9% ili 10 milijuna KM.

U prvom kvartalu 2013. godine, rast nekvalitetnih kredita zabilježen je i kod dva sektora s najvećim udjelom u ukupnim kreditima: kod sektora proizvodnje za 4% ili 10 milijuna KM, odnosno povećanje udjela sa 15,9% na 16,6% i kod trgovine za 1% ili četiri milijuna KM, a udjel je povećan za 0,3 postotna boda, odnosno na 13,6%.

Kod stanovništva najlošiji pokazatelj udjela nekvalitetnih kredita od 29,4% (na kraju 2012. godine 29,6%) imaju krediti plasirani obrtnicima, s niskim udjelom od 1,4% u ukupnim kreditima. Relativno visok udjel nekvalitetnih kredita od 14,6% imaju stambeni krediti, dok je kod kredita za opću potrošnju udjel niži i iznosi 8,3%. U prvom kvartalu 2013. godine kod navedenih kredita plasiranih stanovništvu zabilježen je blagi pad nekvalitetnih kredita ili stagnacija, što je utjecalo i na neznatnu promjenu, odnosno pad njihovog udjela.

Razina općeg kreditnog rizika i procijenjenih potencijalnih kreditnih gubitaka po kategorijama klasifikacije, utvrđenih sukladno kriterijima i metodologiji propisanoj u odlukama FBA, njihov trend i struktura na razini bankarskog sektora dani su u sljedećoj tablici i grafikonu.

Tablica 24: Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kreditnih gubitaka								
Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I STRUKTURA (u%)						INDEKS	
	31.12.2011.		31.12.2012.		31.03.2013.		8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
A	209.555	29,2	211.425	15,5	211.972	15,2	100	100
B	132.048	18,4	108.290	7,9	114.365	8,2	91	106
C	113.962	15,9	87.917	6,4	82.533	5,9	129	94
D	258.297	36,0	252.631	18,4	262.273	18,8	120	104
E	3.851	0,5	710.079	51,8	723.708	51,9	104	102
UKUPNO	717.713	100,0	1.370.342	100,0	1.394.851	100,0	106	102

Analizirajući razinu obračunatih RKG ukupno i po kategorijama klasifikacije, u odnosu na kraj 2012. godine, rezerve za opći kreditni rizik (za kategoriju A) i potencijalne kreditne gubitke su veće za 2% ili 24 milijuna KM i iznose 1,4 milijarde KM. Rezerve za opći kreditni rizik su na istoj razini od 212 milijuna KM kao i na kraju 2012. godine, a rezerve za B kategoriju su povećane za 6% ili šest milijuna KM, zbog povećanja iste za 5% ili 65 milijuna KM, a iznose 114 milijuna KM. Zbog rasta nekvalitetne aktive (C, D i E kategorija) za 1% ili 19 milijuna KM, povećane su i rezerve za ove najlošije kredite za 2% ili 18 milijuna KM, odnosno na razinu od 1,07 milijardi KM. Nominalno,

najveći rast od 14 milijuna KM ili 2% imale su rezerve za E kategoriju, a najveći relativan rast od 4% ili 10 milijuna KM imale su rezerve za D kategoriju, dok rezerve za C kategoriju bilježe pad od 6% ili pet milijuna KM. Navedeno kretanje rezervi za kreditne gubitke ukazuje na konstantno pogoršanje kreditnog portfelja, a što je rezultat daljnjeg utjecaja ekonomske krize na realni sektor.

Jedan od najvažnijih pokazatelja kvalitete aktive je odnos potencijalnih kreditnih gubitaka (PKG) i rizične aktive s izvanbilancom. Ovaj pokazatelj iznosi 8,8% i na istoj je razini u odnosu na kraj 2012. godine.

Sa 31. 3. 2013. banke su prosječno za B kategoriju imale obračunate rezerve po stopi od 8,8%, za C kategoriju 26,0%, D kategoriju 56,3% i E 100% (na kraju 2012. godine: B 8,8%, C 26,3%, D 57% i E 100%).²⁹

U skladu sa MRS/MSFI banke su obvezne umanjena vrijednosti imovine knjižiti kroz troškove formirajući ispravke vrijednosti za bilančne stavke i rezerviranja za rizične izvanbilančne stavke (ranije troškovi RKG).

Pregled ukupnih stavki aktive (bilanca i izvanbilanca) i stavki u statusu neizmirenja obveza (default), kao i pripadajuće ispravke vrijednosti i rezerviranja (utvrđenih u skladu s internim metodologijama banaka čiji je minimum elemenata propisan regulativom FBA) na razini bankarskog sektora dani su u sljedećoj tablici.

Tablica 25: Procjena i vrednovanje rizičnih stavki po MRS-u 39 i MRS-u 37					
Opis	IZNOS (u 000 KM) I UDJEL (u%)				INDEKS
	31.12.2012.		31.03.2013.		
	Iznos	Udjel	Iznos	Udjel	
1	2	3	4	5	6 (4/2)
1. RIZIČNA AKTIVA (a+b)	13.286.139	100,00%	13.397.781	100,00%	101
a) Stavke u statusu neizmirenja obveza (default)	1.729.182	13,01%	1.728.147	12,90%	100
a.1. bilančne stavke u defaultu	1.708.152		1.709.585		100
a.2. izvanbilančne stavke u defaultu	21.030		18.562		88
b) Stavke u statusu izmirenja obveza (performing assets)	11.556.957	86,99%	11.669.634	87,10%	101
1.1 UKUPNE ISPRAVKE VRIJEDNOSTI RIZIČNE AKTIVE (a+b)	1.092.251	100,00%	1.110.420	100,00%	102
a) Ispravke vrijednosti za default	953.816	87,33%	960.965	86,54%	101
a.1. Ispravke vrijednosti bilančnih stavki u defaultu	950.256		957.170		101
a.2. Rezerve za izvanbilancu u defaultu	3.560		3.795		107
b) Ispravke vrijednosti za performing assets (IBNR ³⁰)	138.435	12,67%	149.455	13,46%	108
2. UKUPNI KREDITI (a+b)	10.666.124	100,00%	10.687.848	100,00%	100
a) Krediti u defaultu (non-performing loans)	1.645.072	15,42%	1.646.974	15,41%	100
b) Krediti u statusu izmirenja obveza (performing loans)	9.021.052	84,58%	9.040.874	84,59%	100
2.1. ISPRAVKA VRIJEDNOSTI KREDITA (a+b)	1.007.196	100,00%	1.023.220	100,00%	102
a) Ispravka vrijednosti kredita u defaultu	898.649	89,22%	904.441	88,39%	101
b) Ispravka vrijednosti performing kredita (IBNR kredita)	108.547	10,78%	118.779	11,61%	109
Pokrivenost stavki u statusu neizmirenja obveza (default)	55,2%		55,6%		
Pokrivenost stavki u statusu izmirenja obveza (performing assets)	1,2%		1,3%		
Pokrivenost rizične aktive ukupnim ispravicima vrijednosti	8,2%		8,3%		

Udjel kredita u defaultu u ukupnim kreditima od 15,4%, kao i udjel svih stavki u defaultu u ukupnoj rizičnoj aktivi od 13% je na istoj razini u odnosu na kraj 2012. godine.

²⁹ Prema Odluci o minimalnim standardima za upravljanjem kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, banke su dužne da obračunavaju rezerve za kreditne gubitke po kategorijama klasifikacije u sljedećim postocima: A-2%, B 5-15%, C 16-40%, D 41-60% i E 100%.

³⁰ IBNR (identified but not reported)-latentni gubici.

Pokrivenost stavki u statusu neizmirenja obveza (defaultu) ispravicima vrijednosti je povećana sa 55,2% na 55,6%, stavki u statusu izmirenja obveza (performing assets) za 0,1 postotni bod, odnosno na razinu od 1,3%, a pokrivenost rizične aktive ukupnim ispravicima vrijednosti iznosi 8,3% rizične aktive (na kraju 2012. godine: 8,2%).

Zbog trenda rasta nenaplativih potraživanja, odnosno kašnjenja klijenata u plaćanju dospjelih kreditnih obveza došlo je do aktiviranja jamstava kod jednog broja kredita u kašnjenju, koji su imali ovakvu vrstu osiguranja, tako da je teret otplate tih kredita pao na jamce, odnosno žirante. FBA je od 31. 12. 2009. propisala izvještaj o otplati kredita na teret jamaca, s ciljem prikupljanja, praćenja i analize podataka o kreditima koje otplaćuju jamci. Prema izvješćima banaka u F BiH sa 31. 3. 2013. godine 2.494 jamca je ukupno otplatilo 11,5 milijuna KM od ukupno odobrenog iznosa kredita od 66 milijuna KM (2.197 kreditnih partija), što je za 4% manje u odnosu na iznos otplate na teret jamaca sa 31. 12. 2012. (12 milijuna KM otplatila su 2.823 jamca, dok je iznos ukupno odobrenih kredita bio 70 milijuna KM-2.479 kreditnih partija). Stanje preostalog duga iznosi 39 milijuna KM (31. 12. 2012.: 41 milijun KM).

Iz navedenih podataka može se zaključiti da je u prvom kvartalu 2013. godine smanjen iznos kredita koje otplaćuju jamci, stanje preostalog duga, kao i iznos otplate na teret jamaca. Udjel iznosa kredita i broja kreditnih partija koje otplaćuju jamci u odnosu na podatke za ukupan sustav je nizak i iznosi svega 0,37% i 0,18%.

U cilju ublažavanja negativnih efekata globalne financijske i ekonomske krize, a vodeći računa o očuvanju stabilnosti bankarskog sektora, FBA je krajem 2009. godine donijela Odluku o privremenim mjerama za reprogram kreditnih obveza fizičkih i pravnih osoba³¹.

Osnovni cilj donošenja ovakvih privremenih mjera bio je stimuliranje banaka na "oživljavanje" kreditne aktivnosti, a restrukturiranjem postojećih potraživanja, bez povećanja cijene kredita i troškova za postojeće dužnike, pomoći i fizičkim i pravnim osobama da prevladaju situaciju u kojoj su se našli zbog utjecaja ekonomske krize (smanjena platežna sposobnost, kod fizičkih osoba zbog gubitka posla, kašnjenja plaće, smanjenja plaća i sl., a kod pravnih zbog povećane nelikvidnosti, značajnog smanjenja poslovnih aktivnosti, vrlo teškog stanja u realnom sektoru uopće i sl.).

Postupajući po navedenoj Odluci, banke u Federaciji BiH su u prvom kvartalu 2013. godine, od ukupno primljenih 124 zahtjeva za reprogram kreditnih obveza odobrile 115 zahtjeva u ukupnom iznosu od 7,5 milijuna KM ili 93%, što je za 52% manje u usporedbi s istim razdobljem 2012. godine. Od ukupnog iznosa odobrenih reprogramiranih obveza na pravne osobe se odnosi 7,2 milijuna KM, a na fizičke osobe 298 tisuća KM.

Neto efekt na rezerve za kreditne gubitke po osnovu izvršenih reprograma je smanjenje od 18 tisuća KM. Treba istaknuti da je bilo suprotnih kretanja, odnosno i povećanja i smanjenja RKG po ovoj osnovi, što je na kraju rezultiralo navedenim neto efektom.

Kreditni reprogramirani sukladno navedenoj Odluci, u prvom kvartalu 2013. godine u odnosu na ukupne kredite sa 31. 3. 2013. imaju udjel od svega 0,07% (za sektor pravnih osoba u odnosu na portfelj pravnih osoba ovaj postotak iznosi 0,13%, dok je za sektor stanovništva 0,01%).

Iz navedenih podataka može se zaključiti da je i po broju i po iznosu reprogramiranih kreditnih obveza rezultat relativno skroman, ako se to uspoređuje i s ukupnim kreditnim portfeljem i po sektorima (za pravna i fizička lica).

Iako rezultati i efekti primjene Odluke nisu značajni, ocjenjuje se da je donošenje ovakvog propisa bilo izuzetno važno, odnosno ovakvih mjera privremenog karaktera u uvjetima izraženog djelovanja financijske i ekonomske krize i na financijski i na realni sektor u F BiH bilo je nužno, te je imalo

³¹ "Službene novine F BiH", br.2/10, 1/12 i 111/12.

pozitivan efekt na dužnike (i fizičke i pravne osobe), olakšavajući im servisiranje dugova u skladu s njihovim platežnim mogućnostima. Stoga je prolongiranje primjene Odluke i u 2013. godine opravdano, posebno zbog činjenice da je utjecaj krize još uvijek evidentan.

Analiza kvalitete aktive, odnosno kreditnog portfelja pojedinačnih banaka, kao i on site kontrole u samim bankama, ukazuju da je kreditni rizik dominantni rizik kod najvećeg broja banaka, a zabrinjava činjenica da jedan broj banaka ima neadekvatne prakse upravljanja, odnosno ocjene, mjerenja, praćenja i kontrole kreditnog rizika i klasifikaciju aktive, što se u on site kontrolama utvrdilo kroz značajne iznose nedostajućih rezervi za kreditne gubitke, koje su banke formirale po nalogu FBA. Također, analizirajući kvalitetu aktive u bankama grupiranim prema vlasničkoj strukturi, evidentno je da su pokazatelji kod banaka u većinskom vlasništvu rezidenata (šest „domaćih“ privatnih banaka) lošiji nego kod banaka u većinskom stranom vlasništvu (11 banaka), visok rast nekvalitetnih kredita kod domaćih banaka zabilježen je u 2012. godini, što je posljedica neadekvatnih i slabih sustava upravljanja kreditnim rizikom, posebno u ključnoj fazi kod odobravanja kredita. Značajne slabosti i neefikasne prakse utvrđene su i u fazi preventivnog djelovanja kroz rano prepoznavanje problema u servisiranju (otplati) kredita, kao i u radu s nekvalitetnom aktivom u cilju njezinog smanjenja putem naplate ili kvalitetnog restrukturiranja.

FBA je bankama, kod kojih je kontrolom ocijenjena slaba kvaliteta aktive i slabe prakse upravljanja kreditnim rizikom, naložila korektivne mjere u smislu izrade operativnog programa koji mora sadržavati plan aktivnosti na poboljšanju postojećih praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno kvalitete aktive, smanjenje postojećih koncentracija, te rješavanje problema nekvalitetne aktive i sprječavanje njezinog daljnjeg pogoršanja. Izvršavanje naloga FBA se kontinuirano nadzire kroz pojačan postkontrolni postupak na temelju izvješća i ostale dokumentacije dostavljene od strane banaka, kao i provjere istog ciljanim on site kontrolama. Nadzor ovog segmenta poslovanja je pojačan zbog evidentnih negativnih trendova, što značajno utječe i na pogoršanje profitabilnosti banaka i slabljenje kapitalne osnove kod nekih banaka, zbog čega banke moraju pravodobno poduzeti aktivnosti na pribavljanju kapitala iz eksternih izvora.

Transakcije s povezanim osobama

U svom poslovanju banke su izložene raznim vrstama rizika, od kojih poseban značaj ima rizik vezan za transakcije s osobama povezanim s bankom.

FBA je, u skladu s Bazelskim standardima, uspostavila određena opreznosna načela i zahtjeve vezane za transakcije s osobama povezanim s bankom, što je regulirano Odlukom o minimalnim standardima za poslovanje banaka s licima osobama povezanim s bankom, u kojoj su propisani uvjeti i način poslovanja banaka s povezanim osobama. Na temelju te Odluke i Zakona o bankama Nadzorni odbor banke, a na prijedlog direktora, dužan je donijeti posebne politike banke za poslovanje s povezanim osobama i pratiti njihovu primjenu.

Odlukama FBA propisan je i poseban set izvješća koji obuhvaćaju transakcije s jednim dijelom povezanih osoba, i to kredite i potencijalne i preuzete izvanbilančne obveze (garancije, akreditivi, preuzete kreditne obveze) kao najčešći i najrizičniji vid transakcija između banaka i povezanih osoba.

Set propisanih izvješća uključuje podatke o kreditima danim sljedećim kategorijama povezanih osoba:

- dioničarima banke s više od 5% glasačkih prava,
- članovima Nadzornog odbora i uprave banke,
- supsidijarnim osobama i drugim poduzećima povezanim s bankom.

-000 KM-

Tablica 26: Transakcije s povezanim osobama					
Opis	DANI KREDITI ³²			INDEKS	
	31.12.2011.	31.12.2012.	31.03.2013.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Dioničarima s više od 5% glasačkih prava, sups. i drugim povezanim pred.	131.962	156.861	138.319	119	88
Članovima Nadzornog odbora i Odbora za reviziju	400	617	614	154	100
Upravi banke	2.170	2.574	4.199	119	163
UKUPNO	134.532	160.052	143.132	119	89
Potencijalne i preuzete izvanbil. obveze	29.818	21.800	14.699	73	67

U promatranom razdoblju kreditne izloženosti prema osobama povezanim s bankom su smanjene za 11%, a potencijalne obveze za 33%, zbog smanjenja izloženosti kod jedne velike banke. Iz prezentiranih podataka može se zaključiti da se i dalje radi o malom iznosu kreditno-garancijskih poslova s povezanim osobama i da je razina rizika niska. FBA posebnu pažnju (pri on site kontrolama) usmjerava na poslovanje banaka s povezanim osobama, naročito ocjeni sustava identifikacije i monitoringa izloženosti riziku poslovanja s povezanim osobama. Kontrolori FBA na licu mjesta daju naloge za otklanjanje uočenih propusta u određenim rokovima i pokreću prekršajne postupke, a sastavni dio tih aktivnosti je i praćenje i nadzor provođenja danih naloga u postkontrolnom postupku. To se pozitivno odrazilo na ovaj segment poslovanja, jer je u bankama značajno poboljšana kvaliteta upravljanja ovim rizikom.

2.2. Profitabilnost

Prema podacima iz računa dobiti i gubitka, na razini bankovnog sustava u Federaciji BiH u prvom kvartalu 2013. godine, ostvaren je pozitivan financijski rezultat - dobit u iznosu od 42,3 milijuna KM, što je za 37% ili 11,4 milijuna KM više u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Pozitivan efekt na financijski rezultat sustava posebno je imalo ostvarenje veće dobiti kod banaka koje su pozitivno poslovale u i istom razdoblju prošle godine (efekt 9,6 milijuna KM), posebno kod jedne velike banke koja pripada grupi banaka koje su nositelji profitabilnosti i jedne manje banke koja je ostvarila značajno veću dobit u odnosu na isto razdoblje prošle godine kada je poslovala s minimalnom dobiti, te ostvarenje dobiti kod banaka koje su prošle godine poslovale sa gubitkom (efekt pet milijuna KM), posebno jedna banka koja je u istom razdoblju prošle godine poslovala sa značajnim gubitkom. S druge strane, negativan efekt od cca tri milijuna KM je rezultat manje dobiti kod nekoliko banaka i ostvarenog gubitka kod četiri banke.

Najveći utjecaj na poboljšanje profitabilnosti većine banaka prvenstveno je rezultat primijenjenog novog metodološkog pristupa (implementacija MRS 37/39 od 31. 12. 2011.), što posljedično ima utjecaj na manju razinu troškova ispravaka vrijednosti. Značajno smanjenje nekamatnih rashoda u odnosu na ukupan prihod koji je skoro na istoj razini kao i prošle godine, utjecalo je na ostvarenje veće dobiti u odnosu na isto razdoblje prošle godine.

Pozitivan financijski rezultat od 44,7 milijuna KM ostvarilo je 14 banaka i isti je veći za 26% ili 9,1 milijun KM u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Istodobno, gubitak u poslovanju u iznosu od 2,4 milijuna KM iskazan je kod četiri banke i isti je manji za 49% ili 2,3 milijuna KM u odnosu na isto razdoblje prošle godine.

Detaljniji podaci dani su u sljedećoj tablici.

³² Pored kredita, uključena i ostala potraživanja, deponirana sredstva i plasmani dioničarima (financijskim institucijama) sa više od 5% glasačkih prava.

-000 KM-

Tablica 27: Ostvareni finansijski rezultat: dobit/gubitak						
Opis	31.03.2011.		31.03.2012.		31.03.2013.	
	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka
1	2	3	4	5	6	7
Gubitak	-11.386	7	-4.654	7	-2.379	4
Dobit	34.170	12	35.600	12	44.710	14
Ukupno	22.784	19	30.946	19	42.331	18

Kao i u ostalim segmentima, i u ovom su prisutne koncentracije: od ukupno ostvarene dobiti (45 milijuna KM) 74% ili 33 milijuna KM se odnosi na dvije najveće banke u sustavu, čiji je udio aktive u bankarskom sektoru 49%, dok se od ukupnog gubitka od 2,4 milijuna KM, samo na jednu manju banku s niskim udjelom aktive u sustavu, odnosi 61% ili 1,4 milijuna KM. Analitički podaci pokazuju da ukupno devet banaka ima bolji finansijski rezultat (za 14 milijuna KM), dok devet banaka imaju lošiji rezultat (za tri milijuna KM).

Na temelju analitičkih podataka, kao i pokazatelja za ocjenu kvalitete profitabilnosti (visina ostvarenog finansijskog rezultata-dobit/gubitak i koeficijenta koji se koriste za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja, te drugih parametara vezanih za ocjenu uspješnosti poslovanja), evidentno je da je ukupna profitabilnost sustava poboljšana u odnosu na prethodnu godinu, a posebno kod većih banaka, koje su ostvarile veću dobit nego u istom razdoblju prošle godine, što je prvenstveno rezultat primijenjenog novog metodološkog pristupa. Međutim, cijeniti profitabilnost samo kroz razinu ostvarenog finansijskog rezultata nije adekvatno, jer treba uzeti u obzir i druge bitne faktore koji utječu na održivost i kvalitetu zarade, odnosno profita. Tu je svakako najvažnije istaknuti kreditni rizik i negativne trendove u kvaliteti aktive u posljednje četiri godine, što se vidi kroz rast loših i nenaplativih plasmana, a što nije u korelaciji sa smanjenjem troškova ispravaka vrijednosti (nakon implementacije MRS-a 39 i 37), koji je predstavlja najvažniji faktor koji je rezultirao poboljšanjem finansijskog rezultata u većini banaka u zadnje dvije godine (nakon implementacije MRS-a 39 i 37), a što nije u korelaciji s navedenim podacima o rastu loših kredita. To upućuje na zaključak i sumnju da su ispravke vrijednosti kod jednog broja banaka podcijenjene i nisu na adekvatnoj razini.

Na razini sustava ostvaren je ukupan prihod u iznosu od 205 milijuna KM, što je skoro neizmijenjeno u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Ukupni nekamatni rashodi iznose 163 milijuna KM, sa stopom pada od 7% ili 12 milijuna KM u odnosu na isto razdoblje prošle godine, što se pozitivno odrazilo na ukupan finansijski rezultat sektora.

I pored rasta prosječnih kamatonosnih kredita kod većeg broja banaka za 1,7%, smanjenje prosječne kamatne stope na kredite, kao rezultat blagog pada aktivnih kamatnih stopa i rasta loših kredita, imalo je za posljedicu daljnji pad kamatnih prihoda. Iako je jedan broj banaka zabilježio povećanje kamatnih prihoda u odnosu na isto razdoblje prošle godine, kao rezultat intenziviranja kreditnih aktivnosti, niži kamatni prihodi kod tri velike banke, koje su nositelji profitabilnosti, utjecali su na smanjenje na razini sustava. Kamatni prihodi iznose 194 milijuna KM, što je za 5% ili devet milijuna KM manje nego u istom razdoblju prošle godine, sa smanjenjem udjela u strukturi ukupnog prihoda sa 98,9% na 94,7%. Najveći udjel imaju prihodi od kamata po kreditima koji su zabilježili najveći nominalni pad od devet milijuna KM ili 5%, kao rezultat smanjenja prosječnih aktivnih kamatnih stopa na kredite za promatrano razdoblje sa 1,76% na 1,65%, sa smanjenim udjelom u ukupnim prihodima sa 89,4% na 85,4%. Također, treba istaknuti da, nakon kamatnih prihoda po kreditima, druga značajna stavka s negativnim utjecajem na ukupne kamatne prihode su prihodi po kamatonosnim računima kod depozitnih institucija, s niskim udjelom od 0,2% i smanjenjem od 1,1 milijun KM, što je prvenstveno rezultat nižih naknada na sredstva obvezne i iznad obvezne rezerve kod Centralne banke BiH.

Pozitivna kretanja zabilježena su u kamatnim rashodima, koji su u odnosu na isto razdoblje prethodne godine imali veću stopu pada (-11%) u odnosu na stopu smanjenja kamatnih prihoda (-5%), ali nominalno razlika je niža: kamatni rashodi smanjeni su za osam milijuna KM, a kamatni prihodi za devet milijuna KM. Kamatni rashodi iznose 61 milijun KM, a njihov udjel u strukturi ukupnog prihoda smanjen je sa 33,6% na 29,9%. Iako su prosječni kamatonosni depoziti smanjeni za 7,2%, kamatni rashodi po računima depozita koji iznose 52 milijuna KM, kao najveća stavka i relativno i nominalno u ukupnim kamatnim rashodima, smanjeni su za 4% ili dva milijuna KM, kao rezultat strukture depozitne osnove, veći udjel depozita koji nose veću kamatnu stopu rezultirao je neznatnim povećanjem prosječnih kamatnih stopa na depozite za usporedno razdoblje sa 0,56% na 0,58%. Kamatni rashodi po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama iznose šest milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine bilježe smanjenje od 46%, sa smanjenjem udjela sa 5,3% na 2,9%.

Kao rezultat pada i kamatnih prihoda (-5%) i kamatnih rashoda (-11%), neto kamatni prihod smanjen je za 1% ili 1,5 milijuna KM i iznosi 133 milijuna KM, sa smanjenim udjelom u strukturi ukupnog prihoda sa 65,3% na 64,8%.

Operativni prihodi iznose 72 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine veći su za 1%, a njihov udjel u strukturi ukupnog prihoda je povećan sa 34,7% na 35,2%. U okviru operativnih prihoda najveći udjel imaju naknade za izvršene usluge koje bilježe rast od 4% ili dva milijuna KM.

Ukupni nekamatni rashodi iznose 163 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine manji su za 7% ili 12 milijuna KM, prvenstveno kao rezultat smanjenja troškova ispravke vrijednosti. Istovremeno, njihov udjel u strukturi ukupnog prihoda smanjen je sa 85% na 79,4%. Troškovi ispravke vrijednosti iznose 29 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, niži su za 19% ili sedam milijuna KM, što se pozitivno odrazilo na smanjenje njihovog udjela u strukturi ukupnog prihoda sa 17,5% na 14,3%.

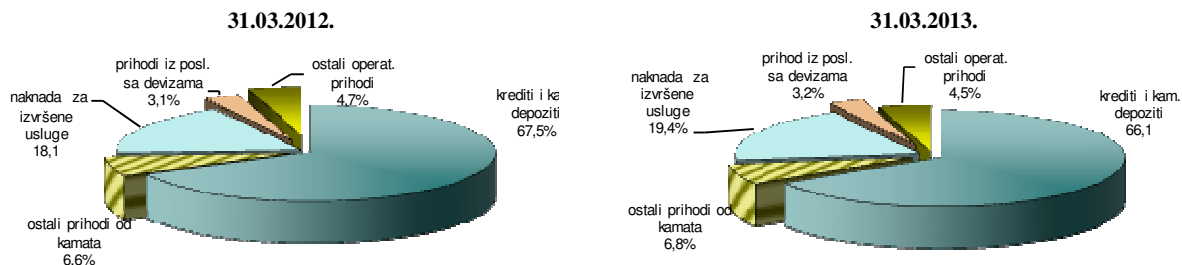
S druge strane, operativni rashodi s iznosom od 117 milijuna KM i udjelom od 57% u ukupnom prihodu, također bilježe pad od 4% ili četiri milijuna KM, od toga troškovi plaća i doprinosa, kao najveća stavka operativnih rashoda, su smanjeni za 2% i iznose 60 milijuna KM ili 29,3% ukupnog prihoda, dok troškovi fiksne aktive, nakon pada od 6% ili dva milijuna KM, iznose 37 milijuna KM, što je udjel u ukupnom prihodu od 17,8%. Banke su u razdoblju nakon izbijanja krize poduzele brojne mjere na racionalizaciji troškova poslovanja, prije svega na smanjenju operativnih rashoda, što je jednim dijelom ublažilo negativan utjecaj pada kamatnih prihoda zbog smanjenog opsega kreditnih aktivnosti i pada kvalitete kreditnog portfelja.

Trend i struktura ukupnih prihoda i rashoda daje se u sljedećim tablicama i grafikonima.

- u 000 KM-

Tablica 28: <i>Struktura ukupnih prihoda</i>								
Struktura ukupnih prihoda	31.03.2011.		31.03.2012.		31.03.2013.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
I. Prihodi od kamata i slični prihodi								
Kamatonosni rač. depozita kod depoz.inst.	4.570	1,6	1.553	0,6	451	0,2	34	29
Kreditni i poslovi leasinga	188.076	64,3	183.981	66,9	175.161	65,9	98	95
Ostali prihodi od kamata	15.990	5,4	18.099	6,6	18.124	6,8	113	100
UKUPNO	208.636	71,3	203.633	74,0	194.223	72,9	98	95
II. Operativni prihodi								
Naknade za izvršene usluge	49.067	16,8	49.859	18,1	51.736	19,4	102	104
Prihodi iz posl. sa devizama	8.355	2,8	8.629	3,1	8.631	3,2	103	100
Ostali operativni prihodi	26.532	9,1	12.997	4,7	11.800	4,5	49	91
UKUPNO	83.954	28,7	71.485	26,0	72.167	27,1	85	101
UKUPNI PRIHODI (I + II)	292.590	100,0	275.118	100,0	266.390	100,0	94	97

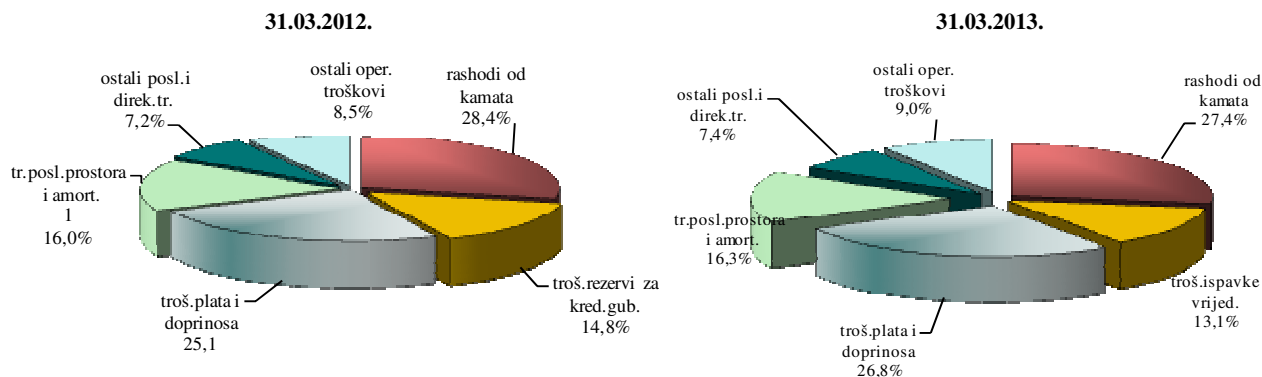
Grafikon 20: Struktura ukupnih prihoda

Tablica 29: Struktura ukupnih rashoda

Struktura ukupnih rashoda	31.03.2011.		31.03.2012.		31.03.2013.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)	9 (6/4)
I. Rashodi od kamata i slični rashodi								
Depoziti	56.808	21,0	54.352	22,3	52.428	23,5	96	96
Obveze po uzetim kredit. i ostalim pozajm.	10.600	3,9	10.868	4,5	5.923	2,6	112	50
Ostali rashodi od kamata	4.200	1,6	4.026	1,6	3.007	1,3	96	75
UKUPNO	71.608	26,5	69.246	28,4	61.358	27,4	99	89
II. Ukupni nekamatni rashodi								
Troškovi ispravke vrijed. rizične akt., rezerviranja za poten.ob i ostala vrijed.uskladenje ³³	55.688	20,6	36.098	14,8	29.273	13,1	65	81
Troškovi plaća i doprinosa	62.702	23,3	61.225	25,1	60.053	26,8	98	98
Troškovi posl. prostora i amortizacija	38.648	14,3	39.052	16,0	36.570	16,3	101	94
Ostali poslovni i direktni troškovi	16.336	6,1	17.727	7,2	16.644	7,4	109	94
Ostali operativni troškovi	24.824	9,2	20.824	8,5	20.161	9,0	84	97
UKUPNO	198.198	73,5	174.926	71,6	162.701	72,6	88	93
UKUPNI RASHODI (I + II)	269.806	100,0	244.172	100,0	224.059	100,0	90	92

Grafikon 21: Struktura ukupnih rashoda

U sljedećoj tablici dani su najznačajniji koeficijenti za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti banaka.

³³ Po prethodnoj metodologiji: Troškovi rezervi za opći kred. rizik i potencijalne kreditne gubitke.

- u %-

Tablica 30: Koeficijenti profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti po razdobljima			
KOEFICIJENTI	31.03.2011.	31.03.2012.	31.03.2013.
Dobit na prosječnu aktivu	0,15	0,21	0,29
Dobit na prosječni ukupni kapital	1,33	1,47	1,89
Dobit na prosječni dionički kapital	1,94	2,59	3,52
Neto prihod od kamata/ prosječna aktiva	0,92	0,90	0,90
Prihod od naknada/ prosječna aktiva	0,56	0,48	0,49
Ukupan prihod/ prosječna aktiva	1,48	1,38	1,39
Poslovni i direktni rashodi ³⁴ /prosječna aktiva	0,48	0,36	0,31
Operativni rashodi/ prosječna aktiva	0,85	0,81	0,79
Ukupni nekamatni rashodi/ prosječna aktiva	1,33	1,17	1,10

Analizom osnovnih parametara za ocjenu kvalitete profitabilnosti, zbog većeg iznosa ostvarene dobiti u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, ROAA (zarada na prosječnu aktivu) je sa 0,21% porastao na 0,29% i ROAE (zarada na prosječni dionički kapital) sa 2,59% na 3,52%. Produktivnost banaka, mjerena odnosom ukupnog prihoda i prosječne aktive (1,39%), neznatno je poboljšana u odnosu na usporedno razdoblje prethodne godine (1,38%), jer je ukupan prihod skoro na istoj razini kao i prošle godine u odnosu na prosječnu aktivu koja je neznatno smanjena (-1%). Kao posljedica smanjenja troškova ispravke vrijednosti ističe se i poboljšanje koeficijenta poslovni i direktni rashodi u odnosu na prosječnu aktivu, sa 0,36% na 0,31%.

U pogoršanim uvjetima poslovanja banaka i zbog efekata koji ima ekonomska i financijska kriza na bankarski sektor u F BiH, profitabilnost banaka će i u narednom razdoblju najviše biti pod utjecajem daljnjeg kretanja i trenda u kvaliteti aktive, odnosno kreditnih gubitaka i kreditnog rizika, te će ovisiti o efikasnom upravljanju i kontroli operativnih prihoda i troškova. Prisutno usporavanje i pad ekonomskih aktivnosti utječe na smanjenje potražnje za kreditima, ali i restriktivniji pristup na strani ponude (banaka), izravno će se odraziti na profitabilnost ukupnog bankarskog sektora u naredno razdoblje. Također, dobit banaka, odnosno financijski rezultat bit će u velikoj mjeri pod utjecajem cjenovnog i kamatnog rizika, kako na strani izvora i kretanja cijena izvora financiranja banaka, tako i mogućnosti ostvarivanja kamatne marže koja će biti dovoljna da pokrije sve nekamatne rashode i na kraju, osigura i zadovoljavajuću dobit na uloženi kapital za vlasnike banaka. Stoga je ključni faktor efikasnosti i profitabilnosti svake banke kvaliteta menadžmenta i poslovna politika koju vodi, kao i kvaliteta i efikasnost uspostavljenih sustava upravljanja rizicima, jer se time izravno utječe na njezine performanse.

2.3. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope

U cilju veće transparentnosti i lakše usporedivosti uvjeta banaka za odobravanje kredita i primanje depozita i zaštite klijenata kroz uvođenje transparentnog prikaza troškova kredita odnosno prihoda depozita, a sukladno međunarodnim standardima, kriterijima i praksama u drugim zemljama, FBA je od 1. 7. 2007. propisala jedinstven način obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope³⁵ za sve banke sa sjedištem u Federaciji BiH i njihove organizacijske dijelove koji posluju na teritoriju F BiH, kao i na organizacijske dijelove banaka koji posluju u Federaciji BiH. Efektivna kamatna stopa predstavlja stvarnu relativnu cijenu kredita, odnosno prihoda na depozit, izraženu kao postotak na godišnjoj razini.

³⁴ U rashode su uključeni troškovi ispravke vrijednosti.

³⁵ Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite ("Službene novine F BiH", br. 27/07).

Efektivnom kamatnom stopom se smatra dekurzivna kamatna stopa koja se obračunava na godišnjoj razini i to primjenom složenog kamatnog računa, na način da se diskontirana novčana primanja izjednačavaju s diskontiranim novčanim izdacima odobrenih kredita, odnosno primljenih depozita.

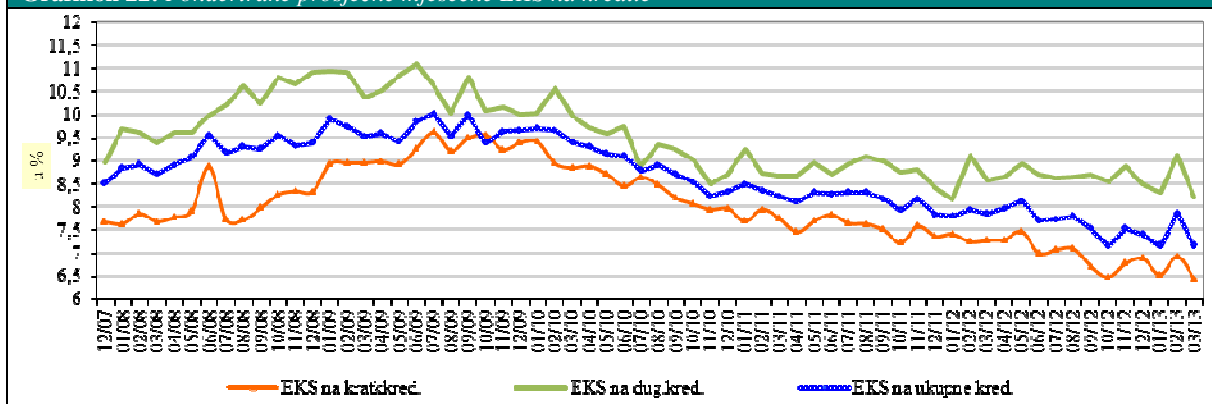
Banke su obvezne mjesečno izvješćivati FBA o ponderiranim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama na kredite i depozite odobrene odnosno primljene u izvještajnom mjesecu, u skladu s propisanom metodologijom³⁶.

U sljedećoj tablici daje se pregled ponderiranih nominalnih i efektivnih kamatnih stopa (dalje: NKS i EKS) na kredite na razini bankovnog sustava i za dva najznačajnija sektora (gospodarstvo i stanovništvo) za prosinac 2011. godine, ožujak, lipanj, rujanj i prosinac 2012. godine, te ožujak 2013. godine.

Tablica 31 : Ponderirane prosječne NKS i EKS na kredite

OPIS	12/2011.		03/2012.		06/2012.		09/2012.		12/2012.		03/2013.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne kredite	6,78	7,36	6,60	7,27	6,31	6,99	6,29	6,71	6,39	6,88	6,06	6,43
1.1. Gospodarstvu	6,74	7,28	6,54	7,15	6,29	6,93	6,30	6,66	6,39	6,86	6,12	6,46
1.2. Stanovništvu	8,66	11,89	8,67	11,73	7,73	10,88	8,23	11,55	8,46	10,89	8,58	10,90
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne kredite	7,57	8,40	7,72	8,57	7,71	8,71	7,72	8,69	7,66	8,50	7,48	8,21
2.1. Gospodarstvu	6,96	7,59	6,62	7,10	6,82	7,41	6,83	7,60	6,73	7,22	6,40	6,72
2.2. Stanovništvu	8,25	9,31	8,50	9,59	8,39	9,54	8,43	9,57	8,47	9,59	8,37	9,46
3. Ukupno ponderirane kam. stope na kredite	7,14	7,83	7,45	7,85	6,91	7,70	6,88	7,53	6,80	7,40	6,66	7,18
3.1. Gospodarstvu	6,81	7,38	6,56	7,14	6,41	7,03	6,43	6,89	6,45	6,93	6,19	6,53
3.2. Stanovništvu	8,27	9,44	8,51	9,71	8,36	9,61	8,42	9,68	8,47	9,69	8,38	9,55

Grafikon 22: Ponderirane prosječne mjesečne EKS na kredite

Kod analize trenda kamatnih stopa relevantno je pratiti kretanje ponderirane EKS, a razlika u odnosu na ponderiranu NKS je rezultat naknada i provizija koji se plaćaju banci za odobreni kredit i koji ulaze u obračun cijene kredita. Zato EKS predstavlja stvarnu cijenu kredita.

U prvom kvartalu 2013. godine ponderirana EKS na kredite bilježi oscilacije unutar 0,69 postotnih bodova, manja je za 0,22 postotna boda u odnosu na razinu iz prosinca 2012. godine, i iznosi 7,18%.

³⁶ Uputa za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite i Uputa za izračunavanje ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope.

Ponderirane kamatne stope na dugoročne kredite u bilježe veće oscilacije, i to unutar 0,92 postotna boda, nego na kratkoročne, koje su se kretale unutar 0,49 postotnih bodova.

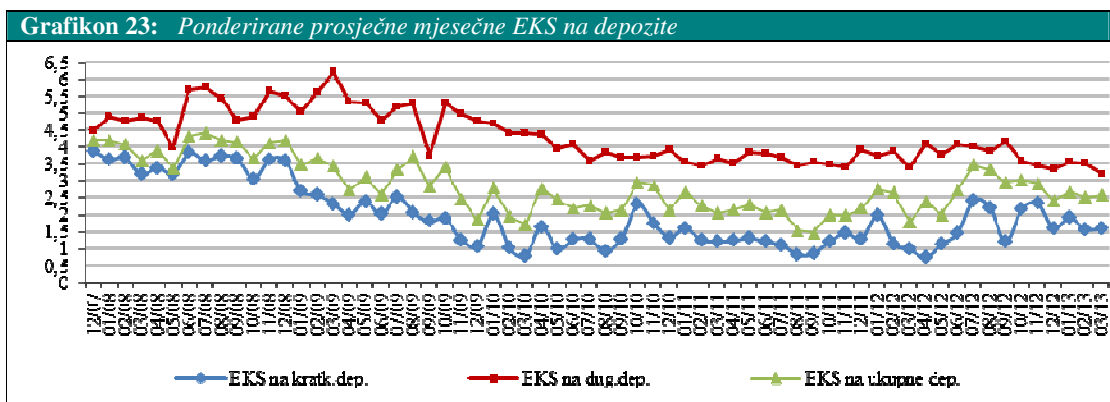
Ponderirana EKS na kratkoročne kredite u martu 2013. godine iznosila je 6,43%, što je za 0,45 postotnih bodova manje u odnosu na prosinac 2012. godine, dok je ponderirana EKS na dugoročne kredite iznosila 8,21%, što je u odnosu na prosinac 2012. godine manje za 0,29 postotnih bodova.

Kamatne stope na kredite plasirane u dva najvažnija sektora: gospodarstvu i stanovništvu³⁷, u promatranom razdoblju 2013. godine bilježe trend pada. Ponderirana EKS na kredite odobrene gospodarstvu, još uvijek niža od EKS na kredite stanovništvu, smanjena je sa 6,93% iz prosinca 2012. godine na razinu od 6,53% u martu 2013. godine. Trend pada ponderiranih EKS na zabilježen je i kod kratkoročnih (sa 6,86% na 6,46%) i dugoročnih kredita (sa 7,22% na 6,72%) odobrenih gospodarstvu.

EKS na kredite plasirane stanovništvu u ožujku 2013. godine iznosi 9,55% što je za 0,14 postotnih bodova manje u odnosu na prosinac 2012. godine. Slično kao i kod pravnih osoba, ponderirane EKS na kredite odobrene stanovništvu imaju trend pada i kod kratkoročnih (sa 10,89% na 10,90%) i kod dugoročnih (sa 9,59% na 9,46%) kredita.

Ponderirane NKS i EKS na oročene depozite, izračunate na temelju mjesečnih izvješća, za bankarski sektor prikazane su u sljedećoj tablici.

OPIS	12/2011.		3/2012.		6/2012.		9/2012.		12/2012.		3/2013.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne depozite	1,28	1,28	0,97	0,97	1,44	1,45	1,18	1,19	1,59	1,59	1,57	1,59
1.1. do tri mjeseca	0,91	0,91	0,64	0,64	0,48	0,48	0,87	0,87	1,28	1,28	1,26	1,26
1.2. do jedne godine	2,74	2,74	1,77	1,77	3,15	3,18	1,87	1,9	2,53	2,55	1,98	2,02
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne depozite	3,88	3,91	3,39	3,41	4,07	4,1	4,12	4,15	3,30	3,32	3,18	3,21
2.1. do tri godine	3,73	3,75	3,23	3,24	4,01	4,03	4,08	4,10	3,17	3,19	3,03	3,06
2.2. preko tri godine	4,56	4,61	4,30	4,40	4,57	4,76	4,41	4,50	4,42	4,46	4,01	4,04
3. Ukupno ponderirane kam. stope na depozite	2,17	2,18	1,77	1,78	2,72	2,74	2,94	2,96	2,39	2,40	2,55	2,57

Za razliku od kredita, kod kojih utjecaj na stvarnu cijenu imaju troškovi povezani s odobravanjem i servisiranjem kredita (pod uvjetom da su poznati kod odobravanja), kod depozita gotovo da nema razlike između nominalne i efektivne kamatne stope.

³⁷ Po metodologiji razvrstavanja u sektore, obrtnici se uključuju u sektor stanovništva.

U odnosu na prosinac 2012. godine ponderirana EKS na ukupne oročene depozite u ožujku 2013. godine povećana je za 0,17 postotnih bodova (sa 2,40% na 2,57%).

Ponderirana EKS na kratkoročne depozite bilježi niske oscilacije u prvom kvartalu 2013.godine, iznosi 1,59%, što je na istoj razini kao i iz prosinca 2012. godine.

Ponderirana EKS na dugoročne depozite je u blagom padu, u ožujku 2013. godine je iznosila 3,21%, što je manje za 0,11 postotnih bodova u odnosu na prosinac 2012. godine, sa zabilježenim rastom od 0,22 postotnih bodova u siječnju 2013. godine.

Od druge polovice 2012. godine do ožujka 2013. godine, prisutan je trend pada depozita gospodarstva oročenih u izvještajnom razdoblju (mjesecu), naročito kratkoročnih, i isti su najmanji promatrano u razdoblju od zadnje četiri godine, što je imalo za posljedicu visok pad kratkoročnih kamatnih stopa gospodarstvu, naročito onih oročenih do jedne godine (prosina 2012.:3,49%, ožujak 2013.:1,9%). S druge strane, oročeni depoziti stanovništva su znatno veći, posebno dugoročni, i isti su značajan izvor za financiranje dugoročnih plasmana i realnom sektoru i stanovništvu. Stoga su i politike kamatnih stopa banaka prilagođene i uvjetovane postojećom strukturom izvora, te su kamatne stope na oročene depozite stanovništva niže nego na depozite gospodarstva, dok je kod kredita obrnuta situacija. U ožujku 2013. godine prosječne kamatne stope na depozite gospodarstva (3,92%, u prosincu 2012. godine 4%) su veće od prosječnih kamatnih stopa na depozite stanovništva (2,79%, u prosincu 2012. godine 2,98%).

Ponderirane kamatne stope na kredite koji se odnose na ugovoreno prekoračenje po računima i na depozite po viđenju, izračunate na osnovi mjesečnih izvješća, daju se u sljedećoj tablici.

O P I S	12/2011.		3/2012.		6/2012.		9/2012.		12/2012.		3/2013.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderirane kam. stope na kredite-prekoračenja po računima	8,73	8,86	8,45	8,56	8,40	8,53	8,42	8,56	8,43	8,57	8,52	8,67
2. Ponderirane kam. stope na depozite po viđenju	0,18	0,18	0,32	0,32	0,22	0,22	0,22	0,22	0,19	0,19	0,19	0,19

Na ove stavke aktive i pasive EKS je u pravilu jednaka nominalnoj kamatnoj stopi. Ponderirana EKS na ukupne kredite po prekoračenjima računa za bankarski sektor u ožujku 2013. godine iznosila je 8,67% (rast od 0,1 postotni bod u odnosu na prosinac 2012. godine), a na depozite po viđenju 0,19%, što je ista razina kao i u prosincu 2012. godine.

2.4. Likvidnost

Upravljanje rizikom likvidnosti je, uz upravljanje kreditnim rizikom, jedan od najvažnijih i najsloženijih segmenata bankarskog poslovanja. Održavanje likvidnosti u tržišnoj ekonomiji je permanentna obveza banke i osnovna pretpostavka za njezinu održivost na financijskom tržištu, te jedan od ključnih preduvjeta za uspostavljanje i očuvanje povjerenja u bankovni sustav u svakoj zemlji, njegovu stabilnost i sigurnost.

Do izbijanja globalne financijske i ekonomske krize, u normalnim uvjetima poslovanja banaka i stabilnom okruženju, rizik likvidnosti je za banke imao sekundaran značaj, odnosno kreditni rizik je bio u prvom planu i uspostavljeni sustavi upravljanja, odnosno identificiranja, mjerenja i kontrole ovog rizika bili su pod kontinuiranim nadzorom u cilju njihovog unaprjeđenja i poboljšanja.

Kada je došlo do poremećaja na financijskim tržištima zbog utjecaja globalne krize, rizik likvidnosti je naglo dobio na značaju, i upravljanje ovim rizikom postalo je ključni faktor za neometano

poslovanje, blagovremeno izvršavanje dospjelih obveza i očuvanje dugoročne pozicije banke, u smislu njezine solventnosti i kapitalne osnove. Pored toga treba istaknuti i da je međuzavisnost svih rizika kojima banka jeste ili može da bude izložena u svom poslovanju također došla do izražaja sa izbijanjem krize.

U posljednjem kvartalu 2008. godine, nakon širenja globalne krize i njenog negativnog utjecaja na financijski i ekonomski sustav u BiH, došlo je do porasta rizika likvidnosti u bankama u F BiH. Iako je došlo do povlačenja dijela štednih depozita i narušavanja povjerenja u banke, ocijenjeno je da nijednog trenutka likvidnost bankovnog sustava nije bila ugrožena, jer su banke u F BiH, zbog regulatornih zahtjeva i propisanih limita, koji se temelje na konzervativnom pristupu, imale značajna likvidna sredstva i dobru poziciju likvidnosti.

U 2009. godini zaustavljena su negativna kretanja iz posljednjeg kvartala 2008. godine, a osnovni pokazatelji likvidnosti, zahvaljujući najvećim dijelom smanjenoj kreditnoj aktivnosti, su poboljšani. U 2010. godini dolazi do blagog pogoršanja pokazatelja, što se s nešto manjim intenzitetom nastavilo u 2011. godini. Do nešto većeg pogoršanja pokazatelja dolazi ponovno u prvom kvartalu 2012. godine, kao posljedica smanjenja novčanih sredstava po osnovi blagog povećanja kreditnih aktivnosti i investicija u vrijednosne papire, smanjenja depozita, plaćanja dospjelih kreditnih obveza, te rasta nenaplaćenih potraživanja, što je trend koji se uz blaže oscilacije nastavio do kraja 2012. godine. Prvi kvartal 2013. godine okarakterizirao je nastavak blagog kvarenja pokazatelja, uzrokovan odljevom depozita, plaćanjem dospjelih kreditnih obveza i nastavkom rasta dospjelih nenaplaćenih potraživanja.

Nastojanje banaka za postizanjem bolje profitabilnosti kroz bolju alokaciju financijske aktive, uz trend blagog smanjenja depozita od 2011 godine, promjene u strukturi depozitnih izvora, kao i već dulje vrijeme prisutan trend smanjenja obveza po uzetim kreditima i subordiniranom dugu, pod utjecajem dužničke krize i recesije u eurozoni, doveli su do bržeg smanjenja likvidnih sredstava u odnosu na smanjenje kratkoročnih financijskih obveza, pada udjela likvidnih sredstava u ukupnoj aktivi i pogoršanja koeficijenta krediti u odnosu na depozite, uzete kredite i subordinirani dug.

Međutim, i pored prisutnih navedenih negativnih trendova, likvidnost bankovnog sustava u Federaciji BiH i dalje se ocjenjuje dobrom, sa zadovoljavajućim udjelom likvidnih sredstava u ukupnoj aktivi, te vrlo dobrom ročnom usklađenošću financijske aktive i obveza, s trendom blagog poboljšanja od kraja 2010. godine. Ipak, zbog još uvijek prisutnog utjecaja i djelovanja financijske krize u svijetu, te dužničke krize u eurozoni, koja se negativno reflektira na bankovne sustave pojedinih europskih zemalja i banke „majke“ banaka u F BiH, ocjena je da rizik likvidnosti i dalje treba biti pod pojačanim nadzorom. Također, treba imati u vidu činjenicu da je utjecaj krize na realni sektor još uvijek izražen, čije se negativne posljedice reflektiraju na ukupno gospodarsko i ekonomsko okruženje u kojem banke u BiH posluju, što rezultira kašnjenjem dužnika u otplati dospjelih kreditnih obveza i rastom nenaplativih potraživanja, odnosno do smanjenja priljeva likvidnih sredstava u bankama i konverzije kreditnog rizika u rizik likvidnosti. U tom smislu, jedan od najvažnijih utjecaja na poziciju likvidnosti banaka u narednom razdoblju će imati sposobnost banaka da adekvatno upravljaju svojom aktivom, što podrazumijeva osiguranje aktive koja ima dobre performanse i čija kvaliteta osigurava da se bankarski zajmovi zajedno s kamatama vraćaju sukladno rokovima dospjeća.

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti propisani su minimalni standardi koje je banka dužna da osigura i održava u procesu upravljanja ovim rizikom, odnosno minimalni standardi za kreiranje i provođenje politike likvidnosti koja osigurava sposobnost banke da potpuno i bez odlaganja izvršava svoje obveze na dan dospjeća.

Navedeni propis predstavlja okvir za upravljanje rizikom likvidnosti i sadrži kvalitativne i kvantitativne odredbe i zahtjeve prema bankama. Propisani su limiti koje banke trebaju ispunjavati vezano za prosječni dekadni minimum i dnevni minimum novčanih sredstava u odnosu na

kratkoročne izvore, kao i minimalni limiti ročne usklađenosti dospijeća instrumenata financijske aktive i obveza do 180 dana.

U strukturi izvora financiranja banaka u Federaciji BiH na dan 31. 3. 2013. najveći udjel od 72,9% i dalje imaju depoziti, zatim slijede uzeti krediti (uključujući subordinirane dugove³⁸) s udjelom od 8,4%. Uzeti krediti su s duljim razdobljima ročnosti i predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročne plasmane, te poboljšavaju ročnu usklađenost stavki aktive i obveza, iako je već dulje vrijeme prisutan trend njihovog smanjenja.

S druge strane, ročna struktura depozita je znatno nepovoljnija³⁹, a nakon duljeg razdoblja poboljšanja, tijekom 2010. godine došlo je do blagog pogoršanja, što je trend koji se, s nešto manjim intenzitetom, nastavio u 2011. godini i u prvom kvartalu 2012. godine, nakon čega ipak dolazi do zaustavljanja ovog negativnog trenda, te je struktura vrlo blago poboljšana krajem 2012. godine, što se nastavilo i u prvom kvartalu 2013. godine.

- u 000 KM-

Tablica 34: Ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću								
DEPOZITI	31.12.2011.		31.12.2012.		31.03.2013.		INDEKS	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Štednja i dep. po viđenju	4.983.292	44,8	4.805.480	43,8	4.722.332	43,8	96	98
Do 3 mjeseca	433.030	3,9	267.199	2,5	143.931	1,3	62	54
Do 1 godine	756.332	6,8	709.620	6,5	748.800	6,9	94	106
1. Ukupno kratkoročni	6.172.654	55,5	5.782.299	52,8	5.615.063	52,0	94	97
Do 3 godine	3.272.641	29,4	3.576.903	32,6	3.535.524	32,7	109	99
Preko 3 godine	1.679.380	15,1	1.601.799	14,6	1.648.436	15,3	95	103
2. Ukupno dugoročni	4.952.021	44,5	5.178.702	47,2	5.183.960	48,0	105	100
UKUPNO (1 + 2)	11.124.675	100,0	10.961.001	100,0	10.799.023	100,0	99	99

Ukupni depoziti su u odnosu na 31. 12. 2012. smanjeni za 1,5% ili 162 milijuna KM, najvećim dijelom po osnovi smanjenja depozita privatnih poduzeća za 8% ili 120 milijuna KM, vladinih institucija za 17% ili 116 milijuna KM i bankarskih institucija za 11% ili 107 milijuna KM, što je dijelom kompenzirano rastom depozita stanovništva za 2% ili 134 milijuna KM i javnih poduzeća za 3% ili 35 mil. KM. Ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću je relativno dobra, s udjelom kratkoročnih depozita od 52,0% i dugoročnih 48,0%. U odnosu na kraj 2012. godine evidentno je blago poboljšanje ročnosti zbog smanjenja udjela kratkoročnih depozita za 0,8 postotnih bodova i za isto povećanje dugoročnih depozita.

Promjene u ročnoj strukturi rezultat su smanjenja kratkoročnih depozita za 3% ili 167 milijuna KM, najvećim dijelom depozita po viđenju vladinih institucija i privatnih poduzeća i društava, te depozita oročenih do tri mjeseca kod sektora bankarskih institucija. Dugoročni depoziti su na razini kao i sa 31. 12. 2012., u okviru kojih je nešto značajnije smanjenje zabilježeno kod depozita javnih poduzeća do tri godine, što je kompenzirano rastom dugoročnih depozita stanovništva. Treba istaknuti da je kod dugoročnih depozita i dalje dominantan udjel dva sektora, i to: stanovništva s povećanjem udjela sa 61,0% na 62,8% i bankarskih institucija koji su nakon dužeg razdoblja smanjenja, zabilježili vrlo blago povećanje udjela sa 13,2% na 13,4%. Pored navedenih sektora značajan dugoročni izvor su i depoziti javnih poduzeća, sa smanjenjem udjela sa 12,1% na 10,1%. U depozitima oročenim od jedne do tri godine najveći udjel od 67,8% imaju depoziti stanovništva, uz rast udjela od 2,2 postotna boda, zatim depoziti javnih poduzeća 14,4%, uz smanjenje udjela za 2,8 postotnih bodova. U razdoblju preko tri godine najveći udjel od 52,0% imaju depoziti stanovništva uz povećanje udjela za 1,2 postotna boda, a depoziti bankarskih institucija, nakon već duže vrijeme prisutnog trenda smanjenja, imaju udjel od 32,0% (na kraju 2012. godine 33,0%; 2011. godine 46,9%; 2010. godine 60,9%).

³⁸ Subordinirani dugovi: uzeti krediti i stavke trajnog karaktera.

³⁹ Prema preostalom dospijeću.

Iako ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću prikazuje blago poboljšanje ročnosti, za analizu rizika likvidnosti relevantnija je ročnost depozita po preostalom dospijeću, jer uključuje stanje depozita za razdoblje od izvještajnog datuma do datuma dospijeća, što je prezentirano u narednoj tablici.

- u 000 KM-

Tablica 35: Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću								
DEPOZITI	31.12.2011.		31.12.2012.		31.03.2013.		INDEKS	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Štednja i dep. po viđenju (do 7 dana)	5.184.070	46,6	4.941.325	45,1	4.836.190	44,8	95	98
7- 90 dana	917.917	8,3	908.834	8,3	838.590	7,8	99	92
91 dan do jedne godine	2.219.322	19,9	2.278.639	20,8	2.246.651	20,8	103	99
1. Ukupno kratkoročni	8.321.309	74,8	8.128.798	74,2	7.921.431	73,4	98	97
Do 5 godina	2.404.179	21,6	2.609.727	23,8	2.660.990	24,6	109	102
Preko 5 godina	399.187	3,6	222.476	2,0	216.602	2,0	56	97
2. Ukupno dugoročni	2.803.366	25,2	2.832.203	25,8	2.877.592	26,6	101	102
UKUPNO (1 + 2)	11.124.675	100,0	10.961.001	100,0	10.799.023	100,0	99	99

Iz podataka se može zaključiti da je ročna struktura depozita po preostalom dospijeću znatno lošija zbog visokog udjela kratkoročnih depozita od 73,4%, ali da je prisutan trend blagog poboljšanja. U odnosu na kraj 2012. godine, kratkoročni depoziti su imali pad od 3% ili 207 milijuna KM, sa smanjenjem udjela za 0,8 postotnih bodova, dok su dugoročni depoziti povećani za 2% ili 45 milijuna KM, uz povećanje udjela sa 25,8% na 26,6%. Ako se pogleda struktura dugoročnih depozita, vidljivo je da dominiraju depoziti s preostalom ročnošću do pet godina (92,5% dugoročnih depozita i 24,6% ukupnih depozita), dok negativan trend i značajnije smanjenje u posljednje dvije godine imaju depoziti s preostalom ročnošću preko pet godina. Ako se usporede podaci o ročnosti depozita po ugovorenom i preostalom dospijeću, može se zaključiti da je od 5,18 milijardi KM dugoročno ugovorenih depozita, sa 31. 3. 2013. cca 2,3 milijarde KM, odnosno nešto više od 44% dugoročno ugovorenih depozita, imalo preostalo dospijeće manje od jedne godine.

Postojeća ročna struktura depozita, kao najvećeg izvora financiranja banaka u F BiH, kod većeg broja banaka postaje sve više limitirajući faktor kreditnog rasta, s obzirom da je najveća potreba banaka za plasiranjem dugoročnih kredita. Stoga se banke suočavaju s problemom kako osigurati kvalitetnije izvore u smislu ročnosti, posebno zbog činjenice da je značajno smanjen priljev financijskih sredstava (zaduživanje) iz inozemstva, kako od matičnih grupacija, tako i od financijskih institucija-kreditora, a domaći izvori su najvećim dijelom kratkoročnog karaktera.

Dodatno, supervizorska zabrinutost je pojačana zbog činjenice da banke, u nedostatku kvalitetnih dugoročnih izvora, u cilju osiguranja poštivanja zakonom propisanih ograničenja vezano za ročnu usklađenost, odobravaju kratkoročne kredite koji se obnavljaju, odnosno zatvaraju novim kratkoročnim plasmanima, što suštinski znači dugoročno kreditiranje iz kratkoročnih izvora. Na taj način se prikriva prava ročnost kredita i usklađenost s izvorima, što može predstavljati ozbiljan problem u narednom razdoblju i potencijalnu opasnost za likvidnosnu poziciju banke.

U funkciji planiranja potrebne razine likvidnih resursa, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala, i u vezi s tim planirati i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfelja je determinirana upravo ročnošću izvora. S obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana s funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja, banke kontinuirano kontroliraju i drže ročne debalanse između izvora i plasmana u okviru propisanih minimalnih limita.

-u 000 KM-

Tablica 36: Ročna struktura kredita								
KREDITI	31.12.2011.		31.12.2012.		31.03.2013.		INDEKS	
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Dospjela potraživanja i plaćene izvanbil.obveze	962.707	9,2	1.074.251	10,1	1.113.766	10,4	112	104
Kratkoročni krediti	2.287.597	21,8	2.472.571	23,2	2.456.439	23,0	108	99
Dugoročni krediti	7.237.367	69,0	7.119.302	66,7	7.117.643	66,6	98	100
UKUPNO KREDITI	10.487.671	100,0	10.666.124	100,0	10.687.848	100,0	102	100

U prvom kvartalu 2013. godine nisu zabilježene promjene u iznosu dugoročnih kredita, dok kratkoročni krediti bilježe blagi pad od 1% ili 16 milijuna KM. Dospjela potraživanja povećana su za 4% ili 40 milijuna KM. U strukturi dospjelih potraživanja 63% se odnosi na privatna poduzeća, 35% stanovništvo i 2% na ostale sektore.

Sektorska analiza po ročnosti za dva najznačajnija sektora pokazuje da su krediti plasirani stanovništvu 84,0% dugoročni, a od ukupno odobrenih kredita privatnim poduzećima na dugoročne se odnosi 48,6%.

U strukturi aktive krediti, kao najznačajnija kategorija, imaju i dalje najveći udjel od 72,2% što je za 1,1 postotni bod više u odnosu na kraj 2012. godine, zbog smanjenja aktive za 1%, dok su krediti na razini kao i sa 31. 12. 2012. Novčana sredstva su smanjena za 6% ili 233 milijuna KM, a njihov udjel, u odnosu na kraj 2012. godine, smanjeno je sa 26,4% na 25,2%.

Pregled osnovnih pokazatelja likvidnosti je prikazan u sljedećoj tablici. Prelazak na novu regulativu sa 31. 12. 2011. doveo je do značajnog povećanja iznosa ukupnih kredita što je imalo utjecaja na pogoršanje pokazatelja: krediti u odnosu na depozite i uzete kredite, u odnosu na prethodna razdoblja. Međutim, u 2012. godini zabilježeno je daljnje pogoršanje pokazatelja likvidnosti, uzrokovano smanjenjem novčanih sredstava radi povećanja kreditnih aktivnosti i izmirenja dospjelih kreditnih obveza, dok je koeficijent kratkoročne financijske obveze/ukupne financijske obveze neznatno poboljšán radi bolje ročne strukture izvora. U prvom kvartalu 2013. godine, nastavlja se trend smanjenja novčanih sredstava radi pada depozita i izmirenja dospjelih kreditnih obveza, što je dovelo do daljnjeg kvarenja pokazatelja likvidnosti.

- u % -

Tablica 37: Koeficijenti likvidnosti			
Koeficijenti	31.12.2011.	31.12.2012.	31.03.2013.
1	2	3	4
Likvidna sredstva ⁴⁰ / ukupna aktiva	28,9	26,8	25,4
Likvidna sredstva / kratkoročne financ.obveze	49,0	46,2	44,4
Kratkoročne financ.obveze/ ukupne financ.obveze	69,1	68,9	68,3
Kreditni / depoziti i uzeti krediti ⁴¹	84,3	88,1	90,1
Kreditni / depoziti, uzeti krediti i subordinirani dugovi ⁴²	82,9	86,8	88,7

Pokazatelj krediti u odnosu na depozite i uzete kredite je u 2012. godini pogoršan, a taj trend nastavljen je i u prvom kvartalu 2013. godine. Sa 31. 3. 2013. ovaj pokazatelj je kod jedanaest banaka bio viši od 85% (kritična razina). S jedne strane, to je kod ovih banaka rezultat strukture pasive (relativno značajan udjel kapitala), a s druge strane, visokog udjela kredita u aktivi. FBA posebnu pažnju pri on site kontrolama usmjerava na banke kod kojih su utvrđene slabosti u ovom poslovnom

⁴⁰ Likvidna sredstva u užem smislu: gotovina i depoziti i druga financijska sredstva s preostalim rokom dospijeca manjim od tri mjeseca, isključujući međubankarske depozite.

⁴¹ Iskustveni standardi su: manji od 70%-veoma solidan, 71%-75%-zadovoljavajući, 76%-80%-na granici zadovoljavajućeg, 81%-85%-nedovoljan, preko 85%-kritičan.

⁴² Prethodni koeficijent je proširen, u izvore su uključeni i subordinirani dugovi, što je realniji pokazatelj.

segmentu, te nalaže bankama da poduzmu mjere i aktivnosti u cilju poboljšanja razine likvidnosti, te poboljšaju prakse za upravljanje izvorima sredstava, kako bi se osigurale zadovoljavajuće pozicije likvidnosti.

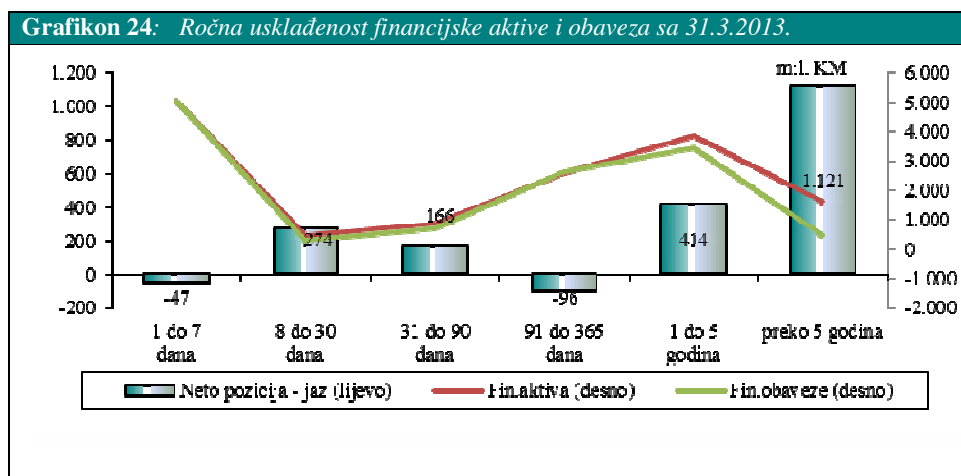
Banke su u prvom kvartalu 2013. godine redovito ispunjavale obvezu održavanja propisane obvezne rezerve kod Centralne banke BiH. Obvezna rezerva kao značajan instrument monetarne politike, u BiH u uvjetima funkcioniranja valutnog odbora i finansijski nerazvijenog tržišta, jedini je instrument monetarne politike putem kojeg se ostvaruje monetarna kontrola, u smislu prevencije brzog rasta kredita i smanjenja multiplikacije, ali i povećanja likvidnosti banaka u uvjetima utjecaja krize i pojačanog odljeva sredstava iz banaka, kao što se to desilo nakon 1. 10. 2008. u BiH. S druge strane, primjena regulative o deviznom riziku i održavanje valutne usklađenosti s propisanim limitima, utječe također značajno na iznos koji banke drže na računu rezervi kod Centralne banke BiH u domaćoj valuti, čime se osigurava visoka likvidnost banaka pojedinačno i bankarskog sektora.

Sve banke kontinuirano ispunjavaju i to znatno iznad propisanog minimuma, obvezu dekadnog prosjeka od 20% u odnosu na kratkoročne izvore sredstava i dnevnog minimuma od 10% prema istoj osnovici, što se vidi iz sljedećeg pregleda.

- u 000 KM-

1	31.12.2011.	31.12.2012.	31.03.2013.	INDEKS	
	Iznos	Iznos	Iznos	5(3/2)	6(4/3)
1. Prosječno dnevno stanje novčanih sredstava	3.759.486	3.408.958	3.272.233	91	96
2. Najniže ukupno dnevno stanje novč.sredst.	3.550.990	3.149.188	3.068.716	89	97
3. Kratkoročni izvori sred.(osnovica za obračun)	6.013.102	5.631.431	5.632.431	94	100
4.Iznos obveze :					
4.1. dekadni prosjek 20% od iznosa red.br. 3	1.202.620	1.126.286	1.126.485	94	100
4.2. dnevni minimum 10% od iznosa red.br.3	601.310	563.146	563.243	94	100
5.Ispunjenje obveze : dekadni prosjek					
Višak = red.br.1 – red.br. 4.1.	2.556.866	2.282.672	2.145.748	89	94
6. Ispunjenje obveze : dnevni minimum					
Višak = red.br.2 – red.br. 4.2.	2.949.680	2.586.042	2.505.473	88	97

Ukoliko se promatra ročna usklađenost preostalih dospijeaća ukupne finansijske aktive i obveza, može se zaključiti da je usklađenost dobra i nešto bolja u odnosu na 31. 12. 2012.

Na kraju prvog kvartala 2013. godine kratkoročna finansijska aktiva banaka je bila veća od kratkoročnih obveza za 298 milijuna KM. U odnosu na kraj 2012. godine kada je pozitivni jaz iznosio

276 milijuna KM, to je povećanje od 7,8% ili 22 milijuna KM, koje je dovelo i do poboljšanja koeficijenta pokrivenosti kratkoročnih obveza sa 103,2% na 103,5%.

Kratkoročna financijska aktiva je smanjena za 2,1%, a kratkoročne financijske obveze za 2,4%. U okviru kratkoročne financijske aktive smanjenje je zabilježeno kod novčanih sredstava, koja su manja za 5,9% ili 233 milijuna KM, zatim novčanih pozajmica danih drugim bankama 8,1% ili šest milijuna KM, dok je rast zabilježen kod aktive za trgovinu 11,6% ili 43 milijuna KM i vrijednosnih papira koji se drže do dospjeća 11,9% ili osam milijuna KM. Financijska aktiva preostalog roka dospjeća preko jedne godine je vrlo blago povećana je za 0,3% ili 14 milijuna KM, zbog blagog povećanja vrijednosnih papira koji se drže do dospjeća i kredita.

Na strani obveza s rokom dospjeća do jedne godine, najveće smanjenje se odnosi na depozite, koji su manji za 2,6% ili 207 milijuna KM, zatim obveza po uzetim kreditima, koje su manje za 17,0% ili 42 milijuna KM, što je uz rast ostalih financijskih obveza od 13,6% ili 37 milijuna KM, dovelo do ukupnog smanjenja obveza s rokom dospjeća do jedne godine za 2,4% ili 210 milijuna KM. Obveze s rokom dospjeća preko jedne godine su vrlo blago povećane za 0,3% ili 10 milijuna KM, što je posljedica rasta depozita za 1,6% ili 45 milijuna KM, uz smanjenje obveza po uzetim kreditima za 3,6% ili 33 milijuna KM i obveza po subordiniranim dugovima, koje su manje za 3,3% ili pet milijuna KM.

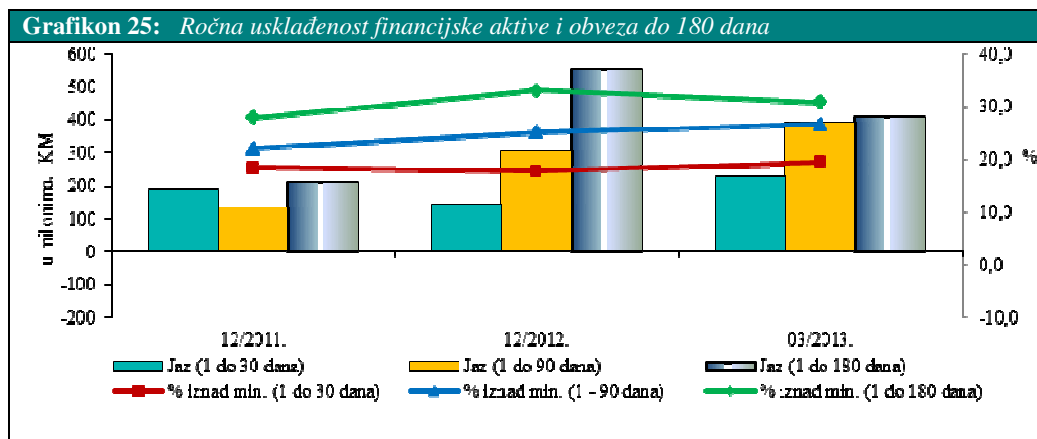
Pored navedenog propisanog minimalnog standarda, vrlo važan aspekt praćenja i analize pozicije likvidnosti je ročna usklađenost preostalih dospjeća stavki financijske aktive i obveza prema vremenskoj skali, koja je propisanim minimalnim limitima kreirana na vremenski horizont od 180 dana⁴³.

- u 000 KM -

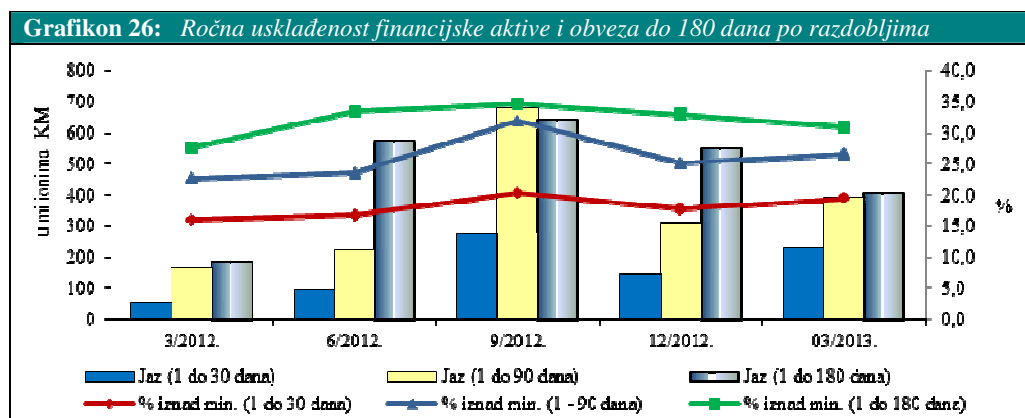
Tablica 39: Ročna usklađenost financijske aktive i obveza do 180 dana					
Opis	31.12.2011.	31.12.2012.	31.03.2013.	INDEKS	
	Iznos	Iznos	Iznos	5 (3/2)	6(4/3)
1	2	3	4		
I. 1-30 dana					
1. Iznos financijske aktive	5.748.473	5.489.850	5.430.781	96	99
2. iznos financijskih obveza	5.561.192	5.346.575	5.202.972	96	97
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	187.281	143.275	227.809	77	159
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	103,4%	102,7%	104,4%		
b) Propisani minimum %	85,0%	85,0%	85,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	18,4%	17,7%	19,4%		
II. 1-90 dana					
1. Iznos financijske aktive	6.511.798	6.354.346	6.323.328	98	100
2. iznos financijskih obveza	6.378.807	6.048.649	5.929.968	95	98
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	132.991	305.697	393.360	230	129
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	102,1%	105,1%	106,6%		
b) Propisani minimum %	80,0%	80,0%	80,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	22,1%	25,1%	26,6%		
III. 1-180 dana					
1. Iznos financijske aktive	7.522.305	7.454.148	7.289.868	99	98
2. iznos financijskih obveza	7.308.881	6.902.899	6.882.164	94	100
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	213.424	551.249	407.704	258	74
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	102,9%	108,0%	105,9%		
b) Propisani minimum %	75,0%	75,0%	75,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	27,9%	33,0%	30,9%		

⁴³ Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka propisani su postotci za ročnu usklađenost financijske aktive i obveza: najmanje 85 % izvora sredstava s rokom dospjeća do 30 dana mora biti angažirano u plasmane s rokom dospjeća do 30 dana, najmanje 80% izvora sredstava s rokom dospjeća do 90 dana u plasmane s rokom dospjeća do 90 dana, i najmanje 75% izvora sredstava s rokom dospjeća do 180 dana u plasmane s rokom dospjeća do 180 dana.

Iz prezentiranih podataka se zaključuje da su se banke na dan 31. 3. 2013. pridržavale propisanih ograničenja i ostvarile bolju ročnu usklađenost finansijske aktive i obveza u odnosu na propisane limite.

Nakon što je sa 31. 12. 2010. iznos finansijskih obveza bio veći od iznosa finansijske aktive, i to u sva tri vremenska intervala do 180 dana, u 2011. godini dolazi do poboljšanja ročne usklađenosti. Na kraju 2011. godine, finansijska aktiva u sva tri intervala bila je veća od finansijskih obveza, a ostvareni postotci ročne usklađenosti bili su iznad propisanog minimuma za 18,4% u prvom intervalu, 22,1% u drugom i 27,9% u trećem. Trend poboljšanja ročne usklađenosti nastavljen je i u 2012. godini, tako da je sa 31. 12. 2012. finansijska aktiva također bila veća od finansijskih obveza u sva tri intervala dospijeca, uz nešto veće poboljšanje pozicija likvidnosti u intervalu do 90 i do 180 dana, dok je pozitivni jaz u intervalu do 30 dana bio ipak nešto manji u odnosu na 31. 12. 2011. Ostvareni postotci ročne usklađenosti su, kao i na kraju 2011. godine, bili iznad propisanog minimuma, i to za 17,7% u prvom intervalu, 25,1% u drugom i 33,0% u trećem intervalu. U prvom kvartalu 2013. godine, poboljšanje je zabilježeno u intervalu dospijeca do 30 dana radi većeg smanjenja finansijskih obveza, prvenstveno depozita i obveza po uzetim kreditima, u odnosu na smanjenje finansijske aktive, prvenstveno novčanih sredstava, što je djelomično kompenzirano rastom kredita i aktive za trgovinu, te u intervalu do 90 dana radi nešto većeg smanjenja finansijskih obveza (depozita), dok je istodobno zabilježeno samo blago smanjenje finansijske aktive. Nešto manji pozitivni jaz je ostvaren u intervalu dospijeca do 180 dana, radi smanjenja novčanih sredstava. Ostvareni postotci ročne usklađenosti su iznad propisanog minimuma, i to u prvom intervalu za 19,4%, u drugom za 26,6% i u trećem intervalu za 30,9%.

Na temelju svih iznesenih pokazatelja likvidnost bankovnog sustava u F BiH i dalje se ocjenjuje zadovoljavajućom. Međutim, kako je ovaj segment poslovanja i razina izloženosti likvidnosnom riziku u korelaciji s kreditnim rizikom, a imajući u vidu i efekte financijske krize na BiH i utjecaj na bankarski sektor u F BiH, prvenstveno u kontekstu dodatnog pritiska na likvidnost banaka, s jedne strane, zbog smanjenja depozita i loše ročne strukture depozita, te otplate dospjelih kreditnih obveza i znatno manjeg zaduživanja kod međunarodnih financijskih institucija, što je u proteklim godinama bio najkvalitetniji izvor financiranja banaka s aspekta ročnosti, a s druge strane, zbog slabijeg priljeva likvidnih sredstava zbog pada naplativosti kredita, treba istaknuti da će u narednom razdoblju banke trebati još više pažnje posvetiti upravljanju rizikom likvidnosti, uspostavljanjem i provođenjem politika likvidnosti koje će osigurati izvršenje svih dospjelih obveza na vrijeme, a na temelju kontinuiranog planiranja budućih likvidnosnih potreba uzimajući u obzir promjene u operativnim, ekonomskim, regulativnim i ostalim uvjetima poslovnog okruženja banaka.

FBA će putem izvješća i on site kontrola u bankama pratiti i nadzirati kako banke upravljaju ovim rizikom i da li postupaju sukladno usvojenim politikama i programima.

2.5. Devizni rizik-devizna usklađenost aktive i pasive bilance i izvanbilance

U svom poslovanju banke su izložene značajnim rizicima proizašlim iz mogućih gubitaka po bilančnim i izvanbilančnim stavkama nastalim uslijed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i devizni rizik (FX) koji nastaje kao rezultat promjena valutnih tečajeva i/ili neusklađenosti razine aktive, pasive i izvanbilančnih stavki u istoj valuti - individualna devizna pozicija ili svih valuta zajedno s kojima banka posluje - ukupna devizna pozicija banke.

U cilju osiguranja primjene i provođenja opreznosnih načela kod obavljanja deviznih aktivnosti banaka, te smanjenja utjecaja deviznog rizika na njihovu profitabilnost, likvidnost i kapital, FBA je donijela Odluku o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka⁴⁴ kojom se reguliraju minimalni standardi za donošenje i provođenje programa, politika i procedura za preuzimanje, praćenje, kontrolu i upravljanje deviznim rizikom, te propisana ograničenja za otvorenu individualnu i ukupnu deviznu poziciju (duga ili kratka), obračunata u odnosu na temeljni kapital banke.⁴⁵

Kako bi FBA pratila usklađenost banaka s propisanim ograničenjima i razinu izloženosti deviznom riziku, banke su dužne dnevno izvješćivati FBA. Na temelju kontrole, praćenja i analize dostavljenih izvješća, može se zaključiti da se banke pridržavaju propisanih limita i da obavljaju svoje FX aktivnosti u okvirima istih.

S obzirom da Centralna banka BiH funkcionira kao valutni odbor, gdje je EURO valuta sidro valutnog odbora, u praksi banke nisu izložene deviznom riziku kada je u pitanju najznačajnija valuta EURO.

Prema stanju na dan 31. 3. 2013. na razini bankovnog sustava u valutnoj strukturi aktive banaka udjel stavki u stranim valutama iznosilo je 13,2% ili cca dvije milijarde KM (na kraju 2012. godine 13,4% ili dvije milijarde KM). S druge strane, valutna struktura pasive bitno je drugačija, jer je udjel obveza u stranoj valuti znatno veći i iznosi 47,7% ili 7,1 milijardu KM (na kraju 2012. godine 48,2% ili 7,2 milijarde KM).

U sljedećoj tablici daje se struktura i trend financijske aktive i obveza i devizna pozicija za EURO kao najznačajniju valutu i ukupno.

⁴⁴ "Službene novine F BiH", br. 3/03, 31/03, 64/03, 54/04.

⁴⁵ Člankom 8. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banke propisana su ograničenja: za individualnu deviznu poziciju za EURO najviše do 30% temeljnog kapitala, za ostale valute do 20% i deviznu poziciju banke najviše do 30%.

Tablica 40: Devizna usklađenost financijske aktive i obveza (EURO i ukupno) ⁴⁶										
Opis	31.12.2012.				31.03.2013.				INDEKS	
	EURO		UKUPNO		EURO		UKUPNO		EURO	UKUPNO
	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	Iznos	Udjel %	6/2	8/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<i>I. Financijska aktiva</i>										
1. Novčana sredstva	1.050	13,8	1.568	18,6	949	12,5	1.446	17,2	90	92
2. Krediti	39	0,5	57	0,7	48	0,6	65	0,8	123	114
3. Krediti s val. klauzulom	6.202	81,4	6.435	76,2	6.242	82,0	6.468	76,8	101	101
4. Ostalo	325	4,3	383	4,5	371	4,9	442	5,2	114	115
Ukupno (1+2+3+4)	7.616	100,0	8.443	100,0	7.610	100,0	8.421	100,0	100	100
<i>II. Financijske obveze</i>										
1. Depoziti	5.220	70,1	5.888	72,3	5.111	70,0	5.774	72,2	98	98
2. Uzeti krediti	1.058	14,2	1.079	13,3	988	13,5	1.007	12,6	94	93
3. Dep. i kred. s val.klauz.	915	12,3	915	11,2	940	12,9	940	11,7	103	103
4. ostalo	250	3,4	259	3,2	263	3,6	281	3,5	105	108
Ukupno (1+2+3+4)	7.443	100,0	8.141	100,0	7.302	100,0	8.002	100,0	98	98
<i>III. Izvanbilanca</i>										
1. Aktiva	153		153		135		140			
2. Pasiva	235		349		284		385			
<i>IV. Pozicija</i>										
Duga (iznos)	90		106		159		174			
%	5,2%		6,2%		9,1%		9,9%			
Kratka										
%										
Dozvoljena	30%		30%		30%		30%			
Manja od dozvoljene	24,8%		23,8%		20,9%		20,1%			

Ako se analizira struktura stranih valuta, u financijskoj aktiv⁴⁷ dominantan je udjel EURO od 70%, što je nešto niže od udjela 31. 12. 2012. (70,4%), zbog blagog smanjenja nominalnog iznosa sa 1,41 milijardu KM na 1,37 milijardi KM. Udjel EURO u obvezama je neznatno smanjen sa 90,3% na 90,1%, uz blagi pad nominalnog iznosa sa 6,5 na 6,4 milijarde KM.

Međutim, u obračun izloženosti FX riziku ulazi i iznos indeksiranih stavki aktive (kredit⁴⁸) i obveza, koji je posebno značajan u aktiv⁴⁸ (76,8% ili 6,5 milijardi KM) i nominalno je na približno istoj razini u odnosu na 31. 12. 2012. (76,2% ili 6,4 milijarde KM). Na ostale devizne stavke aktive odnosi se 23,2% ili cca dvije milijarde KM sa strukturom: stavke u EURO 16,2% ili 1,4 milijarde KM i ostale valute 7% ili 0,6 milijardi KM (na kraju 2012. godine krediti ugovoreni s valutnom klauzulom u iznosu od 6,4 milijarde KM su imali udjel od 76,2%, a ostale stavke u EURO 16,8% ili 1,4 milijarde KM). Od ukupnih neto kredita (9,7 milijardi KM), cca 67% je ugovoreno s valutnom klauzulom, uglavnom vezano za EURO (96,5%).

Na strani izvora, struktura financijskih obveza uvjetuje i determinira strukturu stavki financijske aktive, za svaku valutu pojedinačno. U deviznim obvezama (8,0 milijardi KM) najveći udjel od 79,5% ili 6,4 milijarde KM imaju stavke u EURO (najviše depoziti), dok je udjel i iznos indeksiranih obveza znatno manji i iznosi 11,7% ili jednu milijardu KM (na kraju 2012. godine udjel obveza u EURO bio je 80,2% ili 6,5 milijardi KM, a indeksiranih obveza 11,2% ili jednu milijardu KM).

Promatrano po bankama i ukupno na razini bankovnog sustava F BiH može se konstatirati kako se izloženost banaka i sustava FX riziku u prvom kvartalu 2013. godine kretala u okviru propisanih ograničenja. Sa 31. 3. 2013. dugu deviznu poziciju imalo je 13 banaka, a kratku poziciju pet banaka. Na razini sustava iskazana je duga devizna pozicija od 9,9% ukupnog temeljnog kapitala banaka, što

⁴⁶ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija.

⁴⁷ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija: dio financijske aktive (u stranim valutama denominirana u KM).

⁴⁸ U cilju zaštite od promjena deviznog tečaja banke ugovaraju određene stavke aktive (kredit⁴⁸) i obveza s valutnom klauzulom (propisom je dozvoljena samo dvosmjerna valutna klauzula).

je za 20,1 postotni bod manje od dozvoljene. Individualna devizna pozicija za EURO iznosila je 9,1% što je za 20,9 postotnih bodova manje od dozvoljene, pri čemu su stavke financijske aktive bile veće od financijskih obveza (neto duga pozicija).

Iako u uvjetima funkcioniranja valutnog odbora banke nisu izložene deviznom riziku za najznačajniju valutu EURO, dužne su se pridržavati propisanih ograničenja za svaku valutu, kao i za ukupnu deviznu poziciju, te dnevno upravljati ovim rizikom sukladno usvojenim programima, politikama, procedurama i planovima.

IV. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Bankarski sektor Federacije BiH u razdoblju provođenja reformi je dostigao zavidnu razinu i predstavlja najrazvijeniji i najsnažniji dio financijskog i ukupnog ekonomskog sustava F BiH. Naredne aktivnosti trebaju biti usmjerene na očuvanje njegove stabilnosti kao prioritetni zadatak u aktualnim stresnim uvjetima, te njegov daljnji napredak i razvoj. Ovi ciljevi su uvjetovani stalnim i budnim angažmanom svih dijelova sustava, zakonodavnih i izvršnih vlasti, a što je preduvjet za stvaranje povoljnijeg ukupnog ekonomskog ambijenta koji bi poticajno djelovao na banke i povratno na realni sektor gospodarstva i stanovništva.

U cilju dodatnog jačanja otpornosti banaka u Federaciji BiH na potencijalno moguće oštrije krizne situacije, FBA je početkom 2013. godine donijela Odluku o privremenom ograničenju i minimalnim uvjetima za isplatu dividendi, diskrecijskih bonusa i otkup vlastitih dionica od strane banaka, čime je isplata dividendi vezana za postojanje kapitalnog zaštitnog amortizera u iznosu od 2,5% u odnosu na propisanu minimalnu stopu adekvatnosti kapitala i stopu temeljnog kapitala banka u odnosu na rizičnu aktivu. U okviru realizacije aktivnosti na implementaciji Strategije, odnosno Revizije Strategije za uvođenje Međunarodnog sporazuma za mjerenje kapitala i standardima kapitala (Bazel II), FBA je u suradnji s Agencijom za bankarstvo Republike Srpske i uz tehničku pomoć USAID-a, pripremila radne nacрте: Odluke o politici i praksi naknada zaposlenicima banke, Odluke o procjeni podobnosti članova organa banke i Odluke o savjesnom postupanju članova organa banke. Navedeni nacrti upućeni su na javnu raspravu bankama putem Udruge banaka u BiH.

Agencija za bankarstvo FBiH u narednom razdoblju treba:

- poduzimati mjere i aktivnosti u okviru svojih nadležnosti za prevladavanje i ublažavanje efekata globalne financijske krize na bankarski sektor u F BiH;
- nastaviti s provođenjem aktivnosti u okvirima svoje nadležnosti na objedinjavanju supervizije na državnoj razini;
- nastaviti kontinuiran nadzor banaka kontrolama putem izvješća i kontrolama na lica mjesta s težištem na kontrolama dominantnih rizičnih segmenata bankarskog poslovanja, s ciljem da bi supervizija bila još efikasnija i u tom smislu:
 - i dalje insistirati na kapitalnom jačanju banaka, posebno onih koje bilježe nadprosječan rast aktive i smanjenje koeficijenta adekvatnosti kapitala,
 - kontinuirano nastaviti nadzirati banke prvenstveno od sustavnog značaja za razvoj kreditnih aktivnosti u kojima je koncentriran veliki iznos štednje i drugih depozita, a u cilju zaštite deponenata,
 - nastaviti sustavno praćenje aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma i unaprjeđivati suradnju s drugim nadzornim i kontrolnim institucijama,
 - raditi, kao i do sada, na dogradnji podzakonske regulative, polazeći od Bazelskih načela, Bazelskih okvira kapitala i Europskih bankarskih direktiva kao dio priprema za priključivanje BiH Europskoj uniji,
 - uspostavljati i širiti suradnju sa supervizorskim autoritetima u zemljama iz kojih su investitori

prisutni u bankarskom sektoru F BiH, kao i s drugim zemljama u cilju što efikasnije supervizije,

- unaprjeđivati suradnju s Udrugom banaka BiH po svim segmentima bankarskog poslovanja, organiziranje savjetovanja i pružanje stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative za bankarstvo, unaprjeđivati suradnju po pitanju stručnog osposobljavanja, prijedloga izmjene svih zakonskih propisa koji su postali ograničavajući faktor u razvoju banaka, uvođenju novih proizvoda, naplati potraživanja i potpuno se uključivati u gradnju i funkcioniranje jedinstvenog registra neurednih dužnika - pravnih i fizičkih osoba, s dnevnom ažurnosti podataka.
- kontinuirano operativno usavršavati informacijski sustav koji će omogućiti što ranije upozoravanje i preventivno djelovanje u otklanjanju slabosti u poslovanju banaka;
- nastaviti permanentnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova;
- ulagati napore za ubrzanje okončanja preostale privremene uprave i postupaka likvidacije na temelju zaključka Upravnog odbora.

Također je potrebno i dalje snažnije angažiranje i drugih institucija i organa u Bosni i Hercegovini i Federaciji BiH na:

- realizaciji Programa mjera za ublažavanje posljedica globalne ekonomske krize i unaprjeđenja poslovnog ambijenta, prihvaćenog od strane Ekonomsko socijalnog vijeća za teritorij F BiH u prosincu 2008. godine, te sukladno dokumentu Vlade F BiH;
- realizaciji zaključka Parlamenta Federacije BiH o uspostavljanju bankarske supervizije na razini države;
- kreiranju i dogradnji regulative za finansijski sektor koja se odnosi na djelovanje, status i poslovanje banaka, mikrokreditnih organizacija, društava koja se bave leasingom, osiguravajućih društava, itd.;
- ubrzanju provođenja ekonomskih reformi u realnom sektoru ekonomije kako bi se isti brže približavao razini ostvarenoj u monetarnom i bankarskom sektoru;
- pripremama za kreiranje zakonske regulative za bankarski sektor i finansijski sustav polazeći i od Bazelskih načela, Bazelskih okvira kapitala i Europskih bankarskih direktiva;
- uspostavljanju posebnih sudskih odjela za gospodarstvo;
- uspostavljanju efikasnijih postupaka izvršenja zaloga;
- donošenju propisa o zaštiti povjerenja i žirana, te potpune odgovornosti dužnika;
- donošenju zakona ili poboljšanju postojećih zakonskih propisa kojim se uređuje oblast sigurnosti i zaštite novca u banci i transportu, i sl.

Kao najvažniji dio sustava, banke bi svoje aktivnosti trebale koncentrirati na:

- potpunu posvećenost kvalitetnom i opreznom poslovanju, te odbrani od utjecaja krize koja je u sadašnjim uvjetima najveća opasnost za banke i za realni sektor gospodarstva i stanovništva;
- daljnje kapitalno jačanje i osiguranje razine solventnosti razmjerno rastu aktive i rizika, većoj profitabilnosti, dosljednijoj primjeni usvojenih politika i procedura u sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, i sigurnosti i zaštiti novca u banci i transportu, a u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima;
- jačanje sustava internih kontrola i funkcije interne revizije kao potpuno neovisne u izvršavanju svojih obveza i uloge;
- redovito, ažurno i točno dostavljanje podataka Centralnom registru kredita i Jedinstvenom Centralnom registru računa kod Centralne banke BiH.

Broj: U.O.-52-2/13
Sarajevo, 4. lipnja 2013.

PRILOZI

PRILOG 1.....	Osnovni podaci o bankama u F BiH
PRILOG 2.....	Bilanca stanja banaka u F BiH po shemi FBA
PRILOG 3.....	Pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u F BiH
PRILOG 4.....	Štednja stanovništva u bankama u F BiH
PRILOG 5.....	Izvešće o klasifikaciji aktive i izvanbilančnih rizičnih stavki u bankama u F BiH
PRILOG 6.....	Račun dobiti i gubitka banaka u F BiH
PRILOG 7.....	Izvešće o stanju i adekvatnosti kapitala banaka u F BiH
PRILOG 8.....	Podaci o zaposlenim u bankama u F BiH

PRILOG 1

Banke u Federaciji Bosne i Hercegovine - 31.3.2013.

Br.	BANKA	Adresa		Telefon	Direktor
1	BOR BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Obala Kulina bana 18	033/278-520, fax:278-550	HAMID PRŠEŠ
2	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd - SARAJEVO	Sarajevo	Trg djece Sarajeva bb	033/275-100, fax:203-122	AMER BUKVIĆ
3	HYPO ALPE-ADRIA-BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kneza Branimira 2b	036/444-444, fax:444-235	ALEXANDER PICKER
4	INTESA SANPAOLO BANKA D.D. BOSNA I HERCEGOVINA	Sarajevo	Obala Kulina bana 9a.	033/497-555, fax:497-589	ALMIR KRKALIĆ
5	INVESTICIONO-KOMERCIJALNA BANKA dd - ZENICA	Zenica	Trg B&H 1	032/448-400, fax:448-501	SUVAD IBRANOVIĆ
6	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA DD V.KLADUŠA	V.Kladuša	Ibrahima Mržljaka 3	037/771-253, fax:772-416	HASAN PORČIĆ
7	MOJA BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Kolodvorska br. 5.	033/586-870, fax:586-880	MIRZA HUREM
8	NLB BANKA dd - TUZLA	Tuzla	Maršala Tita 34	035/259-259, fax:250-596	ALMIR ŠAHINPAŠIĆ
9	POŠTANSKA BANKA BiH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Put zivota 2.	033/564-000, fax: 564-050	Privr. upravitelj - Čamil Klepo - 14.08.2010.
10	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO dd - SARAJEVO	Sarajevo	Alipašina 6	033/277-700, fax:664-175	AZEMINA GOLO
11	PROCREDIT BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Emerika Bluma 8.	033/250-950, fax:250-971	EDIN HRNJICA
12	RAIFFEISEN BANK dd BiH - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne bb.	033/755-010, fax: 213-851	MICHAEL MÜLLER
13	RAZVOJNA BANKA FEDERACIJE BIH	Sarajevo	Igmanska 1	033/724-930, fax: 668-952	RAMIZ DŽAFEROVIĆ
14	SBERBANK BH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Fra Anđela Zvizdovića 1	033/295-601, fax:263-832	EDIN KARABEG
15	SPARKASSE BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne br. 7.	033/280-300, fax:280-230	SANEL KUSTURICA
16	UNICREDIT BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kardinala Stepinca bb	036/312-112, fax:312-121	BERISLAV KUTLE
17	UNION BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dubrovačka 6	033/561-000, fax: 201-567	SENAD REDŽIĆ
18	VAKUFСКА BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	M. Tita 13.	033/280-100, fax: 663-399	AMIR RIZVANOVIĆ
19	ZIRAATBANK BH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dženetića Čikma br. 2.	033/252-230, fax: 252-245	ALI RIZA AKBAŞ

**BILANCA STANJA BANAKA U FBiH PO SHEMI FBA
AKTIVNA PODBILANCA**

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2011.	31.12.2012.	31.03.2013.
	A K T I V A			
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	4.378.076	3.962.581	3.729.782
1a	Gotov novac i nekamatonski računi depozita	528.721	625.188	508.510
1b	Kamatonski računi depozita	3.849.355	3.337.393	3.221.272
2.	Vrijednosni papiri za trgovanje	300.228	375.032	418.392
3.	Plasmani drugim bankama	79.940	78.522	72.287
4.	Kreditni, potraživanja po poslovima leasinga i dospjela potraživanja	10.487.671	10.666.124	10.687.848
4a	Kreditni	9.524.844	9.591.819	9.574.030
4b	Potraživanja po poslovima leasinga	120	54	52
4c	Dospjela potraživanja po kreditima i poslovima leasinga	962.707	1.074.251	1.113.766
5.	Vrijednosni papiri koji se drže do dospelja	158.237	173.435	188.958
6.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	503.802	491.907	488.743
7.	Ostale nekretnine	36.947	30.123	30.854
8.	Investicije u nekonsolidirana povezana poduzeća	42.186	24.756	23.177
9.	Ostala aktiva	281.891	254.710	250.968
10.	MINUS: Ispravke vrijednosti*	1.005.659	1.066.140	1.083.431
10a	Ispravke vrijednosti na stavke pozicije 4. Aktive*	931.946	1.007.196	1.023.220
10b	Ispravke vrijednosti na pozicije Aktive osim pozicije 4. *	73.713	58.944	60.211
11.	UKUPNA AKTIVA	15.263.319	14.991.050	14.807.578
	O B V E Z E			
12.	Depoziti	11.124.675	10.961.001	10.799.023
12a	Kamatonski depoziti	10.128.147	9.281.938	9.082.768
12b	Nekamatonski depoziti	996.528	1.679.063	1.716.255
13.	Uzete pozajmice - dospjele obveze	1.762	1.752	1.776
13a	Stanje dospjelih, a neisplaćenih obveza			
13b	Stanje neizmirenih - pozvanih za plaćanje izvanbilančnih obveza	1.762	1.752	1.776
14.	Uzete pozajmice od drugih banaka	2.000	2.000	2.000
15.	Obveze prema vladi			
16.	Obveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	1.319.299	1.141.561	1.067.499
16a	s preostalim rokom dospelja do jedne godine	387.585	244.160	202.621
16b	s preostalim rokom dospelja preko jedne godine	931.714	897.401	864.878
17.	Subordinirani dugovi i subordinirane obveznice	206.159	186.675	183.941
18.	Ostale obveze	529.359	480.275	496.069
19.	UKUPNE OBVEZE	13.183.254	12.773.264	12.550.308
	K A P I T A L			
20.	Trajne prioritetne dionice	26.059	26.059	11.959
21.	Obične dionice	1.167.513	1.175.547	1.189.647
22.	Emisioni ažio	136.485	136.485	136.485
22a	na trajne prioritetne dionice	8.420	8.420	8.420
22b	na obične dionice	128.065	128.065	128.065
23.	Neraspoređena dobit i rezerve kapitala	376.102	453.269	561.189
24.	Tečajne razlike			
25.	Ostali kapital	81.681	110.692	42.256
26.	Rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti	292.225	315.734	315.734
27.	UKUPNI KAPITAL (20. do 25.)	2.080.065	2.217.786	2.257.270
28.	UKUPNE OBVEZE I KAPITAL (19 +26)	15.263.319	14.991.050	14.807.578
	PASIVNA I NEUTRALNA PODBILANCA	671.241	661.321	666.999
	UKUPNA BILANSNA SUMA BANAKA	15.934.560	15.652.371	15.474.577

PRILOG 3

**PREGLED AKTIVE, KREDITA, DEPOZITA I FINANCIJSKOG REZULTATA
BANAKA U F BiH na dan 31.3.2013.**

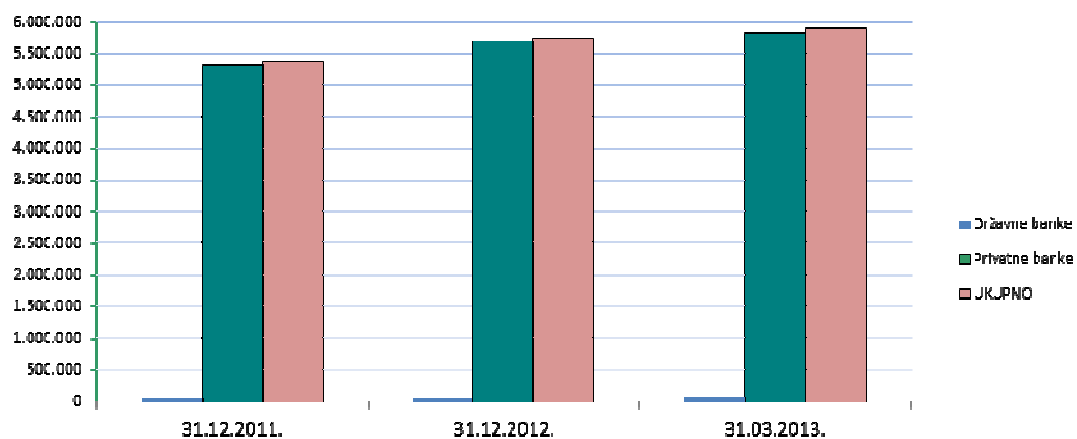
u 000 KM

R. br.	BANKA	Aktiva		Kredit		Depoziti		Financij ski rezultat
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	Iznos
1	BOR BANKA dd SARAJEVO	299.439	2,02%	214.952	2,01%	179.984	1,67%	194
2	BBI BANKA dd SARAJEVO	402.860	2,72%	292.908	2,74%	288.993	2,68%	316
3	HYPO ALPE-ADRIA-BANK dd MOSTAR	1.396.292	9,43%	953.325	8,92%	947.119	8,77%	909
4	INTESA SANPAOLO BANKA D.D. BOSNA I HERCEGOVINA	1.297.234	8,76%	1.094.214	10,24%	851.926	7,89%	2.991
5	INVESTICIONO-KOMERCIJALNA BANKA dd - ZENICA	178.494	1,21%	89.072	0,83%	125.158	1,16%	363
6	KOMERCIJALNO INVESTICIONA BANKA dd VELIKA KLADUŠA	65.720	0,44%	39.846	0,37%	41.192	0,38%	114
7	MOJA BANKA dd SARAJEVO	163.296	1,10%	119.388	1,12%	136.355	1,26%	-316
8	NLB TUZLANSKA BANKA dd TUZLA	785.482	5,30%	616.505	5,77%	601.750	5,57%	1.466
9	POŠTANSKA BANKA dd SARAJEVO	50.134	0,34%	24.511	0,23%	38.071	0,35%	-216
10	PRIVREDNA BANKA dd SARAJEVO	211.342	1,43%	149.822	1,40%	151.970	1,41%	-1.442
11	PROCREDIT BANK dd SARAJEVO	336.945	2,28%	291.694	2,73%	241.274	2,23%	-405
12	RAIFFEISEN BANK BH dd SARAJEVO	3.661.195	24,73%	2.400.501	22,46%	2.753.639	25,50%	18.756
13	SBERBANK BH dd SARAJEVO	734.101	4,96%	613.322	5,74%	565.674	5,24%	1.447
14	SPARKASSE BANK d.d. SARAJEVO	937.017	6,33%	780.617	7,30%	808.375	7,49%	1.991
15	UNION BANKA dd SARAJEVO	212.727	1,44%	106.111	0,99%	155.154	1,44%	338
16	UNI CREDIT BANKA BH dd SARAJEVO	3.554.364	24,00%	2.545.079	23,81%	2.579.295	23,88%	14.146
17	VAKUFKA BANKA dd SARAJEVO	270.375	1,83%	185.558	1,74%	208.642	1,93%	3
18	ZIRAATBANK BH dd SARAJEVO	250.561	1,69%	170.423	1,59%	124.452	1,15%	1.676
	UKUPNO	14.807.578	100%	10.687.848	100%	10.799.023	100%	42.331

NOVA ŠTEDNJA STANOVNIŠTVA U BANKAMA U F BiH

u 000 KM

	31.12.2011.	31.12.2012.	31.03.2013.
Državne banke	50.259	58.050	61.038
Privatne banke	5.311.178	5.698.300	5.830.517
UKUPNO	5.361.437	5.756.350	5.891.555

PRILOG 5

**KLASIFIKACIJA AKTIVE BILANCE I IZVANBILANČNIH RIZIČNIH STAVKI
na dan 31.3.2013.**

- KLASIFIKACIJA STAVKI AKTIVE BILANCE -

u 000 KM

Red br.	STAVKE AKTIVE BILANCE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Kratkoročni krediti	2.155.302	282.214	13.380	4.054	1.489	2.456.439
2.	Dugoročni krediti	5.937.104	683.744	235.271	166.505	9.970	7.032.594
3.	Ostali plasmani	209.318	2.388	8	102	1.331	213.147
4.	Obračunata kamata i naknada	38.772	9.522	4.335	8.359	28.241	89.229
5.	Dospjela potraživanja	66.116	55.709	54.277	282.678	630.851	1.089.631
6.	Potraživanja po plaćenim garancijama		290	156	197	23.492	24.135
7.	Ostala bilančna aktiva koja se klasificira	312.242	6.233	5.748	1.498	22.959	348.680
8.	UKUPNA BILANČNA AKTIVA KOJA SE KLASIFICIRA (zbroj pozicija od 1. do 7. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke)	8.718.854	1.040.100	313.175	463.393	718.333	11.253.855
9.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	171.049	97.853	81.630	260.932	718.329	1.329.793
10.	ISPRAVKA VRIJEDNOSTI BILANČNE AKTIVE	106.508	89.174	80.841	179.877	627.032	1.083.432
11.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	101.633	53.152	30.959	104.588	91.275	381.607
12.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	85.454	38.649	25.928	79.986	49.255	279.272
13.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI						116.025
14.	BILANČNA AKTIVA KOJA SE NE KLASIFICIRA (bruto knjigovod. vrijednost)						4.637.154
15.	UKUPNA BILANČNA AKTIVA (bruto knjigovodstvena vrijednost)						15.891.009

PREGLED AKTIVE BILANCE KOJA SE NE KLASIFICIRA I IZNOSA PLASMANA OSIGURANIH NOVČANIM DEPOZITOM

14.a	Gotovina u blagajni i trezoru i novčana sredstva na računu kod Centralne banke BiH, zlato i drugi plemeniti metali	2.381.092
14.b	Sredstva po viđenju i oročena sredstva do mjesec dana na računima kod banaka s utvrđenim investicijskim rejtingom	1.236.510
14.c	Materijalna i nematerijalna imovina	509.454
14.d	Stečena finansijska i materijalna aktiva u procesu naplate potraživanja tijekom godine dana od dana stjecanja	5.917
14.e	Vlastite (trezorske) dionice	
14.f	Potraživanja za više uplaćene porezne obveze	9.734
14.g	Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	156.284
14.h	Potraživanja od Vlade BiH, Vlade FBiH i Vlade RS, vrijednosni papiri emitirane od strane Vlade BiH, Vlade FBiH i Vlade RS i potraživanja osigurana njihovim bezuvjetnim garancijama plativim na prvi poziv	338.163
	UKUPNO pozicija 14	4.637.154
8a.	Iznos plasmana osiguranih novčanim depozitima	166.523

**KLASIFIKACIJA AKTIVE BILANCE I IZVANBILANČNIH RIZIČNIH STAVKI
na dan 31.3.2013.**

- KLASIFIKACIJA IZVANBILANČNIH STAVKI -

u 000 KM

Red br.	IZVANBILANČNE STAVKE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Plative garancije	353.279	37.794	577	35		391.685
2.	Činidbene garancije	458.264	110.563	661	1.018	173	570.679
3.	Nepokriveni akreditivi	46.594	7.674				54.268
4.	Neopozivo odobreni a neiskorišteni krediti	1.216.776	95.878	2.491	1.431	720	1.317.296
5.	Ostale potencijalne obveze banke	11.201	715		118	4.499	16.533
6.	UKUPNE IZVANBILANČNE STAVKE KOJE SE KLASIFICIRAJU (zbroj pozicija od 1. do 5. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke)	2.086.114	252.624	3.729	2.602	5.392	2.350.461
7.	OBRACUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO IZVANBILANČNIM STAVKAMA	40.923	16.512	903	1.341	5.379	65.058
8.	REZERVIRANJA PO GUBICIMA ZA IZVANBILANČNE STAVKE	17.497	2.947	866	651	5.027	26.988
9.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO IZVANBILANČNIM STAVKAMA	25.683	14.184	498	788	352	41.505
10.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO IZVANBIL. STAVKAMA	22.010	12.376	563	1.369	144	36.462
11.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO IZVANBILANČNIM STAVKAMA						7.154
12.	IZVANBILANČNE STAVKE KOJE SE NE KLASIFICIRAJU						428.152
13.	UKUPNE IZVANBILANČNE STAVKE						2.778.613
6a.	Iznos potencijalnih obveza osiguranih novčanim depozitom						40.012

PRILOG 6

RAČUN DOBITI I GUBITKA BANAKA U FBiH PO SHEMI FBA

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.03.2011.	31.03.2012.	31.03.2013.
1.	PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA			
a)	Prihodi od kamata i slični prihodi			
1)	Kamatonosni računi depozita kod depozitnih institucija	4.570	1.553	451
2)	Plasmani drugim bankama	1.169	1.148	487
3)	Kreditni i Poslovi leasinga	188.076	183.981	175.161
4)	Vrijednosni papiri koji se drže do dospjeća	1.516	1.494	1.917
5)	Vlasnički vrijednosni papiri	1	153	151
6)	Potraživanja po plaćenim izvanbilančnim obvezama	0	0	0
7)	Ostali prihodi od kamata i slični prihodi	13.304	15.304	16.056
8)	UKUPNI PRIHODI OD KAMATA I SLIČNI PRIHODI	208.636	203.633	194.223
b)	Rashodi po kamatama i slični rashodi			
1)	Depoziti	56.808	54.352	52.428
2)	Uzete pozajmice od drugih banaka	60	1	16
3)	Uzete pozajmice - dospjele obveze	0	0	0
4)	Obveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	10.540	10.867	5.907
5)	Subordinirani dugovi i subordinirane obveznice	2.925	3.001	2.270
6)	Ostali rashodi po kamatama i slični rashodi	1.275	1.025	737
7)	UKUPNI RASHODI PO KAMATAMA I SLIČNI RASHODI	71.608	69.246	61.358
c)	NETO KAMATA I SLIČNI PRIHODI	137.028	134.387	132.865
2.	OPERATIVNI PRIHODI			
a)	Prihodi iz poslovanja s devizama	8.355	8.629	8.631
b)	Naknade po kreditima	1.451	1.388	1.546
c)	Naknade po izvanbilančnim poslovima	6.351	5.885	6.026
d)	Naknade za izvršene usluge	41.265	42.586	44.164
e)	Prihod iz poslova trgovanja	256	164	2.155
f)	Ostali operativni prihodi	26.276	12.833	9.645
g)	UKUPNI OPERATIVNI PRIHODI a) do f)	83.954	71.485	72.167
3.	NEKAMATNI RASHODI			
a)	Poslovni i izravni rashodi			
1)	Trošk. ispr. vrijed. riz. aktive, rezerviranja za potenc. obveze i ost. vrijed. usklad*	55.688	36.098	29.273
2)	Ostali poslovni i izravni troškovi	16.336	17.727	16.644
3)	UKUPNI POSLOVNI I IZRAVNI RASHODI 1) + 2)	72.024	53.825	45.917
b)	Operativni rashodi			
1)	Troškovi plaća i doprinosa	62.702	61.225	60.053
2)	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija	38.648	39.052	36.570
3)	Ostali operativni troškovi	24.824	20.824	20.161
4)	UKUPNI OPERATIVNI RASHODI 1) do 3)	126.174	121.101	116.784
c)	UKUPNI NEKAMATNI RASHODI	198.198	174.926	162.701
4.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	34.170	35.600	44.710
5.	GUBITAK	11.386	4.654	2.379
6.	POREZI	0	0	0
7.	DOBIT PO OSNOVI POVEĆANJA ODLOŽENIH POREZNIH SREDSTAVA I SMANJENJE ODLOŽENIH POREZNIH OBVEZA	0	0	0
8.	GUBITAK PO OSNOVI SMANJENJA ODLOŽENIH POREZNIH SREDSTAVA I POVEĆANJE ODLOŽENIH POREZNIH OBVEZA.	0	0	0
9.	NETO-DOBIT (4.-6.+7.-8. ili 7.-5.-6.-8.)	34.170	35.600	44.710
10.	NETO-GUBITAK (5. -6.-7.+8 ili 6+8-4-7)	11.386	4.654	2.379
11.	FINANCIJSKI REZULTAT	22.784	30.946	42.331

*Po staroj metodologiji (do 12.2011.godine) pozicija: Troškovi rezervi za opći kred.rizik i potencijalne kreditne gubitke

PRILOG 7

IZVJEŠĆE O STANJU I ADEKVATNOSTI KAPITALA BANAKA U F BiH AKTIVNA BILANCA

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2011.	31.12.2012.	31.03.2013.
1	TEMELJNI KAPITAL BANKE			
1.a.	Dionički kapital, rezerve i dobit			
1.1.	Dionički kapital - obične i trajne priorit. nekumulat. dionice -novčane uplate	1.177.932	1.185.966	1.185.966
1.2.	Dionički kapital - obične i trajne priorit. nekumulat. dionice -uložene stvari i prava	12.550	12.550	12.550
1.3.	Iznos emisioh ažia ostvarenih pri uplati dionica	136.485	136.485	136.485
1.4.	Opće zakonske rezerve (rezerve propisane zakonom)	192.752	101.836	100.768
1.5.	Ostale rezerve koje se ne odnose na procjenu kvalitete aktive	262.501	309.179	309.230
1.6.	Zadržana – neraspodijeljena dobit iz prethodnih godina	225.861	167.825	198.443
1.a.	UKUPNO (od 1.1. do 1.6.)	2.008.081	1.913.841	1.943.442
1.b.	Odbitne stavke od 1.a.			
1.7.	Nepokriveni gubici preneseni iz prethodnih godina	251.187	120.740	138.146
1.8.	Gubitak iz tekuće godine	45.512	16.505	2.379
1.9.	Knjigovodstvena vrijednost vlastitih (trezorskih) dionica u posjedu banke	81	156	156
1.10.	Iznos nematerijalne imovine	57.180	52.590	50.667
1.b.	UKUPNO (od 1.7. do 1.10.)	353.960	189.991	191.348
1.	IZNOS TEMELJNOG KAPITALA: (1.a.-1.b.)	1.654.121	1.723.850	1.752.094
2	DOPUNSKI KAPITAL BANKE			
2.1.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.kumulat. dionice -novčane uplate	3.090	3.090	3.090
2.2.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.kumulat. dionice -uložene stvari i prava			
2.3.	Opće rezerve za kreditne gubitke na kategoriju A – Dobra aktiva	212.248	211.425	211.972
2.4.	Iznos obračunate dobiti u tekućoj godini revidirane i potvrđene eksternom revizijom	62.564	67.243	90.984
2.5.	Iznos dobiti za koju je FBA izdala rješenje o privremenoj obustavi raspodjele			
2.6.	Iznos subordiniranih dugova najviše 50% iznosa Temeljnog kapitala	139.754	120.264	117.530
2.7.	Hibridne konvertibilne stavke - najviše do 50% iznosa Temeljnog kapitala			
2.8.	Iznos stavki-obveza trajnog karaktera bez obveze za vraćanje	49.312	65.070	64.220
2.	IZNOS DOPUNSKOG KAPITALA: (od 2.1. do 2.8.)	466.968	467.092	487.796
3	ODBITNE STAVKE OD KAPITALA BANKE			
3.1.	Dio uloženog dioničkog kapitala koji je po ocjeni FBA primljena, a precijenjena vrij.			
3.2.	Ulozi u kapital drugih pravnih osoba koji prelaze 5% visine Temeljnog kapitala banke	18.408	3.043	3.043
3.3.	Potraživanja od dioničara sa znač. glas.pravom - odobrena suprotno propisima		85	
3.4.	VIKR prema dioničarima sa znač. glas. pravom u banci bez suglasnosti FBA			
3.5.	Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu	19.386	95.529	122.169
3.	IZNOS ODBITNIH STAVKI OD KAPITALA BANKE: (od 3.1. do 3.5.)	37.794	98.657	125.212
A.	IZNOS NETO KAPITALA BANKE (1.+2.-3.)	2.083.295	2.092.285	2.114.678
B.	RIZIK PONDERIRANE AKTIVE I KREDITNIH EKVIVALENATA	11.286.997	11.078.930	11.016.040
C.	POR (PONDERIRANI OPERATIVNI RIZIK)	965.932	974.201	985.616
D.	PTR (PONDERIRANI TRŽIŠNI RIZIK)			
E.	UKUPNI PONDERIRANI RIZICI B+C+D	12.252.929	12.053.131	12.001.656
F.	STOPA NETO-KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (A.:E.) X 100	17,00%	17,36%	17,6%

PRILOG 8

PODACI O ZAPOSLENIM U BANKAMA F BiH

R.br.	BANKA	31.12.2011.	31.12.2012.	31.03.2012.
1	BOR BANKA dd SARAJEVO	57	62	63
2	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd Sarajevo	235	247	254
3	HERCEGOVACKA BANKA dd MOSTAR	72		
4	HYPO ALPE ADRIA BANK dd MOSTAR	647	579	578
5	INTESA SANPAOLO BANKA dd BiH	525	537	536
6	INVESTICIONO KOMERCIJALNA BANKA dd ZENICA	173	166	167
7	KOMERCIJALNO INVESTICIONA BANKA dd VELIKA KLADUŠA	71	71	72
8	MOJA BANKA dd SARAJEVO	171	151	156
9	NLB TUZLANSKA BANKA dd TUZLA	471	456	452
10	POŠTANSKA BANKA dd SARAJEVO	90	85	84
11	PRIVREDNA BANKA dd SARAJEVO	191	179	179
12	PROCREDIT BANK dd SARAJEVO	427	344	341
13	RAIFFEISEN BANK BH dd SARAJEVO	1.576	1.552	1.542
14	SBERBANK BH dd SARAJEVO	329	360	386
15	SPARKASSE BANK dd SARAJEVO	432	452	466
16	UNION BANKA dd SARAJEVO	177	183	186
17	UNI CREDIT BANKA BH dd MOSTAR	1.338	1.305	1.290
18	VAKUFСКА BANKA dd SARAJEVO	229	230	227
19	ZIRAAT BANK dd SARAJEVO	158	171	196
	UKUPNO	7.369	7.130	7.175